

QUADERNS DE PASTORAL

número 141 - Maig 1994

- **ESGLÉSIA I PASTORAL EN EL MÓN RURAL**
Bernard Quintard
- **L'ESPIRITUALITAT
DEL CAPELLÀ DE POBLE**
Rossend Darnés
- **BALANÇ DEL 1er. CONGRÉS DE CATEQUESI**
Teresa Llach
- **LA COMUNICACIÓ EN LES NOSTRES
CELEBRACIONS**
Xavier Morlans
- **PORTAR L'EVANGELI A LES DISCOTEQUES**
Oreste Benzi
- **EL PERFIL CRISTIÀ DE CARLES RIBA**
Jaume Medina
- **CRÒNIQUES**
de Girona, Tortosa, Tarragona, Solsona, Urgell, Mallorca i Menorca

SUMARI

- **TEMA. L'Església en el món rural**
 - Església i pastoral en el món rural. *Bernard Quintard* . . . 3
 - L'espiritualitat del capellà de poble. *Rosend Darnés* . . . 15
- **ACTUALITAT**
 - Balanç del Primer Congrés de Catequesi. *Teresa Llach* . . . 27
- **OPINIÓ**
 - Una reflexió en clau de bon humor. *Antoni Deulofeu* . . . 31
- **EINES**
 - Com millorar la comunicació en les nostres celebracions.
Xavier Morlans. 35
- **PASTORAL AMB JOVES**
 - Portar l'evangeli a les discoteques. *Oreste Benzi* 41
- **ANTOLOGIA**
 - El perfil cristià de Carles Ribà. *Jaume Medina*. 55
- **QUATRE VENTS**
 - Cròniques de Girona, Tortosa, Tarragona, Solsona,
Urgell, Mallorca i Menorca 69
 - Notícies del CEP 96

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals. Rivadeneyra 6, 3r.
Teléfon 317 48 58. Fax 302 51 09. 08002 BARCELONA

Director: Francesc Pardo

Redactor en cap: Manuel Simó

Consell de redacció: Lluís Bonet, Felip Cuadra, Pere Fradera, Francesc Mestre, Xavier Morlans, Josep Pausas, Ignasi Ricart, Genís Samper, Josep Taberner i Cristòfol Zurita.

Assessora lingüística: Agnès Esquirol

Impressió: I.G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana. Dipòsit legal: B. 25.506-1969.
Amb llicència eclesiàstica.

Subscripció anual (6 números): 4.000 pessetes

Preu de cada exemplar: 750 pessetes

Els articles publicats a *Quaderns de Pastoral* expressen solament l'opinió de llurs autors.

TEMA

L'ESGLÉSIA EN EL MÓN RURAL

El tema central de la nostra publicació ve marcat, aquesta vegada, per dues importants col·laboracions: el teòleg francès *Bernard Quintard* ens parla de l'Església-poble de Déu en el món rural, i dissenya quines són les línies d'una actuació pastoral en aquest àmbit. *Mn. Rossend Darnés* aprofunditza sobre l'espiritualitat del prevere de poble. Creiem que l'Església en el món rural –la tasca molts cops anònima i callada de tantes i tantes enriquidores realitats– es mereix aquesta atenció.

ESGLÉSIA I PASTORAL EN EL MÓN RURAL

BERNARD QUINTARD, professor de la Facultat de Teologia de Toulouse

El teòleg francès Bernard Quintard, que probablement serà convidat el proper curs a la Facultat de Teologia de Catalunya, va exposar a París, l'abril del 1993, la ponència que tot seguit reproduïm, traduïda de l'idioma original. Adreçant-se als vicaris episcopals del món rural, Bernard Quintard fa una exposició teològica sobre *L'Església, poble de Déu en el món rural*, alhora que dissenya els trets d'una pastoral en aquest mateix àmbit: una pastoral que ell qualifica de *transversal, de significació, intercomunitària i dialogant*.

Introducció

"Tota activitat sorgida del Pare, progressa pel Fill i es conclou en l'Esperit Sant" (Gregori de Nissa). I quasi amb els mateixos mots trobem la de-

finició de l'activitat eclesial en St. Basili: "*és la Trinitat qui organitza la dinàmica apostòlica i pastoral*".

Dit això, hem de reconèixer que cadascuna de les grans esglésies cristianes ha posat l'accent sobre l'una o l'altra de les persones trinitàries:

Església oriental: l'Església, com a do per a la humanitat, expressa la sol·licitud del Pare respecte a qualsevol situació humana.

Església catòlica: l'Església, amb el Fill, té la responsabilitat històrica de fer arribar aquest do a la humanitat.

Església protestant: l'Església, com a comunicació, retrobament i comunió en l'Esperit.

I voldria citar, aquí, a Jean Rigal, que convida fermament a no aïllar cap d'aquests accents, ja que hi hauria el risc de perdre tota la riquesa de la dinàmica trinitària: "*Per a aquells que preconitzen una comunió indiferenciada, el Pare, com a principi del Fill i de l'Esperit, els recorda que només hi ha comunió en la unitat de les diferències. Per a aquells que els satisfà una comunió purament espiritual, el Fill, com a enviat del Pare, demana als seus deixebles que en siguin també els seus testimonis. I per a aquells que es limiten a la comunió jeràrquica, l'Esperit proclama que tots els fidels són animats per la diversitat dels seus dons*". (Jean Rigal, 1992, *Le mystère de l'Eglise*. Cerf. Pàg. 249).

Això ens recorda, doncs, que l'Església se situa permanentment en un *pas a fer*, en un *pas a viure*, a la llum de la realitat pasqual que ens guarda de la solitud: el ressuscitat és amb nosaltres *fins a la fi dels temps* (Mt. 28,20).

I. EL MISTERI DE L'ESGLÉSIA

1) L'Església, poble de Déu

1) El Vaticà II ens parlà de l'Església com a *poble de Déu*. És la línia teològica que el Concili ecumènic va voler privilegiar. No obstant això, no ignorà l'Església com a *cos del Crist* (institucional, orgànic i organitzat), ni com a *temple de l'Esperit*.

Analitzem breument alguns dels elements més significatius de la noció teològica de l'Església com a *poble de Déu*. Una noció que crida a la reunió, amb un mot que per si mateix implica una realitat de dispersió.

a) Una Església, pelegrina (en camí vers...). (Cf. *Lumen Gentium* núm. 9).

"*L'Església entra en la història humana*". La paraula *història* surt seixanta-tres cops en el Vaticà II. Aquesta Església té un origen, prové de Déu,

i té també un final, un desenllaç que aporta un sentit al seu camí enmig de la humanitat: Ap. 21, 2-3: "*Déu habitarà amb els homes. Ells seran el seu poble, i el seu Déu serà <Déu que és amb ells>*". Remarquem aquí la importància de la dimensió escatològica (a voltes oblidada en el catolicisme, i habitualment destacada i posada de relleu pel protestantisme), que reequilibra el sentit de l'èsser en el món de l'Església.

b) L'Església, un poble enviat al bell mig de la història.

Això significa per si mateix que l'Església no pot ser ni el lloc de l'optimisme idíl·lic (ha passat el temps en que es considerava com la societat perfecta), ni el lloc de l'espera passiva (la qual cosa portaria a la negació de la història). És, més aviat, el lloc específic i infranquejable on s'ha de nuar l'esperança al cor de la història. Heus aquí algunes evocacions d'aquesta idea:

–L'Església apareixerà com el poble que acompanya i assumeix una obra de co-creació de l'home (Gn. 1,26)

–Es manifesta, d'igual manera, com a sagrament i memòria de l'Encarnació, al servei de la vida dels homes que cal humanitzar. (Recordem, per exemple, la importància de l'obra teològica de Chenu entorn de la teologia del treball, i de Congar en relació amb el laicat)

–És un poble enviat amb una missió (Jn. 20,21: "com el Pare m'ha enviat, jo també us envio"). "S'envia aquest poble en i per a la història, la qual esdevé <"l'espai i el temps on Déu crida"> (Jean Rigal)". La Constitució conciliar Gaudium et spes ho recorda molt bé en el següent enunciat: "l'Església és com el llevat i semblant a l'ànima de la societat humana, que ha d'ésser renovellada en Crist i transformada en família de Déu". (Gaudium et spes 40,2).

En poques paraules, tot això ens indica suficientment que aquesta Església, la nostra Església, ha estat enviada al servei de la construcció de la societat dels homes per tal que aquesta s'humanitzi segons el pla de Déu. Enviada al servei de la vida de la societat humana en l'àmbit rural i en tots els altres àmbits. I això comporta una exigència: aquest servei no serà possible si l'Església s'allunya dels llocs on aquesta construcció de la humanitat es realitza amb penes i sofriments.

c) L'Església com a poble de companys de camí

L'Església no és rival ni gelosa de ningú. Ho va ser, certament, en altres temps, quan la societat Església i la societat civil vivien un enfrontament d'identitats, atorgant-se l'una o l'altra sentiments d'autosuficiència. Tampoc s'equipara l'Església a una societat humana, de manera que el reforçament

de la identitat en el seu si, amb un testimoniatge contrastat, representés un centelleig amb relació a les altres esglésies, en una mena de supermercat religiós (aquesta és una veritable temptació d'avui dia). L'Església ha d'aparèixer com una *companya de camí*, i això comporta inseparablement els dos eixos de la *identitat* i de la *relació*. Tots dos ofereixen el quadre dinàmic per al desplegament de la *reciprocitat*, signe de l'Aliança: saber qui s'és en relació amb l'altre. La relació és, alhora, *conseqüència i condició* de l'Aliança, i cerca ser significativa.

Desenvolupem una mica més aquest esquema de diàleg entre el poble de Déu i la humanitat global en la història, perquè tot el problema de la *missió* rau aquí. No n'hi ha prou d'estar convençuts de ser dipositaris d'una veritat i d'una bona notícia: cal verificar-ne l'*oportunitat*, és a dir, la credibilitat i la receptivitat històriques alhora per part dels homes i dones concrets, amb el respecte de la seva autonomia, volguda per Déu. L'Aliança no ha estat mai una obra de colonització, sinó sempre un acte d'amor, sempre possible, sempre obert. I sabem que per estimar cal que cadascun dels companys no tan sols segueixi sent ell/ella mateix, sinó que esdevingui ell/ella mateix en relació amb l'altre. L'Aliança no tendeix a la destrucció de l'altre, sinó a la realització de cadascun/a. Això és vertader per a l'amor humà i per a la relació poble de Déu-poble dels homes. Aquest inter-ésser (l'un *per i per a* l'altre) que caracteritza l'Aliança, és també la característica de la missió.

Per tant, una Església *companya i aliada del món rural*, sagrament de l'Aliança, no pot girar l'esquena a aquest món, ni replegar-se solament sobre la seva funció religiosa, oblidant-se del que li passa al món rural. Ha d'aportar un diàleg permanent amb ell, que li permeti escoltar i entendre el que demana. I això requereix, com a mínim, una bona convivència, una vida i unes condicions compartides, tant quan es tracti de problemes, com d'esperances. El reconeixement d'aquesta actitud per part del món rural serà sempre el primer signe d'una *missió* enmig d'aquest.

I arribats a aquest punt de la nostra reflexió, no podem evitar de formular-nos la següent pregunta: el món rural és vist com el *proïsme* per part de les nostres esglésies diocesanes, o, d'altra manera, les nostres esglésies diocesanes són reconegudes pel món rural com el *bon samarità* que s'atura a prop d'ell? El bon samarità és aquell que carrega amb el problemes d'aquells que troba, en el moment que els troba, i amb una sola perspectiva: que ells retrobin les seves possibilitats de viure.

2. L'Església, poble de Déu en el món rural

2) Conseqüències immediates d'una Església concebuda com a poble de Déu en el món rural:

a) Per començar, un advertiment sovint repetit, però no sempre prou recordat: el món rural està marcat sociològicament per un element de *dispersió* territorial. Aquest element estructura l'espai rural, per oposició al model urbà de reagrupament, i fins i tot de concentració, d'unes dècades ençà.

I aquesta *dispersió*, que no és pas nova, avui es troba encara més accentuada per l'evolució demogràfica del món rural: d'una banda es perd població activa, i de l'altra, la població restant envelleix. Aquestes dues dades, segons els llocs, evolucionen permanentment, i així anem...

b) Estem influïts, a més a més, per unes imatges, unes representacions, que són més o menys reflexos de la cultura dominant: el que rutila és allò que és més nombrós, allà on hi ha molta gent i amb força mitjans: supermercats, productivitat, vida... Les modes i les representacions culturals són productes de les *ciutats*. I els mitjans de comunicació són majoritàriament transmissors de la cultura dominant. El món rural té la impressió de ser un simple receptor (pel que fa a la cultura) o un executor (pel que fa a l'economia) de les decisions preses en llocs cada cop més distants que apareixen com a *mítics*: pensem, per exemple, com Brussel·les ha canviat els costums de tantes dècades d'una política agrícola del tot co-gestionada amb el govern, com era el cas de França. D'aquí que quelcom fins ara desconegut, pugui esdevenir un enemic. I si hi ha una paraula que cal proscriure de la pastoral rural és la paraula *reestructuració*, perquè aquesta és atribuïda sempre a gent forània, gent de dalt, que no comprèn el món rural, que l'abandona, i provoca sentiments desfavorables per la seva suposada pretensió d'esborrar els costums i els signes i símbols d'identificació.

Per tant, cal desterrar de les diòcesis l'esperit de voler decidir pels altres el desplaçament d'una manera secular simbòlica de funcionar. Els pobles i les petites comunitats són encara llocs d'una forta presència identificativa (els batlles de llocs petits ho saben molt bé), i així, no es pot decretar el *disseny* de nous nuclis, en nom de la *intercomunitat*, o de la pastoral de conjunt. En principi, no s'hi ha de veure, de part del món rural, un rebuig a l'obertura o a la col·laboració, sinó una actitud de temença al fet de perdre la seva identitat i sovint, més encara, la por al profit que se'n pugui treure per al reforçament de la identitat dels altres. Els cristians de l'àmbit rural no són diferents, en el funcionament simbòlic, dels habitants en general del món rural. I per això, tot el que sigui la supressió d'un servei (de culte, per exemple) és viscut com un aminorament de la identitat i de la vida local i pot provocar un traumatisme que es deixarà veure per les manifestacions verbals contra una actitud de poder per part del clergat. Tan sols la negociació, que suposa sempre la recerca de compensacions, podrà evitar en part aquestes reaccions.

c) D'altra banda, la situació eclesial del món rural i l'evolució en el nombre de preveres, qüestiona la *visibilitat* i la *significació* del ministeri ordenat en l'Església rural.

En efecte, paradoxalment, la davallada del nombre de preveres disponibles per al món rural, té el perill d'accentuar en els laics una actitud d'espera de solucions per part de l'Església diocesana. Si tota mancança, com tota crisi, pot afavorir la creativitat laical i religiosa envers la vida de les comunitats locals i envers la *missió*, no és més cert que aquesta actitud passiva d'espera va sempre més o menys aliada amb el fatalisme d'aquells que es consideren (amb raó o no) oblidats i deixats de banda.

Per això, es necessita un *projecte pastoral*, un projecte pròxim i proper a les comunitats. Es pot demanar a la gent que s'adhereixi a un projecte si es veu qualificada per dur-lo a terme: si es parteix de la seva situació, si hi ha un compromís amb ella, en ordre a quelcom millor i per a una redinamització de la vida, de la seva vida. No es poden demanar coses a la gent més enllà d'aquesta qualificació que donen la proximitat i el sentir-se acompanyada, i no, com passa sovint, des d'una Església que marxa, que abandona, que s'allunya del món rural. En aquest cas hi ha el perill de focalitzar-ho tot en el ministeri ordenat: l'Església és més o menys present on hi ha un o dos preveres. Aquí ve la gran paradoxa d'aquesta manera de veure les coses: es recorre al ministeri ordenat —concretament a un prevere— quan aquest es troba cada cop més allunyat i absent de la quotidianitat. No cal insistir que això significa passar del model eclesiològic d'Església-poble de Déu, al model de Cos de Crist (en un moment d'organització clerical en davallada per manca d'efectius), i es veu ben clar que pot derivar en un agrupament centralitzador: les comunitats locals passen la major part del temps cercant preveres bàsicament per a actes de culte... Assistim, aleshores, a un doble fenomen: el cansament i l'esgotament més ràpid del clergat rural actiu (la premsa s'ha fet ressò darrerament d'aquest fet), i la reducció de la vida cristiana de la comunitat a la dimensió religiosa-cultural. I hi ha un perill que avui no hem de passar per alt pel que fa al sacerdot de poble: un neo-clericalisme passiu: el prevere tornant a ser el centre permanent de tot. En les intencions d'uns i d'altres és cert que aquest neo-clericalisme no hi és, però de vegades, de fet, sí que el trobem en uns comportaments que es poden observar fàcilment. D'aquí la importància de definir bé els continguts, les modalitats i els objectius d'un pla pastoral viable (que pugui ser viscut i doni vida) per a les comunitats locals i per a tots els seus *actors*, en les diferents funcions.

II. VERS L'ESTABLIMENT D'UN ESQUEMA DE PASTORAL RURAL

1) Una pastoral de la transversalitat

Es tracta de fer creuar diversos tipus de demandes o necessitats d'un mateix territori, més que no pas de verticalitzar-les. Verticalitzar, per exemple,

és organitzar-ho tot en funció dels preveres, és compartimentar, és fraccionar: tot parteix d'un prevere i tot torna a ell.

Indiquem, doncs, alguns trets d'aquesta pastoral *transversal* per al món rural, l'objectiu de la qual no és la perennitat del models eclesials —car això és del tot impossible— sinó la *missió* de l'Església constituïda pel conjunt de tots els batejats.

a) una pastoral de la proximitat

Destacaríem dos elements:

1) El principi de subsidiarietat: es tracta d'associar al màxim tots els elements que concerneixen a la pròpia animació, a la pròpia organització. Això suposa no tancar les petites comunitats, sinó, per contra, promoure-les tot obrint-les. En els llocs del món on el cristianisme és minoritari, quan hi ha algunes famílies que són cristianes no hi ha cap problema de reconèixer-les i de donar-los mitjans d'existir com a bases eclesials per a l'evangelització. Entre nosaltres, es fa habitualment (i objectivament) el contrari: se'ls demana, per dir-ho així, de dimitir (de renunciar) per reunir un grup més gran, més *viable*. Com si se'ls diguè: *vosaltres no sou viables a casa vostra*.

2) El principi de la delegació

Tornaré a parlar ben aviat d'aquest principi a propòsit dels mitjans que s'han de privilegiar. En tot cas, aquesta delegació no ha de ser concebuda ni en funció ni en terme de ministeri (això seria posar la carreta abans que els bous, i tal vegada un signe de neo-clericalisme), sinó com una delegació d'una *missió confiada*: una mica com si es donés a petites comunitats una carta de missió. Tot plegat, en lloc de dir: "*anireu a missa a tal lloc*", preguntar: "*a casa vostra, què podeu viure ja i de què us feu càrrec en la missió de l'evangelització? Assegureu la catequesi? Us trobeu per a la pregària? Promoveu llocs de trobada entre nois, joves, parelles joves, agricultors, etc.? Organitzeu la visita dels malalts? Us retrobeu al voltant de la Paraula de Déu? Animeu un equip de confirmands?...* Es tracta, doncs, de reinvertir el corrent centralitzador i d'entrar en una dinàmica missionera.

Cal remarcar —i això és molt important— que el fet de confiar una part de la missió a les comunitats locals (segons la seva talla, les seves necessitats i els seus mitjans) és suscitar, alhora, la consciència de la necessitat d'estar comunicades les unes amb les altres: per a una ajuda recíproca, per formar-se i, simplement, per ganes de retrobar-se, de contar-se, de compartir, de confrontar... segons la dinàmica de l'amor del servei evangèlic. És, de fet, passar de l'espera passiva a l'espera activa: es té necessitat dels altres, però no es roman amb els braços creuats, esperant *que Déu vulgui fer alguna cosa per nosaltres...*

2) Una pastoral de la significació

Té com a objectiu expressar significats precisos i possibles, tant per als agents de la pastoral, com per als destinataris de la nostra pràctica pastoral.

Així, aquesta pastoral intentarà:

–expressar la voluntat missionera de reunir els homes i dones allà on es trobin

–expressar, per la proximitat, el servei que, mitjançant l'Església-sagrament, Déu vol oferir a tota la humanitat: posar en evidència la gratuïtat del do de la salvació

–expressar la responsabilitat presa per l'Església de la transversalitat que marca les relacions del món rural entre ell i amb la ciutat. Aquest punt concerneix, essencialment, als nomenaments, tant de preveres com d'equips pastorals, amb l'objectiu de cercar una millor adequació entre la territorialitat de l'Església i la territorialitat econòmica, cultural, política, etc. Torno a allò que els ruralistes expliquen considerant els nuclis de vida com a territoris d'organització de les dinàmiques de la vida. L'Església té el repte d'abandonar el model antic dels límits parroquials i d'altres, per entrar en contacte amb la nova concepció sòcio-humana de la ruralitat.

Aquí hi ha tota una reflexió a fer sobre la relació que hi ha entre la fragmentació del món rural i les seves recomposicions, d'una banda, i la impossibilitat, per a qualsevol Església local, de pretendre una autosuficiència. Cap Església és autosuficient, tant sigui una comunitat local, un sector, una zona, una diòcesi...En aquest sentit, la realitat de l'Església és també transcultural (Europa...) i transhistòrica, i fins i tot l'Església universal es troba a l'espera del retorn del Crist. Aquesta realitat, que pertany al misteri mateix de l'Església, és pràcticament una invitació a romandre crític davant la lògica del reagrupament com a solució per a tot... En la Trinitat hi ha una dinàmica entre les tres persones, essent reconeguda cadascuna i la totalitat sota el nom de Déu...Hi ha, per tant, també una invitació a reconèixer la realitat eclesial com si estés a l'espera d'una complementació en cada comunitat local, petita o gran, així com en qualsevol servei o moviment...

3) Una pastoral de la inter-comunitarietat en un espai determinat, equivalent potser al nucli de vida, per si mateix en evolució...

Allò que mor no és forçosament el que és petit, sinó allò que s'ha bloquejat, és a dir, allò que no s'ha pogut renovar. La renovació és la retrobada: dir i escoltar, acollir i donar. Però perquè hi hagi inter-comunitats, calen comu-

nitats reconegudes i no pas simplement uns *conjunts més grans*, reagrupant en principi més individus. Hi hauria el perill de provocar una ruptura entre els cristians de base més o menys tradicionals i una gent més formada, més responsable, una mena de nova generació de militants intraeclesials. És la comunitat la que fa néixer i créixer la fe cristiana en totes les seves dimensions. Ella és i ha de continuar sent l'element bàsic de tota la vida eclesial.

Fora d'aquesta perspectiva d'una Església comunitat de comunitats tindrem quasi sempre una organització que, àdhuc guarnida amb títols com *equip d'animació pastoral* o d'altres, restarà desproveïda de la seva projecció missionera. És a partir de la base que cal construir i reconstruir. És la base que cal reconèixer sempre i de la qual partir i a la qual tornar. I si no és així, de la mateixa manera que a l'Amèrica llatina les sectes han reemplaçat a vegades les comunitats de base, entre nosaltres, mentre es formen *élites pastorals*, es veurà (o ja es veu) com es desenvolupen en els pobles més allunyats cursos i sessions de sofrologia o d'anàlisi transaccional... Aquestes noves emergències postmodernes que, de prop o de lluny, incideixen, amb el *new âge*, en el sentiment religiós popular, constitueixen la base de desenvolupament d'una religió popular sense Església.

Em sembla que una pastoral de la inter-comunitarietat evoca millor una Església en procés de construcció, un poble que es fa i es recompon sense interrupció, a partir de les identitats particulars, a partir de les generacions, en el desig clar del retrobament de l'altre, per arribar tard o d'hora a apropar i proclamar un *nosaltres* eclesial d'un altre tipus, més profund, més sentit i amb més impregnació simbòlica i teològica. Això, però, suposa l'observació d'una regla elemental: l'Església, perquè és l'Església, no pot pretendre agrupar el que simultàniament existeix de manera separada. Israel, per restar Israel, per ser significatiu com a tal, va tenir que reconèixer, al mateix temps, la dispersió del poble en tribus...

4) Un cop acceptat això, pel que fa a les nostres representacions de l'Església, es pot i cal tendir a una pastoral dialogant

Aquesta pastoral del diàleg missioner intentarà estar atenta a les diverses situacions de les edats i dels grups diversos. Retrobem aquí totes les possibilitats de pertinença a l'Església en les diferents etapes i manifestacions. Retrobem la noció de servei que l'Església fa als homes, per ajudar-los a construir-se en humanitat i en esperança cristiana, mitjançant els moviments d'Acció catòlica i els grups constituïts al voltant de la Paraula de Déu. Subratllem un punt d'atenció: hem canviat d'època. Ja no hi ha un sentit històric

autònom... Hi ha arreu buscadors de sentit...I aquest punt pertoca sobretot a les noves generacions, però també, encara que de manera diferent, als *antics militants*, abocats a una ruptura amb el sentit que es donava abans a les coses. La qüestió de la recerca del sentit, inesperada fa uns anys, esdevé un lloc de represa del diàleg amb els contemporanis (de la mateixa manera que entre les generacions). I a la recerca del sentit, s'hi troben també lligats el tema de la festa, per exemple als pobles petits, i el de la celebració dels grans moments de la vida...

III. ALGUNS MITJANS QUE S'HAN DE PRIVILEGIAR

Es recorden aquests mitjans i aquestes traces tot seguit d'una manera prospectiva, és a dir: conviden a gestionar el present en funció dels possibles futurs.

Aquests mitjans i aquestes passes se senyalen, simplement, de cara a un aprofundiment posterior:

1) Una eclesiologia basada en la creativitat i en la confiança en el poble de Déu, més que en la reproducció dels models.

Hem de reconèixer que moltes temptatives de reestructuració reproduïxen, massa sovint, amb els laics, uns esquemes anteriors concebuts al voltant de la idea central de l'ocupació del terreny per part del clergat, amb una diferència fet i fet, i és que hi ha més obligacions per als laics responsabilitzats en els Equips d'atenció pastoral d'avui que per als preveres d'altres temps, autoritzats a un funcionament autònom.

Aquesta creativitat i confiança de què parlem depenen d'una lògica de fons: la lògica teològica del baptisme. Els batejats són sacerdots, profetes i reis, és a dir, creients qualificats per a l'animació de la celebració i de la pregària, per a l'ensenyament i la meditació de la Paraula, i per a la participació en l'acció pastoral. Tot això a diferents nivells, és clar, però sempre orientats cap a l'única missió eclesial. Creiem prou en la teologia del baptisme i en la creativitat que aquesta podria estendre al si de l'Església, marcada en el món rural per la dispersió.

2) Uns ministeris confiats a persones concretes per ser intermediaris pròxims a la gent, mòbils, i en diàleg en nom de les comunitats particulars amb el ministeri ordenat.

Intermediari també significa, per què no, a l'espera de quelcom més definitiu. En tot cas, avui sembla més oportú confiar les tasques de representació i de responsabilitat, en el si de les comunitats, més aviat a persones con-

cretes que a col·lectius massa feixucs, acabant per implicar tots els actius d'una antiga parròquia en les tasques d'organització, d'acompanyament o de formació, sense que se sàpiga, en definitiva, qui fa què. No convé gastar totes les energies en l'organització de l'organigrama eclesial, paradoxalment cada cop més complex, en detriment de l'atenció a la vida, a la celebració, als moviments d'Acció catòlica o a d'altres... Les recerques resten obertes en aquest àmbit...

3) Consells pastorals territorials

La seva constitució ha de ser solidària amb la pastoral, i ha de comptar amb el suport de totes les comunitats, de manera que en el reconeixement de les comunitats locals hi siguin també les més petites.

Aquests Consells podrien funcionar com a assemblees generals dels actius de la vida eclesial, sota la direcció d'un equip restringit d'animació pastoral. El seu paper seria avaluar la situació de l'Església i de la missió en el conjunt territorial predeterminat, mirar les coses amb distància i proposar les prioritats de l'acció pastoral, després del discerniment de les necessitats d'evangelització.

Esbossar Consells pastorals territorials més que no pas parroquials o de petits sectors, i encarregar-se també de la solidaritat intercomunitària, car les comunitats pobres poden existir sovint en el món rural al costat de comunitats més riques i amb més capacitats d'organització.

4) El ministeri ordenat és cridat a trobar un altre ritme

En el context de la dispersió que caracteritza el món rural i les seves comunitats cristianes, així com pel fet de la disminució del nombre de preveres, el ministeri ordenat haurà de trobar una de les seves dedicacions prioritàries: la *mobilitat* i la *comunió*, amb el risc d'abandonar, en part, el monopoli de l'organització. Hom detecta que quan més es crida al laics per a la vida missionera, més els preveres són per tot arreu. Hi ha una incoherència.

El ministeri ordenat romandrà, evidentment, més orientat cap a la dedicació sacerdotal de convocar al poble a l'assemblea eclesial: ell ha de ser el senyal de la crida a la reunió.

A l'Església li queda la possibilitat de cridar, per a aquest ministeri, persones amb altres condicions, o de reconèixer més consistència eclesial a les comunitats locals. En tots els casos, ens és bo recordar les paraules del Crist que reuneixen tota la dinàmica eclesial i missionera: "*quan dos o tres es reuniran en nom meu, jo seré entre ells*".

IV. UNA ESSLÉSIA SEGONS LA DINÀMICA DE L'EUCARISTIA

Per acabar, m'agradaria recordar, breument, la dinàmica de l'Eucaristia i la d'una Església preocupada per inserir-se en el món rural.

—Per reunir-se cal estar dispersats. Des d'aquest punt de vista, el món rural és més aviat privilegiat! Però la missió demana també la dispersió després de l'agrupament. I l'agrupament guanyarà si no es considera com a un grup d'illots *eclesials* on cap d'ells és Església per si sol, sinó com a un grup on cadascú pren responsabilitat missionera.

Incís: quan cada comunitat local es retrobava al voltant del seu prevere, l'Església tampoc no s'escapava de la realitat de la dispersió...

—L'Eucaristia és la celebració d'una memòria activa: hi ha un retrobament per a la renovació de la fe, per un ancoratge comú en el misteri pasqual de la mort i de la resurrecció del Crist, que travessa constantment la vida i la fe de la seva Església. El misteri pasqual fa l'Església; és la seva natura profunda, al capdavant. Encara falta que aquesta accepti la seva situació d'èxode i s'acomia de les autosuficiències reals o mítiques.

—L'Eucaristia es consuma en una dispersió per a la missió, amb una delegació responsable, alhora que implica d'altres trobades. L'agrupament eucarístic és, en efecte, també, la celebració d'una espera: la de que tota la humanitat sigui un dia reunida amb el Crist. Des d'ara fins llavors tindrem d'altres assemblees...

Podríem resumir la dinàmica eucarística així: en un precís moment de la nostra marxa (èxode), ens retrobem per fer memòria, per acollir de nou la realitat de la seva presència, per rebre'n la crida per a la missió... Però també per celebrar la reunió dels obrers de la missió... a l'espera de l'acompliment definitiu de la seva promesa, de la qual ara ja veiem tots els senyals.

Celebrar l'Eucaristia, al cap i a la fi, ens convida a ser responsables. Si la missió n'és el fruit, és perquè prenem els mitjans i la responsabilitat d'avaluar experiències eclesiaístiques d'avui, de manera que el fruit de la missió no sigui el privilegi indegut de només uns quants. A fora, la missió encara convoca...

L'ESPIRITUALITAT DEL CAPELLÀ DE POBLE

ROSSEND DARNÉS, capellà obrer, rector de cinc poblets del Baix Empordà

Estretament vinculada amb el tema anterior, presentem aquesta aportació de Mn. Darnés sobre les característiques més específiques de l'espiritualitat dels preveres del món rural. Aquesta reflexió fou presentada al Santuari de la Mare de Déu de la Salut, de Terrades (Alt Empordà), el passat 15 de juny de 1993, i entre altres signes d'aquesta espiritualitat, se'ns diu que ha fer-nos *homes entre els homes*, ha de portar-nos a *compartir la vida i la situació real de la nostra gent de poble*, i ha de ser *d'arrel profètica*.

Introducció

A) Parlar d'espiritualitat, entenc que vol dir parlar de vida en l'Esperit, en l'esperit de Jesús, vida amarada d'evangeli.

Cal no confondre-la amb la pietat (devot), que diu referència a la freqüència d'unes pregàries, a uns actes.

L'espiritualitat diu referència a una vida *transformada i inspirada per l'Esperit*. La pietat diu referència a una vida *acompanyada, ocupada* per la pregària.

El mateix Jesús advertí que no "*no és el mateix dir Senyor, Senyor, que fer la voluntat del Pare*".

L'evangeli ens presenta un Jesús que ve al món perquè tinguem vida i la tinguem abundant. I Ell mateix es presenta com el que dóna vida, el pa de vida, aigua viva, carní, veritat i vida.

I l'apòstol Pau parla sovint de la vida segons l'Esperit: "*no sabeu que sou temple de Déu i que l'Esperit de Déu habita en vosaltres?*" (1 Co. 3,16); "*ningú no pot dir: Jesús és el Senyor, si no és sota l'acció de l'Esperit Sant*" (1 Co. 12, 3); "*l'amor de Déu ha estat vessat en els nostres cors per l'Esperit Sant que ens fou donat*" (Rm 5,5); "*vosaltres, però, no esteu pas en la carn, sinó en l'esperit, si és que l'Esperit de Déu habita en vosaltres. Perquè, si algú no té l'Esperit del Crist, aquest no és pas d'Ell*" (Rm 8,9); "*tots els qui som portats per l'Esperit de Déu som, efectivament, fills de Déu. Que no hem rebut un esperit d'esclavitud per a recaure en el temor,*

sinó que hem rebut un esperit de filiació que ens fa clamar: Abbà, Pare! El mateix Esperit s'ajunta al nostre esperit per donar testimoniatge que som fills de Déu " (Rm 8, 14-16); *"comporteu-vos segons l'Esperit, i no satisfareu els desigs de la carn...Si us deixeu portar per l'Esperit, no esteu sota la llei...El fruit de l'Esperit és: amor, joia, pau, paciència, benignitat, bondat, fidelitat, dolcesa, temperança...Si viviu per l'Esperit, comporteu-vos també segons l'Esperit"* (Ga. 5, 16-25); *"així mateix, l'Esperit ajuda també la nostra feblesa; perquè nosaltres no sabem què hem de demanar per a pregar com cal, però el mateix Esperit intercedeix amb gemecs inefables"* (Rm. 8,26); *"les coses de Déu, ningú no les coneix sinó l'Esperit de Déu. I nosaltres no hem rebut l'esperit del món, sinó l'Esperit que ve de Déu per tal que coneguem els dons amb què Déu ens agracia..."* (1 Co. 2, 11); *"que el Déu de l'esperança us ompli de tota joia i de tota pau en la vostra fe per tal que la vostra esperança sigui ben abundant pel poder de l'Esperit Sant"* (Rm 15, 13) (Parleu-nos de Déu. Abadia de Montserrat. Pàgs 153-154).

Em sembla que, a més d'obligada, aquesta referència al Nou Testament, a la Paraula de Déu, ens pot ser útil per introduir i aconduir la nostra reflexió, una reflexió que sigui sòlidament cristiana.

B) "L'espiritualitat no és un luxe ni un entreteniment per a desvagats; és una forma de viure característica de l'ésser humà. La vida en l'Esperit és una experiència, una vivència que ens obre i ens posa en contacte amb el Misteri que ens supera. Una experiència teològica que s'expressa en la fe, l'esperança i l'amor..."

L'esperit és la manera de ser de l'home, de la dona que sap descobrir el sentit de cada cosa. Per això, és propi de l'esperit la saviesa de la vida, la vivència del Misteri de Déu còpsat en cada esdeveniment...

L'espiritualitat no són unes pràctiques, ni una tècnica per millorar-nos, sinó una manera de ser, de viure...

Vivim per estimar i relacionar-nos amb l'altre, fet pròxim i germà...

Viure segons l'Esperit comporta reconciliar-nos fins amb l'enemic; perquè el que viu segons Déu, comença a actuar com Déu, que *"estima també els dolents"* (Lc. 6, 35) i *"que fa sortir el sol i fa ploure sobre justos i injustos"* (Mt. 5,45)...

Viure segons l'Esperit suposa una manera específica d'estar en el món, veient-ho tot com a penetrat per la presència de Déu. Si Ell és l'únic Absolut, aleshores tot el que existeix és revelació seva. Cercar la seva voluntat,

detectar la seva presència i desxifrar el sentit de la seva actuació (signes dels temps) en tot el que s'esdevé: aquesta és la feina i la preocupació de tota persona espiritual...

Davant Déu, l'home s'ha de comportar com a fill: confiança, obediència, disponibilitat. Davant el món ha de ser senyor. No s'ha de deixar esclavitzar per res: ni pel poder, ni pel diner, ni pel prestigi, ni pel treball... Davant de l'altre hom s'ha de comportar, no pas com a senyor ni com a fill, sinó com a germà... (L. Boff. *Una espiritualidad liberada*. Ed. Verbo divino. Pàgs. 35-48).

Vida en l'Esperit: l'exemple de Jesús de Natzaret

Vida que retroba l'Esperit de Jesús de Natzaret, de la seva vida oculta, de la seva grisor, de la seva irrellevància (*"De Natzaret en pot sortir res de bo? No és aquest el fill del fuster, de Josep i de Maria? D'on li ve tot aquest saber?... I s'escandalitzaren d'ell"*, llegim a l'evangeli).

Vida que retorna a Natzaret per tenir en compte aquells anys de convivència, de relació i de treball a la fusteria del poble on Jesús aprèn a fer-se home, adult i poble amb el poble. El Seminari que prepara Jesús de Natzaret.

Allí aprèn el llenguatge i fa l'experiència de la vida de la qual després parlarà en les seves paràboles. El seu parlar no és com el dels escribes ni el de tants eclesiàstics d'avui, un parlar en argot, estrany als usos i al geni popular, un parlar acadèmic, tret dels llibres, foraster i estrany a la vida. A Natzaret, Jesús es capacita per poder parlar de la llavor enterrada, de la sembra i de la sega, del pastor que vetlla el ramat, de la dona que apedaça un vestit vell i la que escombra la casa, dels nens que juguen a la plaça, dels petits fets i dels petits espais.

Ja fa uns anys que l'actual bisbe de Girona escrivia que l'Església hauria de retornar a Natzaret: enterrar-se, perdre poder i vistositat, recuperar formes de vida senzilles i sòbries.

Parlem d'aquella vida, d'aquella espiritualitat que s'abeura també en la vida del Crist ressuscitat, el qual abans de ser reconegut per la Magdalena és vist com un hortolà, un pagès (aquesta expressió llançada sovint com un insult o com un menyspreu!)

Ens referim a una vida despreocupada de l'aparença i de la imatge, de l'arribisme i de l'afany de fer carrera o d'encimbellar-se, prou freqüent entre els eclesiàstics. Ens referim al Jesús de la carta als Filipencs, que es

comportà com un home qualsevol, que no gallejà de la seva condició divina, que vestia com tothom, que es voltava de la *gent-gent* i que si bé no dubtava de relacionar-se amb els rics i deixar-se convidar a les seves cases, ho feia per posar les coses al seu lloc i convidar-los a la conversió i mai per beneir o justificar els seus privilegis.

L'obrar de Jesús diu referència a una espiritualitat que mira l'home interior, que prova d'anar transformant la pròpia vida i les relacions amb els altres i que no és indiferent davant les situacions d'injustícia ni davant els sofriments dels pobres i dels febles.

Estem parlant d'una espiritualitat que recupera el Crist total: el Jesús de la fe i el Jesús històric que fou marginat i condemnat pel poder polític, econòmic i religiós. Un Jesús que fou tractat pels guardians de l'ortodòxia de blasfem, d'enemic del poble i que fou expulsat fora de les muralles de la ciutat.

Mirant Jesús, el de l'evangeli, reivindiquem una espiritualitat que ens fa homes entre els homes (Jesús no diu com l'Antic Testament, ni com dirà després el Kempis "*cada cop que estic entre els homes en surto menys home!*"); una espiritualitat que no ens separa ni ens allunya d'ells, que no ens fa uns levites ni tampoc uns alarbs o uns estranys. Una espiritualitat que recupera l'alè i l'esperit dels profetes antics amb tota la seva passió per la trajectòria col·lectiva del poble i del temps que ens toca viure i que ens fa veu dels sense veu o que potser ens silencia amb els que tenen també la boca tapada, i ens pot portar a ser expulsats, combatuts o marginats pels sanedrins de cada moment o pels sacerdots de qualsevol nou Betel, servidors i justificadors de dictadures i de situacions estructurals classistes i anti-evangèliques.

Parlem d'una espiritualitat que té en compte els advertiments de Jesús quan reclama als seus deixebles que no es facin tractar com uns benefactors, ni es facin dir pares o mestres (*llegiu-hi ni mossens, ni senyors rectors*).

Una espiritualitat que no ens porti a presidir-ho tot. (Hem imposat des de dalt, al poble, unes celebracions d'enterrament amb un sol capellà, mentre nosaltres concelebrem multitudinàriament quan es mor un dels nostres. Per què no l'acompanyem i l'acomiadem des de baix, fets poble amb el poble?)

Una espiritualitat que té en compte les benaurances i també les malaurances de St. Lluç. Una espiritualitat que és el fruit i que dóna pas a una veritable opció de vida que tria la classe dels petits, dels marginats, dels oprimits.

Avui molts petits pobles es veuen sotmesos a una veritable agressió per

part d'alguns estadants de segones residències que, en connivència amb alguns poders econòmics i polítics, estan condicionant el futur dels nostres pobles, prenent-los l'aigua necessària per als regadius i abocant-la al turisme, als camps de golf, o convertint algun dels nostres pobles en els femers de les ciutats, endossant-los els abocadors de deixalles, o pressionant sobre les nostres formes de vida i posant entrebancs a les activitats més pròpies –com les granges– fins a fer perillar la identitat dels nostres pobles.

Vicenç Vives, a la *Notícia de Catalunya*, elogia la tasca civilitzadora dels capellans de pagès en el passat col·lectiu i la configuració de Catalunya. Avui, enllaçant amb aquest testimoni del passat, els capellans de poble no podem restar indiferents davant de tot això i, en un moment de profunds canvis, no podem inhibir-nos, tot quedant-nos dalt d'un pedestal o com aquell sant que estava sobre una columna, oblidant-nos de la tasca alliberadora dels nostres pobles. Una tasca que no hem de fer sols ni hem de voler dirigir, però sí que ens ha de trobar fent comunió i recolzament, o desvetllant, si és necessari, aquelles iniciatives que han de permetre que, assumint els canvis que calgui, els nostres pobles puguin mantenir la seva identitat.

El capellà de poble ha d'estar atent i s'ha d'informar bé per poder ajudar a construir el Regne i no solament a predicar-lo, tot implicant-se en l'acció de conscienciació i d'organització per disposar dels elements necessaris per fer-ho viable. Si el capellà no es casa amb una dona ni procrea uns fills determinats és per poder-se casar amb el destí col·lectiu d'un poble i engendrar tot de fills per construir unes veritables comunitats de germans en uns pobles fraternals i forts, capaços d'aturar la prepotència i la voracitat dels poderosos.

Una espiritualitat de construcció del Regne de Déu

L'espiritualitat que ens demana mirar cap a Jesús ens reclama també tenir en compte la seva obra: el Regne. No podem dissociar una cosa de l'altra com massa sovint s'ha fet, pendents d'una espiritualitat intimista, que no traspassa el món de la vida privada i que no transforma l'entramat i les estructures injustes que impedeixen als individus i als pobles un viure digne.

El Regne de Déu no avança ni es construeix quan la veritat només és anunciada o l'ortodòxia triomfa o és imposada. Jesús predica i, a la vegada, guareix i alimenta el poble. Assegurant que s'ensenyi catecisme a les escoles, o provant d'imposar la moral catòlica a la TV o a les lleis, no es garanteix pas que el Regne de Déu i els seus valors informin la vida de les perso-

nes i dels pobles. Recordeu sinó el fracàs del nacional-catolicisme de l'època franquista. El Regne de Déu es construeix, no quan es reconeix més poder a l'Església, sinó quan s'avança concretament en l'organització de la vida col·lectiva, on es prioritza la igualtat, la fraternitat i la solidaritat, posant més a l'abast de tothom l'ensenyament, la sanitat, l'esbarjo, el treball, la informació, el poder de participació...El Regne de Déu s'aferma, no allí on abunda la llibertat que beneficia el més fort o el més caragirat, sinó allí on es verifica i es concreta la germanor feta vida real dels que, afirmant-ho o no, són fills d'un Déu que és Pare de tots.

Una espiritualitat sacerdotal

L'espiritualitat que vivim ens ha de portar a compartir la vida i la situació real de la nostra gent de poble com el Jesús de la Carta als Hebreus (He 10, 5 ss). En ella se'ns presenta un Jesús que s'identificà amb els germans, fins a esdevenir sacerdot misericordiós, provat pels sofriments, obediènt a Déu i capaç d'expiar els pecats del poble.

Jesús substitueix els sacrificis, el vessament de sang de toros i de bocs pel lliurament de la pròpia sang. En Jesús la *funció* sacerdotal, cultural, és substituïda per la *vivència sacerdotal*. Ell aprengué per si mateix, amb suor i llàgrimes, l'"*obediència*", el "*fer la voluntat de Déu*", vivint la pròpia vida d'home dintre unes coordenades històriques concretes i vivint-la amb tota la seva radicalitat, sense tramejar, fins a l'extrem. I és per això que entrà al cel, al "*definitiu*". L'experiència de Crist és que identificant-se en tot als germans, no acceptant d'afluïxar davant els poders i oferint-se a si mateix a Déu, és declarat per això com a sacerdot suprem i definitiu, ben diferent dels sacerdots *oficials* que es limitaven a entrar *litúrgicament* al tabernacle.

La nostra vida de creients i de capellans ha de mirar la de Crist, per col·locar-nos allà on hem de ser, acompanyant els homes i els pobles, assumint la seva realitat humana i històrica fins al fons, i no pas a l'estil de l'Antic Testament, que complien una funció. Quan al Concili la *Gaudium et spes* demana als creients que assumim les alegries, els sofriments i les esperances dels homes i dones del nostre temps, ens reclama alguna cosa més que bons sentiments. La insatisfacció del post-concili deu tenir prou a veure amb la incapacitat i la manca de coratge per adoptar canvis profunds que ens havien de portar a compartir la vida i la sort dels nostres pobles, en lloc de quedar-nos en maquillatges exteriors, funcionals o d'imatge que han deixat les coses bàsicament on estaven. No deu ser pas una reacció gaire adulta culpar les altes instàncies jeràrquiques de la nostra manca de convicció i de

decisió evangèliques per provar nous camins més propers a l'estil de Jesús i dels profetes, per provar noves formes de vida sacerdotal més profètiques, més del Nou Testament.

Deixeu-me explicar una història real que ens contava a la taula de l'hostal, tot dinant, un treballador. Contava que el seu rector n'havia cridat uns quants per a una feina mecànica, manual, concreta. I ells s'hi van prestar prou disposadament. Mentre realitzaven l'activitat concreta, el rector només s'ho mirava i donava ordres. I el treballador de referència, empipat com un sant Ferriol, se li encarà –això ens contava– per dir-li a veure si els capellans ho tenien prohibit de pensar, o és que només els esqueia dirigir. El rector encara va tenir valor de dir-li a veure si n'havia vist mai cap de capellà que vinclés l'esquena...

Recordem aquella queixa de Jesús al fariseus, quan recrimina que *"carreguen amb pesades càrregues els seus fidels i ells no les mouen ni amb un dit"*.

Hi ha un text de l'evangeli que poso a la vostra consideració. Quan Pilat li pregunta a Jesús: *"I què és la veritat"?*, Jesús calla. No accepta entrar en discussions bizantines, en teories. Acompanyem-lo d'un altre text, aquell on Jesús diu de si mateix que és *camí, veritat i vida*. Veritat, sí, però també camí i vida. Això no ho podem oblidar. I la vida reclama posar-hi el coll, ser-hi en les coses, embrutar-se les mans, baixar a la pols de l'era.

Modest Prats escrivia l'any 1966 en la introducció al Decret conciliar sobre la vida i el ministeri dels preveres: *"les antigues formes de vida i ministeri són inviables en un món tan diferent del que les havia vist aparèixer i les havia creades. Es fan durar formes de presència sacerdotal que es basen en unes realitats sociològiques falsejades i pràcticament inexistentes, i a partir de les quals els homes són introbables"*.

"En un món que és dessacralitza i descobreix la igualtat de tots, es vol mantenir el sacerdot aureolat amb la consideració d'una dignitat religiosa que la cristiandat li atorgava". I segueix: *"en un món que valora cada dia més l'home per l'activitat que realitza, es vol mantenir el sacerdot com un ésser allunyat del treball específicament humà. En un món que acusa l'Església d'una posició classista, es vol mantenir el sacerdot classificat entre els benestants dignes. En un món que perd la fe, es vol mantenir el sacerdot en el clos dels fidels, exclusiu ministre del culte"*.

I més avall, el mateix autor escriu encara: *"no es vol confessar la invalidesa de la forma de presència sacerdotal tal com es realitza avui en els nostres pobles, completament al marge de la realitat humana en què un rector viu inserit..."* Jo afegiria: i si ho reconeixem, fem –en general– ben poc per

iniciar noves formes de presència. I ara, passats 25 anys, estem allà on estàvem...

La nostra estada en els petits pobles no pot ser mai viscuda com un temps obligat, esperant saltar a una vila o ciutat. Si no hem triat viure en un poble, caldrà almenys que ho assumim interiorment, tot estimant les persones concretes i les seves formes de vida. No s'hi val a menysprear la nostra gent i deixar-se estimar pels estadants de segona residència, ni és bon camí que el capellà de poble assumeixi en el vestir, en la vida a casa, en el menjar i en els seus esbargiments, formes de comportament que ens allunyen de les classes populars i ens presenten com un senyor.

Ens hem de desfer d'actituds de queixa entorn de les limitacions de la vida als pobles o de les mancances del nostre temps. Aprenguem de l'obrar de Déu que ja ho sap, que els humans som inconstants i tenim mala pell, però Ell ens estima malgrat o precisament per tot això i ens dona el propi Fill per salvar-nos.

Mai ha estat fàcil viure a la mesura humana, conservant la fe i seguint al peu del canó, fidels a la pròpia missió, sense acceptar la fugida als castells d'hivern. Recordem l'itinerari personal –en l'obediència a Déu i en el compliment de la missió rebuda– dels personatges bíblics com Abraham, Jacob, Moisès, Jeremies, Elies, Jonàs, Job, Eliseu...La peripècia interior d'aquests homes i les dificultats exteriors que van encarar i superar no sense contradicció, ens ha de ser llum i punt de referència i ens ha de fornir raons per a l'esperança i suggerir camins per a la acció. La nostra espiritualitat s'ha d'abeurar en les fonts. Malgrat les distàncies, el testimoni d'aquests homes bíblics es revela molt més sòlid i vàlid que no pas certes receptes superficials vestides de modernitat que se'ns ofereixen als capellans des de determinades associacions religioses. Precisament un element comú a tots aquells homes bíblics és que a cap d'ells se'ls convidava a dimitir de la pròpia responsabilitat ni a confiar el guiatge o l'assumpció de decisions en mans d'altri. Un altre element important d'aquells personatges és que han d'improvisar respostes i explorar camins nous i desconeguts.

La nostra espiritualitat ha de ser fruit d'una experiència de fe i de vida viscuda que pugui ser comunicada i entesa pel nostre entorn. Per això cal una sintonia, una comunió amb el propi poble, el compartir uns mínims d'elements en comú. Per això som cridats a donar testimoni d'allò que vivim i no només a predicar, a parlar o a organitzar activitats. Necessitem poder dir molt, des de la pròpia coherència de vida, més que dir moltes co-

ses. El gruix de la pròpia vida viscuda ha de fer entenedor, al poble, que la nostra escala de valors s'avé amb l'evangeli i està en la línia de la dinàmica del Regne de Déu que volem construir.

Espiritualitat que integri el cos i l'esperit

La nostra espiritualitat cal que integri bé el cos i l'esperit. No podem menysprear ni el cos ni les realitats creades. No hem de menystenir el cos. L'Esclusura diu que és *temple de l'Esperit Sant* (1 Co 6,19). Hem d'estimar el nostre temps i els nostres pobles. Jesús prega al Pare pels seus deixebles, no pas perquè *“els tregui del món, sinó perquè els preservi del mal”*. I Jesús també ens recorda que no ha pas vingut al món per condemnar-lo, sinó per salvar-lo, per refer-lo.

Una frase lluminosa de Simone Weil diu: *“si volem saber si algú és de debó religiós, espiritual, no ens hem de fixar com parla de Déu, sinó com parla del món”*.

Les propostes globals d'altres moments, els projectes d'un home nou, la confiança en la intel·ligència humana per bastir una societat fraterna, justa i feliç, s'han fos, i l'optimisme d'altre temps, amb l'enfonsament de l'Est i el cant a la iniciativa privada i a les respostes individuals i a les sortides personals, ho envaeix tot.

Quan creixen les desigualtats entre el Nord i el Sud, quan es consolida a l'Occident ric un Quart món que no pot seguir i resta marginat, els cristians hem de seguir mantenint la lluita per la utopia d'una societat menys injusta, on el pobre Llätzer no hagi de seguir veient que passen per davant dels seus ulls les disbauxes dels Epulons. Quan a les nostres societats es fan pagar els plats trencats de la crisi econòmica sobretot a la pagesia, amb uns preus agrícoles que l'enfonsen, els capellans de poble seguim tenint davant una feina a fer indefugible: compartir la seva difícil situació i ajudar a crear i obrir camins que facin possible la dignitat i l'esperança.

Ara és l'hora de Déu, el temps de salvació. El món no es pot perdre el missatge de Jesús; els pobles marginats i els col·lectius que ho passen més malament no poden restar abandonats i defraudats també per les esglésies.

Ara més que mai, els creients i els capellans de poble hem de ser els homes de la consolació i de l'esperança. Una consolació i una esperança que no significa ni resignació ni ingenuïtat, sinó comprensió real de la importància i de la gravetat dels problemes, però també de la certesa que Déu no ha pas abandonat el món dels que ho passen prou malament, i de la confiança

que des de la unió i l'esforç col·lectiu ha de ser possible guanyar espais de dignitat i de justícia. La força dels petits és el seu nombre, la seva capacitat de lluita i de solidaritat. Ben cert que avui, l'acció dels sindicats és feble, ben cert que la societat està molt desmobilitzada. Precisament per això no podem descollir ni inhibir-nos. És quan les coses estan més malament i les situacions són més negres, que més cal l'acció i el coratge d'homes i dones de fe que, cansats i tot, —com Elies— prenen una mica de pa i beuen d'un càntir d'aigua per retornar a la feina.

No visquem tan preocupats per la institució-església, ni per la defensa de les veritats teòriques. Estiguem més preocupats i pendents de les necessitats concretes i de les situacions reals de la gent.

I deixem-nos ensenyar i ajudar per les persones dels nostres pobles. En elles hi ha molta més riquesa de vida del que apareix. Deixem-nos evangelitzar per elles. Aprenguen d'elles a tocar de peus a terra, a no fugir de la realitat. Aprenguem de la seva pau i harmonia interior i de la seva constància.

Sovint es parla molt de crisi de valors, quan potser seria méa adient parlar de canvi. A nous temps, noves sensibilitats i també nous valors. La defensa de la naturalesa, l'objecció de consciència, el feminisme, són elements prou positius per despatxar-los massa fàcilment o restar-hi insensibles. Tenim un camp on cal prestar atenció, que és la lluita contra tota forma de racisme i de xenofòbia en el tracte o en l'explotació dels forasters, especialment dels àrabs o dels negres.

Avui, el capellà de poble ha de saber estar atent a les noves situacions, per tal d'ajudar a formar una consciència col·lectiva que faci possible una pràctica dialogant, respectuosa i convivencial.

I abans d'acabar, ni que sigui telegràficament, vull fer una referència a la pregària i a la litúrgia que fem els capellans. La nostra pregària ha de salvar la rutina i l'encotillament de les fórmules i la dependència dels monestirs si no vol restar lluny de la vida i sense incidència en ella. Globalment, la nostra litúrgia ha desaprofitat les possibilitats que havia obert el Concili i segueix —ni que sigui en català— inintel·ligible, allunyada de la vida i dels seus problemes (“*un mal rotllo*”, diuen els joves, “*la mateixa pel·lícula cada dia*”), sense capacitat creativa i innovadora, sense connexió amb allò que viu l'home d'avui, ni sensibilitat; és pura arqueologia. Amb una bona homilia no se salva pas una celebració. Els capellans de poble hi tenim una greu responsabilitat. Hem deixat la litúrgia en mans dels liturgistes professionals, que viuen a la lluna, que no entenen res del que caldria fer perquè les celebracions cristianes fossin celebracions de la vida, celebracions on la vida de les persones i dels pobles entra en connexió amb l'Esperit. Les nostres litúrgies s'obliden del context, obliden que la vida és història, i són ben intemporals, no essent del món d'avui, perquè l'home no és un ésser abstracte, si-

nó concret i temporal, i tampoc podent ser de Déu, perquè el Déu cristià és un Déu encarnat.

La nostra espiritualitat ha de ser d'arrel profètica, ha d'expressar la *resistència* contra tots els ídols que intenten ocupar el lloc de Déu. Només així, els creients i els capellans poden ser significatius. Resistir vol dir evitar cinisme, practicar la justícia, una radical exigència ètica, estimar sense distincions de raça, partit polític o credo religiós. Vol dir vida viscuda en formes planeres i sòbries que no es deixen atrapar pels paranys insadollables del consum, ni de la imatge; eliminar el joc a dues bandes, trampejant (un ciri a Déu i un altre al diable), anhelar més i més la llibertat acompanyada de la justícia i per a tothom, optar pels més febles i desprotegits, desconfiar sense límits del poder i la glòria i de l'intent de domini sobre les consciències, donar-se per satisfets amb els petits plaers de la vida quotidiana, adonar-se en cada ocasió del temps en què vivim...

La nostra espiritualitat, si vol ser respectuosa amb el seguiment de Jesús, ha de reflectir d'una manera entenedora en la quotidianitat que vivim, que l'evangeli de Jesús i els valors que el seu Regne reclama s'han convertit en carn i sang, en vida nostra. La nostra espiritualitat ha de ser fruit d'una interiorització que va molt més enllà de l'activisme i que és capaç de mostrar aquella saviesa que és l'harmonia personal amb la realitat que anomenem Déu.

La nostra espiritualitat ha de traspuar l'art de la saviesa, que no significa acumulació de coneixements, sinó aquell saber moure's per la vida amb capacitat de judici que permet veure el que és possible i el que no, destriar el que és superficial i passatger d'allò que té gruix i consistència, i sobreposar-nos a tota cosa; aquell saber que ens fa agradables a Déu i als homes.

ACTUALITAT

Primer congrés de catequesi de Catalunya i les Illes

M. Teresa Llach: "NECESSITEM UN CANVI DE MENTALITAT I MÉS CREATIVITAT"

Prop de 9.000 catequistes de les diòcesis de Catalunya i Balears han participat durant gairebé dos anys, en el Primer Congrés de Catequesi de Catalunya i les Illes, reflexionant sobre tres grans temes: *La catequesi, El catequista, i En quin món fem la catequesi.* Ara és l'hora del balanç. I per parlar del que ha representat i, sobretot, del

que pot significar de cara al futur aquest Congrés, *Quaderns de pastoral* parla amb M.Teresa Llach, secretària general del Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes.

—Quina valoració global feu des del Secretariat del desenvolupament del Congrés?

—Podem considerar diferents aspectes. Quant a la participació ha estat molt positiva: prop de 9.000 catequistes inscrits per fer una tasca llarga, d'un any i mig de treball, amb força reunions. Quant a les respostes rebudes, hem de dir que ens queda del Congrés un material molt ric, que caldrà treballar i analitzar encara molt més. El fet de ser qüestionaris oberts ha provocat que la gent s'esplaiés i digués la seva. Els catequistes participants, d'altra part, ens han donat les gràcies pel Congrés, ja que ha contribuït a la seva formació i els ha donat possibilitat de reunir-se i de reflexionar junts i en comunió.

Voldria subratllar, també, la gran capacitat crítica i autocrítica manifestada sobretot en determinades qüestions. Els catequistes han estat molt autocrítics sobre la pròpia formació i demanen, també, més recolzament per part dels rectors o responsables de la catequesi, ja que diuen trobar-se més acompanyats que no pas orientats. Alguns encara constaten l'absentisme i l'autoritarisme d'alguns preveres. D'altra part, són molts els qui malgrat els dubtes de l'aparent *inutilitat* de la seva feina, sobretot en la catequesi d'infants, es mantenen fidels, segurs que algun dia en veuran els fruits.

Finalment, hi ha una denúncia bastant unànime sobre la manca d'implicació dels adults —pares dels infants— en la catequesi i sobre el predomini dels missatges socials per damunt dels interessos més profunds. Es constaten elements d'absència en la vivència de la fe

des de la família i es demana a l'Església una presentació més atraient del missatge, no només en la catequesi, sinó en tota l'acció pastoral. L'Església, manifesten els catequistes, no acaba de saber acostar-se als allunyats.

El procés catequètic

—A les *Constatacions presentades com a fruit del Congrés, se'n poden llegir algunes un xic sorpresives. Per exemple, aquesta: "Les nostres catequesis, en general, no acaben de ser un procés catequètic". Què es vol dir exactament amb aquesta afirmació?*

—Doncs que l'educació en la fe dura tota la vida, però la catequesi ha de ser un procés, amb un començament i un final, dirigit, en les diferents etapes de la vida, a infants, joves i adults, que tracta d'arribar a una síntesi global de la fe en totes les seves quatre dimensions de *conèixer, celebrar, viure i testimoniar*. La catequesi, conjuntament amb l'acció de la família, de l'escola, de la parròquia, dels moviments d'infants, de joves i d'adults, etc., és una acció prioritària de l'educació en la fe, la qual, repeteixo, sí que ha de ser permanent. Fins i tot, per tant, crec que hem de canviar el llenguatge. No podem parlar de *catequesi de primera comunió*, i que després els nens desapareguin. O fer *catequesi de Confirmació*, i després quedar-nos sense joves. O parlar d'una *catequesi d'adults*, i no adonar-nos

que es tracta sovint d'adults que no han fet un *procés* catequètic i que, per tant, tenen sovint una fe molt deteriorada, o, en altres casos, confondre la *catequesi* amb el que és una formació permanent.

Crec, sincerament què es necessita un canvi de mentalitat envers la catequesi i molta més creativitat per inserir-la en el desenvolupament del procés d'educació i maduresa de la fe. Aquest és un procés continu en el qual s'ha d'implicar tota la comunitat cristiana.

El materials

—Parlem una mica dels materials que es fan servir a les catequesis. Dieu: "Els materials catequètics necessiten una renovació". Quines serien les línies d'aquesta renovació de materials en el fons i en la forma?

*—Hem de confessar que tenim uns materials obsolets, i més ara que la ignorància religiosa és creixent i en els materials moltes coses es donen per sabudes. Jo diria, a més a més, que als materials hi ha un risc important: l'excessiva preocupació per l'ortodòxia provoca sovint el fet de voler dir-ho *tot* en cada material. D'altra part, vivim de materials que provenen d'altres temps i, fins i tot els que han estat refets, no consideren prou els canvis produïts en el teixit social i religiós. Crec que en els continguts, hem d'elaborar textos que tinguin en compte el procés catequètic que dèiem abans, i quant*

a la forma, han d'estar molt més adaptats a les diferents situacions culturals dels catequitzands i fer servir més els llenguatges no verbals. És penosa i d'una gran pobresa, encara, per exemple, la producció de vídeos catequètics. No podem viure d'experiències californianes...

Amb tot també s'ha de dir, en aquest tema, que mai no trobarem un material a la mida. El catequista ha de ser, també, el millor catecisme...

El perfil dels catequistes

—Segons s'ha manifestat en el Congrés, són més de vint mil els catequistes que desenvolupen a Catalunya i les Illes aquesta tasca de catequitzar. Però ens trobem que majoritàriament, sobretot en la catequesi d'infants, són dones, d'edat més aviat gran i que molt sovint manifesten no trobar-se prou preparades? És aquest el perfil dels catequistes?, i què caldria fer per millorar-lo?

—No és així a tot arreu. Per exemple, hi ha una àmplia franja de catequistes entre 30 i 40 anys. I són cada cop més els joves que, primer acompanyats pels més experts i després ja sols, s'incorporen a la tasca de la catequesi. D'altra part, caldria anar pensant en catequistes alliberats —per exemple a mitja jornada— per assumir responsabilitats d'organització i coordinació parroquial, amb una preparació adequada. El que s'ha de fer, també, és proporcio-

nar més i millor formació. De fet, aquí a Catalunya i les Illes, així com en el tema dels materials anem endarrerits, en la formació de catequistes hem esmerçat molta dedicació. El model de les Escoles d'estiu, l'Escola Bàsica de catequistes i l'Escola Interdiocesana de responsables de catequesi, han estimulat a fer altres cursos en arxiprestats, parròquies, etc. Un altre aspecte i complement és la necessitat de vetllar molt especialment l'espiritualitat del catequista.

Competència de missatges

—Hi ha una pregunta gairebé obligada: pot competir el missatge de les nostres catequesis amb l'allau de missatges que reben els infants i joves, sobretot per part dels grans mitjans de comunicació de masses?

—Ni hi competeix ni podrà competir-hi mai. Nosaltres, en general, sempre anem amb una sabata i una espadenya. Els costos de les coses que tenen cara i ulls en el camp dels mitjans de comunicació són milionaris. Molts cops ens trobem bloquejats també per les pors: por a dir el nostre missatge i por a dir-lo en un llenguatge atractiu. Això, però, no només passa amb la catequesi, sinó amb tota l'acció pastoral de l'Església. Som —hem de ser— una Església més missionera i evangelit-

zadora. El missatge que tenim és de qualitat única, però cal millorar la seva transmissió, sempre confiant en la força de l'Esperit.

El postcongrés

—Per acabar, quins són els principals desitjos que manifestaríeu des del Secretariat amb relació al postcongrés d'aquest primer Congrés de Catequesi?

—Tots els desitjos queden expressats en les Propostes que s'han donat a conèixer, però si se'm demana que en destaquï alguns diria aquests: 1) l'elaboració d'un Projecte comú de Pastoral catequètica que no serveixi per tancar res, sinó per encaminar i animar la catequesi de cadascuna de les diòcesis de Catalunya i Balears i que permeti coordinar les realitats més properes entre si; 2) cercar una línia molt més operativa respecte als materials, de manera que es faci molt més viva la mentalitat del procés catequètic; 3) donar molta més força a la catequesi d'adults i a la implicació dels adults en la catequesi; 4) potenciar al màxim la formació dels catequistes i veure la possibilitat d'eleva la figura del catequista a ministeri eclesial; i 5) que tots assumim els continguts de les Propostes i el fem operatiu, i més encara en aquest important moment del Concili català.

OPINIÓ

DES DE LA TORRE DE COLLSEROLA (una reflexió en clau de bon humor)

ANTONI DEULOFEU, prevere de la diòcesi de Barcelona

Quan algú acaba d'atrevir-se, recentment, a carregar-se *Des de la trona* tot el diví i l'humà –i no farem propaganda ni de l'autor ni de l'editorial del llibret en qüestió–, Antoni Deulofeu, amb una gran càrrega d'humor i de fina ironia, fa tot seguit, des d'una simbòlica *Torre de Collserola*, una mena de tipologia descriptiva de diferents actituds clericals freqüents entre nosaltres. El *predicador*, – i de predicador tots en fem una mica–, *rumia, repassa i medita* sobre la pròpia realitat...

Preludi: el predicador

Ara que els microç van de primera i són d'estètica molt fina i no fan xiulets inoportuns, ni sorollets constants més propis d'una fregidora;

ara que no faig servir la trona, ja que aquesta només és per a l'ús dels fotògrafs, que de tan ben equipats semblen corresponsals de guerra, i sempre en són uns quants, i un servidor predica des d'una seu discreta, és a dir, des d'una cadireta d'estil indefinit i tapissada d'escai, com els seients dels trens de rodalies de fa 20 anys; ara, precisament ara, que la trona ja no és el que era i la tècnica és el que ha de ser, quasi no m'escolta ningú: els de sempre es van fent grans i una bona part sordegen; els de la generació protagonista de la societat es troben tan ocupats en el treball, el lleure i la família, que l'únic que escolten és el *telenotícies*, i els joves porten *wolmans* i estan connectats amb la desconexió; ara, doncs, qui m'escolta? —em pregunto desescisat com a predicador...

Autocrítica: el predicador rumia

És primavera. La vida en la natura espetega amb força i color i tot brolla de vida. Però la primavera és també un temps d'al·lèrgies. Un servidor gaudeix aquest temps de vida mullat d'esternuts i amb els ulls vermellots sense altre motiu de pena que la conjuntivitis, esporoguit i encallat de respiració, i el *ventolin* a propet per respirar amb esbufecs, i la cortisona al damunt per si la cosa s'embolica massa. I precisament aquesta manera tan irritada de rebre la primavera em fa veure que certs malestars intraeclesials i de l'opinió pública vers l'Església, participen d'aquesta patologia al·lèrgica.

Faig aquesta reflexió després de la darrera missa del diumenge, una celebració amb poquets fidels practicants. Aquests són callats, impuntuals en entrar i puntualíssims en sortir, dispersos en els bancs, la qual cosa em recorda una sessió de cinema d'una tarda de dimarts, amb el cinema ocupat per uns quants vestits de soledats perdudes i unes quantes senyores eixerides que festegen tarda entre pel·lícula i berenar...

Doncs bé: m'he desviat una mica, però l'assumpte tractava sobre la meua al·lèrgia. Sóc al·lèrgic al llenguatge clerical (tou en el so, amanerat en la forma, tafaner i crític en els *safareigs* dels nomenaments, empalagós, pesat i patós en la litúrgia). M'irriten les reunions i els calendaris que generen. Em reventen els clergues *yuppies*, d'opinió silenciosa i docilitat pragmàtica per fer possible l'estratègia del càrrec. Em treu de polleguera l'integrisme moral dels puritans i el fonamentalisme dels *progres*... Vull deixar clar que les al·lèrgies no són bones, i anomenar-les és una catarsi, però poca cosa més. Després, al llarg d'aquest article, intentaré afinar amb més profunditat.

Crítica: el predicador repassa

Un capellà abatut per paperets pastorals fa el que li peta i se sent *tronxo* en la seva mesura; un altre veu i sent la involució com un virus maquinat en els laboratoris episcopals; aquell pensa pels descosits i es troba cansat per la soledat, car pocs entenen el seu esforç per construir una comunitat eclesial en temps d'increença, i poc l'ànima l'estil de l'actual pontificat, que anuncia una nova evangelització amb rerafons de vella cristiandat. A aquell tan racionalista, que no pot amb la religiositat popular, el posen malalt els llançons, els portants del sant Crist, les novenes i els vestidets llargs de les primeres comunions. Acull els fidels no practicants amb radicalitat catequètica i judica amb duresa els sentiments religiosos que considera banals i molt allunyats de l'evangeli. El xicotet novell que passeja el *clergyman* com els toreros abans de faenar està convençut que la pastoral diocesana és estèril per mor d'uns capellans tossuts i poc fidels, i es diu a ell mateix: "*si tots fessin com el meu director espiritual, tot seria nou i viu en aquesta església*". I, per acabar, l'egocèntric ha inventat la comunitat eternament adolescent, de la qual ell és ànima i *gurú*.

Tot repassant la nostra gent, els conciutadans no volen ni sermons, ni dirigismes, ni dogmatismes. Cadascú amb el seu jo com a trona inapelable ja en té més que suficient. Ara, al damunt d'ells no faré cap repàs crític, ja que són ells els subjectes principals de la meua vocació evangelitzadora.

La pausa: el predicador medita

Ens cal no reviure el passat-passat com a nostàlgia. És un passat que, encara que criticat per molts, ens fa reviure la flaire de clergues: alguns viuen la nostàlgia amb la ironia i la *gracieta*; molts, en el fons, hem novel·lat un *tronxo*; altres, amb menys humor, emmidonen les despulles passades amb productes de d'adrogueria d'alta teconologia.

I la nostàlgia del passat-immediat fa clergues anticlericals. Això comporta la complicada psicologia de ser clericalment anticlerical, i porta a l'entronització de la crítica i de l'afany d'organitzar l'organització com a ocupació activista, la qual és profundament estressant...

I jo, ara mateix, en aquesta pausa, em veig un xic inútil per la proposta fonda de l'evangelització i em sembla que l'arrel profunda d'això és l'immensitat del continent clerical i el buit de vida evangèlica, i aquest estigma el sento present des de la sagristia fins al dicasteri...

Però més enllà de bromes i crítiques fàcils, em fa patir el cansament i el malestar que es troben gravats en el rostre dels capellans d'aquest temps d'increença.

Precisament per això, jo crec que cal reviure el Concili Vaticà II, amb

l'esforç de rellegir-lo amb el subjecte crític, lúcid i profundament arrelat al Crist, i l'esperit personal i comunitari nítid i obert a l'Esperit, i deixar el subjecte al·lèrgic quiet amb la cortisona del bon humor i el relativisme del que més ens cou.

Perquè el Concili ha estat més discutit que viscut, i sempre a mercè de la dialèctica aspra de fer-lo impacientment post-concili, o de fer-lo utopia d'una modernitat pendent en l'església (quan el temps, inapelable, ha fet postmoderna la modernitat), i amb la infidelitat brutal d'uns quants, que no ho diuen però se'ls nota, que mai haguessin volgut que s'hagués celebrat (aquests, si haguessin viscut el Concili de Trento sorprenentment tampoc l'haguessin volgut, perquè no estan per Concilis...)

Visquem, doncs, en aquest temps d'increença, amb fidelitat al Concili Vaticà II, no com a casta clerical malalta de diferents al·lèrgies, sinó com a sacerdots d'un poble que viu la seva vocació velada de viure el misteri de la salvació.

Convenciment: als oients laics

És la vostra hora. M'ho diuen dos signes: un, la crisi del clergat, i l'altre, la debilitat vital i moral d'una opinió pública que considera la religió com un fet secundari i personal de cadascú, i que, tensament callada de transcendència, viu la rebel·lió de l'ànima amb un paganisme arrauxat (parapsicologia, esoterisme, noves alquímies, etc.)

Postcomiat: esperança

Crec seriosament en l'honestetat de tots els sacerdots que han pres opcions vitals coherents, malgrat moltes d'elles em portin al·lèrgia. D'aquesta honestetat en vindrà el fruit en l'hora provident desconeguda per a nosaltres.

COM MILLORAR LA COMUNICACIÓ EN LES NOSTRES CELEBRACIONS

XAVIER MORLANS, consiliari del Projecte David, professor de la Facultat de Teologia de Catalunya.

“Teniu el millor missatge del món, però us falla la manera de comunicar-lo”. Això ens diuen sovint alguns professionals dels mitjans de comunicació. Aquestes notes que segueixen volen ser una ajuda pastoral per millorar la qualitat de la comunicació en les nostres celebracions. Fan referència fonamentalment a les celebracions litúrgiques, però es podem

fer extensives *mutatis mutandis* a tot tipus de reunió o trobada on els preveres i els agents pastorals ens adreçem a un determinat auditori. No són pas exhaustives. Es posa especial èmfasi en el paper del prevere i en la paraula, i no es tracten altres aspectes com el paper complementari d'un animador laic o l'aspecte musical.

1. Viure cada celebració com un esdeveniment singular amb valor per ell mateix

Cada una de les nostres celebracions (eucaristia, bateig, casament, exèquies...) té un valor en ella mateixa, i no només en funció del que *en podrem treure* en termes de rendibilitat pastoral verificable (possible captació de nous membres per a la comunitat parroquial, moviment, etc.).

Cada celebració és/ha de ser un esdeveniment. Hi *ha de passar* quelcom. De fet *hi passa* encara que no en siguem conscients. A l'Eucaristia, per exemple, s'hi fa present Jesucrist ressuscitat amb tota la seva força vivificadora per als qui l'acullen. Es tracta de col·laborar més conscientment i activa a que això que ha de passar o succeir, s'esdevingui amb el màxim de claredat i eficàcia per als presents.

Si creiem que això és així —que cada celebració és/ha de ser un trobament dels assistents amb Déu per mitjà de Jesucrist— evitarem adreçar-nos als presents amb un to rutinari o bé increpatori o discursiu, i trobarem més espontàniament un to afectuosament exhortatiu, que és més adequat.

2. Assumir el paper de president i d'animador de la celebració

Estar davant d'una assemblea de més de 20 persones, damunt d'una tarima, revestit, parlant, movent-se i

celebrant sacramentalment la mort i resurrecció de Jesucrist, comporta inevitablement unes lleis de la comunicació pròpies del món de l'espectacle (a més de les lleis pròpies de tipus litúrgic cristià específic). No podem ignorar-lo.

Més enllà dels carismes personals relacionats o no amb el món de la comunicació (teatre, escenografia...), un president litúrgic no pot ignorar la realitat d'uns dinamismes que funcionen sempre i a tot arreu.

3. Actituds corporals: mirar als fidels, somriure, no estar rígid...

Quan presidim la celebració som sacraments personals del Crist, som representació icònica del Senyor (Presbyterorum ordinis, 5). A més de la disposició interior cal que la nostra corporalitat expressi també la joia i la irradiació del Ressuscitat.

Es tracta de compaginar la unció-devoció amb la naturalitat i la comunicabilitat amb l'auditori que tenim al davant. Les lleis de l'encarnació també valen anàlogament per trobar criteris en la plasticitat de la celebració: encarnar-se, purificar i transcendir. Saber estar.

El que celebrem és seriós (un sacrifici entre altres aspectes) i joios alhora ("*ha ressuscitat! És aquí!*"). La nostra expressivitat facial i corporal d'alguna manera ha de col·laborar a fer-ho palès al nivell que li és propi: transmetre la serenor, la pau i la joia que ens venen del Senyor.

4. Il·luminar bé els punts des d'on es parla o actua (seu, ambó i altar)

No n'hi ha prou que ens hi vegem bé per llegir. Cal que els assistents –fins i tot els dels darrers bancs– vegin bé el presbiteri i els rostres dels lectors, monitors, animador de cants i del celebrant.

Una bona il·luminació apropa la celebració als assistents. Es podria pensar fins i tot en una intensificació de la il·luminació sobre l'ambó en el moment de proclamar la Paraula, i sobre l'altar durant la pregària eucarística. Fet amb gust i amb seny.

5. La qualitat del so

Ens hem acostumat al so inevitablement metàl·lic i força allunyat dels ja tradicionals altaveus-columnes. Als qui encara recordem la predicació oral des de la trona o els primers prototipus de micròfons, ens pot semblar que això és glòria. Però de fet, la tecnologia progressa, i cada deu anys –o menys– millora la qualitat del so. El públic de les nostres celebracions, fins i tot el de les capes populars, la majoria té, a casa seva, aparells d'alta fidelitat; quan van al cinema o al teatre estan acostumats a sentir un so proper, clar i englobant. Els mateixos assistents a un casament o un bateig quan passen de l'església al restaurant experimenten un canvi radical en la qualitat de la megafonia.

Hi ha qui pensa que ja està bé

que això sigui així. Uns perquè creuen que les coses de l'Església es bo que tinguin una certa llunyania sonora, com quelcom que ve de l'antigor; d'altres perquè creuen que el testimoni de pobresa passa per la precarietat dels mitjans emprats. Es pot respondre a ambdues postures. A la primera, tot considerant que el cristianisme és una religió d'encarnació (amb creu i transcendència) i no pas una religió del distanciament. Tot el que es faci perquè la paraula arribi amb el màxim de naturalitat i proximitat està en la línia d'aquella paradigmàtica encarnació del Verb.

A la segona objecció, es podria dir que, paradoxalment, al nostre primer món, inclús per fer arribar un missatge d'austeritat i de solidaritat als ciutadans cal emprar mitjans tècnics de qualitat. Exemple: l'espòt publicitari de Càritas.

6. L'ús del micròfon

No és suficient que l'equip de megafonia sigui de qualitat. Cal saber usar el micròfon. La dignitat de la Paraula que proclamem s'ho mereix. L'eficàcia de la Paraula (He 4,12) també depèn, en part, d'unes bones condicions acústiques.

Cada església té la seva ressonància. L'ideal és que els lectors d'una determinada parròquia estiguin familiaritzats amb la megafonia pròpia del lloc. Un lector/a mitjà ha de notar, ell/a mateix, quan la seva veu eixorda desorbitadament l'auditori, o quan sona terriblement llunyana. Cal trobar el punt d'equilibri.

Un criteri: que l'oient no hagi de fer cap esforç per *anar a buscar la paraula*, sinó que la paraula s'apoderi de l'oient, i l'amari (Is. 55, 10-11).

Dues actituds extremes a evitar: que es creï un club tancat de lectors o lectores, o bé que, per l'afany de fer llegir tothom, ens quedem cada diumenge sense una bona proclamació de la Paraula.

7. La forma de proclamar la Paraula de Déu

Ja tenim megafonia de qualitat, i lectors/res que saben col·locar-se a la distància adequada del micròfon. Encara ens falta una cosa, que és la més important en una celebració cristiana. No es tracta només de llegir bé, sinó de *proclamar* la mateixa Paraula de Déu. Això només es pot fer havent assimilat personalment el text que hom proclama (pregària i meditació bíblica del lector/a durant la setmana).

Sobre la *forma* de proclamar la Paraula, com en tantes coses, deu ser legítim un cert pluralisme: hi ha parròquies i monestirs que opten per un to impersonal que sembla que transmet millor la transcendència del missatge (el lector/a desapareix en la seva peculiaritat per donar pas a una veu sense relleus personals). És una opció comprensible, per exemple, per a una comunitat monàstica on tothom se sap quasi de memòria els textos i on una proclamació excessivament expressiva potser arribaria a ser contraproduent.

Però deu ser ben comprensible que d'altres parròquies, santuaris i aplecs cristians optin per una proclamació més expressiva precisament per apropar la Paraula a un auditori menys format litúrgicament i que necessita ser captivat per la força de la Paraula. El lector/a, segons l'Esperit li dóna a entendre i segons el seu carisma, sempre amb naturalitat, hi empra els recursos expressius d'entonació, d'emoció i de contrast. Alguns ho trobaran un xic teatral; d'altres sentiran per primera vegada la força il·luminadora, interpel·ladora i consoladora de la Paraula de Déu en la seva mera proclamació.

8. L'homilia

És el moment en què la capacitat de comunicació es posa més a prova. L'homilia és un acte de comunicació. Es tracta, prou que ho sabem, del moment kerigmàtic. És la predicació la que engendra en els fidels la fe i l'alimenta en bona part.

La transmissió del contingut de l'homilia (criada a la conversió, lligada amb l'Eucaristia o sagrament que s'està fent, exhortació moral), depèn en bona part del guió que sempre hauria d'estar ben pensat. En això del guió, les tècniques de comunicació verbal ens hi poden ajudar. Es tracta d'unes petites regles que valen tant per escriure un article al diari com per parlar uns minuts per la ràdio o la televisió locals: 1) captar l'*atenció* amb un fet, una notícia, una imatge; 2) mantenir

l'interès de l'auditori quan se'l porta a la consideració del que la Paraula ens proposa; 3) despertar el *desig* de creure i viure allò que es predica, i 4) motivar l'*acció* personal de l'oient com a resposta (renovació de la fe en Jesucrist tot confessant-lo amb el Credo, rebent-lo en la comunió i servint-lo en els germans).

Cal recordar, a més, que el *to i la manera de dir* les coses també forma part del missatge.

9. La pregària eucarística

Ens costa trobar el *to* —especialment en la recitació de la pregària eucarística— que sigui una síntesi de la *grandesa* i de la *proximitat* del que celebrem. De vegades fugim d'un extrem per anar a raure a l'altre: fugim del *to* sublim i un xic encarcerat d'altres èpoques i acabem amb un recitat *al trot*, gairebé com del qui llegeix l'esborrany d'una carta...

Ens pot ajudar a trobar cadascú el seu *to* amb naturalitat el fet de tenir ben present durant la recitació de l'anàfora que ens adrecem al *Pare creador* (connotació de transcendència), mitjançant el *Fill encarnat* (connotació de proximitat-humanitat) amb l'atreviment i la joia que ens ve de l'*Esperit sant* (connotació de festa i jovialitat).

10. Estimar, valorar i realitzar cada dia millor l'ofici de president i animador de l'assemblea litúrgica

És un *ofici artesà*. I com tot bon ofici, és fruit d'una sàvia combinació d'*inspiració*, per una banda, i de *tècnica*, per l'altra. L'objectiu és que el missatge que prediquem i el misteri que celebrem siguin creïbles.

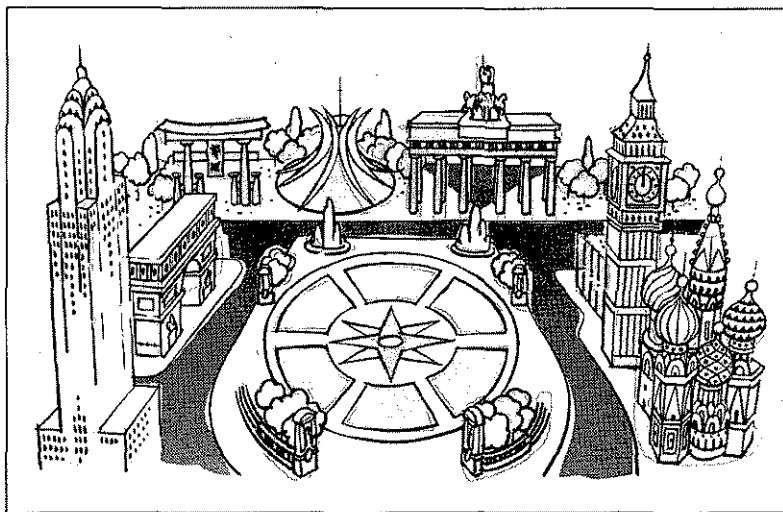
H'hi ha que ho tenen de forma innata i, espontàniament serveixen la inspiració amb bona tècnica comunicativa. N'hi ha que ho han d'aprendre, cosa ben normal. Tots els oficis s'aprenen i es perfeccionen.

Per això, sempre que diem que cal actuar amb *naturalitat*, cal entendre que es tracta d'aquella naturalitat del qui ha après l'ofici. En la majoria dels casos no serà la simple *espontaneïtat*, cosa que voldria dir improvisació perillosa.

Finalment, no ens cansem d'aprendre i de deixar-nos aconsellar pels especialistes de cada ram: liturgistes, comunicadors, tècnics de so i de llum, etc.

Generalitat de Catalunya

AL MÓN S'HAN OBERT MOLTES PLACES DE CATALUNYA

Es indubtable que Catalunya té una tradició i una vocació europees molt importants. També és cert que de la unificació europea en treurem tots plegats un benefici: el d'estar d'acord amb una manera de ser, amb una manera de concebre les coses que és la nostra, que és la més típicament i més pròpiament europea.

Per això, i davant la necessitat d'explicar, des de diversos punts de vista —polítics, econòmics, culturals— què és Europa, la Comunitat, Maastricht i la Unió Europea, la Generalitat, juntament amb les Caixes d'Estalvis, les Cambres de Comerç, les Universitats i els municipis, van crear el Patronat Català Pro Europa.

Al servei de la construcció europea

El Patronat té per objecte assessorar a la societat catalana, en el seu conjunt, sobre tot allò que està relacionat amb la integració europea, i més especialment amb la Unió Europea, i informar-ne i promoure'n el coneixement. En aquest sentit, s'adreça al món empresarial i professional, a les administracions, a qualsevol entitat pública o privada i al conjunt dels ciutadans de Catalunya.

El Patronat disposa de diversos serveis especialitzats d'informació; organitza cursos, seminaris i jornades

sobre la Unió Europea, edita diverses publicacions i convoca beques i premis sobre la integració europea.

Patronat Català Pro Europa

Bruc, 50 - 08019 Barcelona
Tel. 93 318 26 26 - Fax 93 318 73 56

Un instrument eficaç per a la necessària internacionalització de l'economia catalana.

**ANIREM
ENDAVANT**

PASTORAL AMB JOVES

PORTAR L'EVANGELI A LES DISCOTEQUES

ORESTE BENZI, de la comunitat Joan XXIII de Rímìni (Itàlia)
DOMENICO SIGALINI, responsable del servei nacional per a la pastoral de joves de la Conferència Episcopal italiana
QUINTO FABRI, prevere de Forlì

Avui, en la pastoral amb els joves, no es pot ignorar ni defugir el fenomen de les discoteques. *Quaderns de pastoral* ha encarregat per a un proper número una anàlisi i un petit debat sobre aquest tema a casa nostra. Ara, en aquest exemplar, per obrir boca, oferim el testimoni d'una interessant experiència que ens ve d'Itàlia. Aquest treball, publicat a la revista *Orientamenti pastorali*, ha estat traduït, amb permís de l'esmentada publicació, per Joan Ramon Marín, prevere de Barcelona.

Introducció

La discoteca és un formidable lloc d'encontre de presència jove; és un lloc de diversió, de gran comunicació no verbal, de buscar; és un banc de proves que els joves aprofiten per proclamar a tothom la pròpia vitalitat. És el temple d'una nova litúrgia, en el qual es realitzen uns ritus, es va vestit d'una manera que en altres llocs no és acceptada, i s'hi celebra l'alegria de viure. D'un temps ençà, la discoteca ha esdevingut també el lloc on alguns capellans i alguns bisbes van a parlar amb els joves, a fer-los propostes, a *anunciar*. Què n'hem de pensar d'aquestes trobades? Quina relació pot establir-se entre qui va a la discoteca a buscar els joves, i els joves que semblen anar-hi a buscar alguna cosa més que divertir-se?

Les estadístiques mostren que només el 2,9 per cent dels joves declara amb convenciment que Déu no existeix. Tots els altres, doncs, estan buscant Déu. El mateix Papa ens fa adonar que *"els joves tenen una gran set de Déu, més gran que no pas tots els esforços per apagar-la"*. Hem de reconèixer que la distància entre el carrer i l'església –com a lloc de culte, de proposta cristiana– s'ha fet massa gran perquè els joves, quan neix en ells la pregunta religiosa, puguin seguir-la i completar-la: en el moment de la necessitat, als joves no els passa pas pel cap d'anar a la Missa per escoltar-hi una resposta a la seva pregunta: ho supleixen per la recerca en formes i llocs diferents. Fins i tot en la discoteca.

L'experiència de Mn. Oreste Benzi

A partir d'aquesta base, assenyalada per Mn. Sigalini, es va encetar, el passat 15 de juny, durant un encontre dut a terme a Castrocaro, el diàleg *Discoteca, per què?*, amb presència de preveres, monges, pares de família, catequistes i, sobretot, joves, Mn. Oreste Benzi comunicà la seva experiència d'anunci de l'evangeli en les discoteques.

El seu primer contacte amb aquest ambient –a les antípodes d'una concepció cristiana de la vida, si mirem les seves formes i manifestacions– cal situar-lo el 1989. Aquell any, fou convidat pel director de la discoteca *L'altro mondo* de Rímìni, a celebrar una missa en el seu local. Mn. Benzi hi renuncià, veient el parer negatiu de l'aleshores administrador apostòlic de la diòcesi Mons. Ersilio Tonini. *"Ès evident que els temps no eren prou madurs"*, comenta Mn. Benzi. Però és l'inici. Un any després, el tornen a convidar. La discoteca és la mateixa, i Mn. Benzi, aquest cop, no dubta. S'emporta alguns joves drogaaddictes que segueixen una teràpia de desintoxicació (Mn. Benzi és el fundador de l'associació Joan XXIII, que es preocupa

d'instituir comunitats per la desintoxicació de drogaaddictes, cases-família i centres d'acolliment de marginats), i traspasa els llinars del local. A la pista comença les primeres xerrades i, sense anar amb mitges tintes, toca qüestions de fons, intentant entendre com i per què aquells joves s'han allunyat dels sagraments. Superada la sorpresa d'una presència certament atípica, comencen a escoltar-se respostes concretes i, amb elles, surten a la llum els primers signes de la sintonia que es va creant. Cap a les dues de la matinada, la discoteca registra el ple de gom a gom i Mn. Benzi demana i obté de poder parlar a tothom.

“Les cames em feien una mica de figa, però jo, quan tinc problemes, m'adreço a la Mare de Déu. Invocant-la li dic: <ara vull veure com t'espabilen “!”>. Normalment se'n surt força bé. Em vaig encomanar a Ella, vaig pujar a la pista elevada i vaig començar a parlar als joves. S'acostaren, el disc-jokey abaixà la música fins que l'apagà totalment. Vaig parlar uns deu minuts i no recordo què vaig dir. Només sé que vaig parlar de Jesús. Vaig baixar i vaig cridar: <la vida és molt bonica, és la projecció d'un amor infinit; viure-la ens porta cap a allò que sempre hem buscat: és un do de Déu. Déu és fabulós! Fem-li un aplaudiment>. A les dues de la matinada, un aplaudiment entusiasta de milers de joves... Cosa de <L'altre món>...”

Dies més tard, Mn. Benzi va anar a la discoteca *Charly Brown*, i després va decidir fer cap a la *Bandiera gialla*, una discoteca on arriben a entrar-hi 15.000 joves, apuntant-se a una proposta del director per organitzar una nit amb algunes personalitats notables: el jutge Di Pietro, el procurador Caselli, Monsenyor Tonini, Monsenyor Riboldi, Rita Levi Montalcini, i el president Scalfaro en persona. Però el projecte no funcionà. Tot amb tot, el camí ja havia començat. *“Vaig a la discoteca a dir que els <no-limits> (avui en dia està de moda el <no-limits> en tots els camps) és Jesucrist. Però el Crist està en nosaltres. Vaig a la discoteca a cridar que l'impossible, allò que ells, els joves busquen, avui és possible”*. Dic: *“vosaltres protesteu a crits, nosaltres cridem amb la vida. Us desafio, veniu! Hi vaig a dir que les <les bones ànimes> de Moana Pozzi o de Milly d'Abraccio s'equivoquen...”*

En la majoria de discoteques se sent música electrònica, música *rap* que s'entreté fins i tot amb composicions clàssiques, alterant-les i accelerant-les fins a obtenir un ritme irresistible, emès a tot volum, que entra dins la persona fent-ne sortir tot allò que s'hi remou. Després, l'*èxtasi*, una píndola infernal, completa l'operació: tots els nervis es posen tensos fins al paroxisme; l'alcohol fa pujar l'excitació fins a arribar a un sentiment d'omnipotència; la gent és baralla, juga a la ruleta russa i es persegueixen sobre els trens. Els joves van a la discoteca en grups, però un cop a dins estan terriblement sols i busquen sensacions cada cop més fortes. Primer, en els

pubs carreguen, ho augmenten amb el que troben a l'entrada de la discoteca, ho multipliquen amb la música; després van a altres locals, on busquen, si és possible, noves experiències. De local en local, sempre més i més. A tot això, ara s'hi afegeix una altra forma de...porqueria que fa por: aquest estiu, en totes les platges –i també a l'interior– tot està marcat pel sexe. No s'havien verificat mai tants excessos. Les propostes que se senten pels micròfons confirmen que l'art de la música actual està al servei de l'excitació dels sentits...

“Jo haig d'anar, per tant, a portar el Crist perquè aquests joves l'esperen, malgrat els discursos de mal to, i la pornografia, que és el més extravagant que els <pornocervells> saben produir. Però jo no tinc, no els he de tenir, por. Haig d'anar a anunciar el Crist. Pau no es trobava en condicions millors, quan anunciava el Crist”.

Per la discoteca hi passa la protesta dels joves. Jovanotti, cantautor i mestre de rap, és un òptim intèrpret de la desconfiança dels joves envers les institucions. Paolo Rossi, l'ex-estrella futbolística, des de les pantalles de televisió, en els teatres i en les discoteques, dispara paraules grolleres com si fossin projectils contra les situacions nefastes del viure quotidià, i com exaltació de qui encara creu en la resistència humana. La pel·lícula *Malcom X* és el màxim de la protesta: en ella apareix una figura oposada a la de Martin Luther King. Malcom és el pare de la revolta armada i les imatges, en presentar-lo, constitueixen la protesta a crits en estat pur. Ara fan furor els *Litfiba*, amb les cançons i la veu de Piero Pelù, els teclats d'Antònia Aiuzzi i el baix de Roberto Fersanti. Cridem impropèris i baixeses contra el Papa; deixen anar obscenitats sense que ningú que els escolta mostri la més mínima reacció. Pelù ho barreja tot –antimilitarisme, anticorrupció, lluita contra la màfia– però mentrestant, ell i els *Litfiba* no fan res per sortir del conformisme; treballen per l'ACDC, la multinacional discogràfica, que de cada seva novetat, n'edita mig milió de còpies.

“Aquesta, quina mena de protesta és? Què vol dir? Se'ns diu que el 2, 9 per cent dels joves no creu en Déu. Jo crec poc en aquestes dades, perquè tots els joves són religiosos. Durant el període de la pubertat, tots els adolescents estimen la perfecció; després, el 60 per cent l'esborra, el 30 per cent la canvia per succedanis (el número més gran de drogaaddictes està entre aquest 30 per cent), i tant és així, que tots tornen a Déu, i el 10 per cent restant en fa de la perfecció el punt de partida per a tota la vida. Per què, tot això? Perquè l'instint religiós és innat en l'home, com l'infant quan mama la llet de la mare: ningú no li ha hagut d'ensenyar, de la mateixa manera que ningú no ha ensenyat que l'home busca Déu...”

“El drama de l'Església actual és aquest: en ella, encara hi ha present la

idea d'una cristiandat que ja no existeix, i que només defineix els llocs on cal anar i aquells on no s'ha d'anar. Però el Crist diu: <he vingut a portar el foc a la terra>. El problema no és fer que l'home esdevingui religiós, sinó donar la resposta al problema religiós, que és el Crist. I fora del Crist no hi ha cap altre!

“Mai com ara, els joves havien cercat Déu. Jo demano als meus nois si quan eren drogaaddictes pensaven en Déu o no. Us cito unes poques paraules d'una resposta (sapiguen que sobre 100 joves que es droguen, 82 són nois; sobre 100 que es droguen, 70 o potser 80 són obrers, la qual cosa mai diu ningú): <sempre he cregut en Déu, millor encara, penso que tot depèn d'Ell>. Però discuteixes amb Ell? <Ah, de vegades sí>. No n'hi ha prou: cal discutir amb Ell cada dia. És bonic, perquè així es conquereix el propi Pare... <Passats els 12 anys, després de la Confirmació, buscava una nova manera d'acostar-me a Déu; però res del que em donava no m'interessava, ho he abandonat tot, menys Déu!>.

El problema és aquí: la nova manera d'acostar-se a Déu”.

Un interessant diàleg

El testimoni i les opinions de Mn. Oreste Benzi van caure sobre els participants de la trobada com una provocació i s'obrí un debat força viu. Les intervencions anaven sorgint una darrera l'altra, a partir d'experiències viscudes, manifestant admiració i, en la majoria dels casos, posant en evidència una recerca pastoral que sembla que no té encara una sortida clara.

Roberto, que anteriorment havia freqüentat les discoteques, està d'acord amb el quadre que Mn. Benzi ha dibuixat i confirma el judici que fan els sociòlegs sobre la soledat que envaeix els joves –tot i estar enmig de la massa– que en la discoteca busquen respostes als seus *per què*. Potser l'única ocasió concreta pot estar representada pel capellà que hi entra portant el Crist.

Daniela posa en el centre de la seva experiència en les discoteques l'amor al ball, una condició que per molt que l'apaguis, no deixa espai per pensar en Déu. Després, en començar un camí espiritual fort, algú li aconsellà que parés, i així es plantejà una decisió radical: abandonar el lloc que no la portava a Déu.

El *Pare Rogolino*, jesuïta, voldria saber el parer del bisbe sobre aquesta activitat de Mn. Benzi i es demana si no aniria bé d'encarregar a alguns

laics, oportunament preparats, de donar testimoni cristià fins i tot en les discoteques.

Patrizia, en canvi, no creu possible una preparació en aquest sentit: només s'hi pot anar si hi vas, d'entrada, amb el cor. Mn. Benzi és únic, com és únic M. Pierino, que proposa de celebrar la missa a la platja, fent-hi trobar el Crist a tots aquells que ja no van a l'església.

Una *mare* dona les gràcies a Mn. Benzi perquè el seu testimoni mostra una església finalment mare i no només mestra.

Mn. Mario, finalment, es manifesta preocupat pel poc incisiva que és la catequesi amb els joves; vénen a la parròquia i van igualment a les discoteques. Res no autoritza a considerar-los en estat de pecat, però surten dubtes legítims sobre els models del nostre ensenyament.

Respon M. Benzi

Acabat el primer torn d'intervencions, Mn. Oreste Benzi comença a respondre.

Al Pare Rogolino: “fins ara, el meu bisbe no ha manifestat cap valoració sobre aquesta iniciativa. Dubto que els laics, fins i tot amb la seva especificitat, puguin anunciar el Crist en les discoteques, on el capellà pot, en canvi, entrar en nom del seu ministeri sacerdotal”.

A la mare: “l'Església és veritable mare i pot manifestar-se com a tal a través nostre”.

A Daniela: “has parat de ballar perquè, dirigint-te a la teva meta, estaves sola. Amb altres, potser, haguessis pogut cantar les lloances del Crist. Les comunitats canvien la història, però només si són lliures per treballar amb tota la riquesa dels dons concedits per Déu a cadascun dels seus membres”.

A Patrizia: “l'Església ha d'anar a buscar l'home on es troba: a la platja celebrant la Missa, o a les discoteques parlant amb els joves. El problema no és <on> ni <com>, sinó poder fer reconèixer que Déu és Pare i renovar el desig d'estar amb Ell. Fa poc he estat convidat a la festa de l'Unità a Fano i n'he parlat amb el bisbe d'aquella diòcesi: <cal que hi vagis -va estar la seva resposta> a predicar el Crist, també des d'altres troncs>. Alheshores, amb la benedicció del bisbe, vaig anar a la festa per demanar als participants des de quan no es confessaven...”

Més intervencions i més respostes

Havent començat per algunes qüestions precises, la trobada, a poc a poc, en va posar d'altres sobre la taula.

Mn. Sigalini va intervenir oportunament per no desviar-se del fons del problema. En concret, el moderador fa referència a les recents polèmiques suscidades per una presència cada cop més difosa de capellans a la televisió, demanant-se si, efectivament, aquest tipus de testimoni –que es pot lligar amb el que ofereix el capellà a les discoteques– no serà una mena de desviació en la recerca de noves aproximacions per a l'anunci cristià. No estem, potser, *“malvenent un missatge per tal de fer-lo més popular”*, o, *acceptant aquesta valoració, no tindrem la temptació de tornar enrera i tancar-nos en el nostre món?*”. *“És cert que, actualment, els circuits juvenils ja no són els de la comunitat cristiana? Segurament és veritat que un rector d'una comunitat parroquial amb pocs recursos aconseguirà sempre acostar-se més als joves que no pas pugui fer-ho la pastoral de joves més sofisticada. Cal pensar, doncs, en la presència de serioses disfuncions a l'hora de proposar-se com a indicadors del Regne de Déu, del trobament amb el Crist. Ha estat dit i confirmat que amb prou feines el 5 per cent dels joves rep aquest missatge, mentre que la gran massa ni tan sols se n'assabenta. Sorgeix, doncs, l'exigència d'ampliar la nostra capacitat de proposta”*.

“Mn. Benzi –afegeix Mn. Sigalini– ja ha començat a treballar en aquesta direcció obrint-se al món de les discoteques, però ho fa empès per les seves experiències juvenils compartint les condicions de més marginació dins l'univers juvenil. Apareixen, aleshores, més preguntes: cal revisar i, en certa mesura, superar els circuits parroquials que fins ahir mateix hem construït? Hem de suprimir les trobades setmanals, de catequesi o altres, i substituir-les per trobades de caire diferent? Cal abandonar les associacions a les quals ens hem dedicat sempre i que ara s'aguanten per la seva funció organitzativa dins la comunitat? No és casualitat que, actualment, en molts tipus de pastoral de joves està emergint l'oportunitat de formar <animadors de carrer>, és a dir, persones que segueixen els recorreguts del món jove...”

En aquest punt, el tema torna a girar entorn de les discoteques, una realitat de la qual n'hauríem d'entendre millor el significat –per les ganes dels joves de manifestar la seva vitalitat a través del moviment, de la corporeïtat, de la música– tenint en compte també el problema de la vida (accidents de cotxe), que als matins següents als dies de festa apareix a primera pàgina dels diaris. Com lligar aquests elements amb les nostres experiències pastorals?

El Pare Mariano, franciscà, informa que ha estat en una discoteca i hi ha celebrat la Missa, sense que el bisbe ho sabés, i afirma que ha arribat el

moment de canviar de mentalitat. Sovint la parròquia està tancada en ella mateixa i no accepta la diversitat, rebutja l'altre. Sant Francesc deia que "la nostra església, el nostre claustre, és el món", i, per tant, la nostra obligació és anunciar el Crist arreu. Per fer-ho, cadascú ha de servir-se del carisma rebut de Déu. La renovació interior afavorirà l'alliberament de cada individu i farà possible presentar-se en qualsevol lloc, a la discoteca, al carrer, i dir als drogaaddictes, a les prostitutes "tu ets fill, filla de Déu, el Senyor t'estima". Ell acceptarà tot això: ha estat el primer a fer-ho.

Mn. Achille, de Módena, admira l'obra de Mn. Benzi, però creu que està fent una tasca de pocs. El missatge ha de ser anunciat arreu: aquesta és la nova evangelització. Però no és una feina per a tothom: donem gràcies al Senyor, que ens ha donat alguns profetes que poden fer-ho. La parròquia romana, tot amb tot, una gran realitat, insubstituïble. És el principal suport de la pastoral. En milers de parròquies encara és possible trobar-hi molts joves.

Mn. Sergio, de Torí, comparteix aquesta intervenció i observa que no es pot privilegiar una pastoral extraordinària –profecia explícita– en detriment d'una pastoral ordinària que habitualment es duu a terme en les parròquies. L'Església ha d'intentar, per tots els mitjans, suscitar intervencions carismàtiques com la que fa Mn. Benzi. Les discoteques són un dels nous llocs on cal portar l'anunci de Jesús, però no és l'únic: hi ha els camps de futbol, l'ensenyament secundari –on cal repensar, potser, els models d'ensenyament de la religió–, la Universitat, les fàbriques, on sembla que la figura del capellà ha exhaurit la seva funció...S'ha dit que el 5 per cent dels joves freqüenten les parròquies: no és molt, però cap altra organització, moviment o partit pot presumir tant a Itàlia, avui...

Walter assenyala el problema dels horaris de tancament de les discoteques.

"El problema de les discoteques –comença assenyalant Mn. Oreste Benzi en una resposta global a les intervencions ressenyades– no s'ha de veure només en funció de la salvació dels joves. Estic convençut que el gran problema dels nostres dies és el d'oferir als joves oportunitats concretes, aptes per constituir una societat diferent de la qual el Crist en sigui el cor. Per la seva banda, les parròquies, que són part viva de l'Església, han d'oferir els espais vitals on encarnar el cel nou i la terra nova, on regna la justícia de Déu. Les discoteques no són un lloc on s'hagi de crear una nova pastoral, sinó el lloc de reenganxament d'aquella massa de joves en una realitat viva, vital, que l'Església, Regne de Déu, realitza, lliure d'antigues recances.

En les discoteques hi trobo l'oportunitat única i irrepetible de despertar l'instint religiós i d'intentar donar, amb un llenguatge comprensible, una

reposta a les necessitats religioses. <Què busqueu?>, dic a aquells joves; <vosaltres protesteu a Crist>, jo us ofereixo un nou tipus de protesta, que és la que vosaltres esteu buscant: la protesta cridada amb la vida. <Si teniu fetge, veniu darrera el Crist! Ell és el nou no-limits>. Ho recordo: en les discoteques no pretenc res més que l'anunci a partir d'una simple trobada, no en faig un lloc on s'organitza una forma d'existència cristiana. Dic, només, que res no és estrany al Crist. El meu areòpag està en les discoteques, amb l'avantatge que aquí tots els joves estan batejats.

Les discoteques són plenes de treballadors i treballadores als quals la notícia del Crist no els arriba de fa massa temps. La parròquia, doncs, ha de revitalitzar-se en el Crist creant possibilitats de vida renovada. Quan es pensa a construir una església parroquial es reserven espais per a les sales d'esplai, per a reunions d'avis, per a bar, per al teatre... Per què no es pensa a crear sales per als qui estan sense ningú? Per què no es pensa en un servei permanent, no per substituir l'Estat, sinó per celebrar-hi el misteri del Cos Místic del Crist? Cal renovar moltes concepcions, idear una organització totalment nova implicant-hi la quantitat de sacerdots que estan sols. El bisbe hauria de moure's sobre aquests objectius: en el compartir hi ha un moment de gràcia particular en què el pobre esdevé revelador del Crist. Així, tota la pastoral és repensada a la llum del misteri de Crist, que ve per ser realitzat. El jove diu <no parlis sempre i només de Crist. Dóna'm, més aviat, la manera de seguir i fer el Crist>. És un capgirament fort. La parròquia, aleshores, és un àmbit privilegiat d'acció, però també ho són els moviments i les comunitats..."

Continua el debat...

Sabrina, periodista de *Settimana*, publicació editada pel Centre Dehoniano de Bolonya, reprèn l'experiència viscuda per Daniela i no en comparteix ni que el consell donat fos tan dràstic —deixar de freqüentar les discoteques—, ni la resposta —afirmativa— que ella va donar. Retirant-se dels llocs on es viu, el caràcter missioner del cristià s'acaba. La parròquia, per tant, ha de posar l'accent en el deure que té d'entrar en contacte i d'encetar una relació amb la realitat més allunyada. Mirant les coses així, els profetes són necessaris, però darrera d'ells hi ha tot un poble que, per correspondre a la petició de sentit religiós de la gent i especialment dels joves, ha de reprendre els seus mateixos passos. Daniela, per al·lusions, puntualitza dient que ha abandonat les discoteques per haver constatat la impossibilitat, de part seva, de donar-hi un testimoni concret i de no avançar en el camí vers Déu. Les raons de fons són tres: humilitat per reconèixer-se dèbil i poc preparada per aquest deure; obediència al consell que li van donar i, sobretot, el trobament amb el Crist, trobada que ha canviat la seva vida.

Mn. Luciano, rector d'Elba, dubta que els joves busquin realment Déu. La seva experiència és totalment contrària: les discoteques estan allunyades de la parròquia, però els joves no mostren cap senyal de la seva presumpta *fam de Déu*.

Mn. Carlo, de Faenza, pensa que primer que el treball en les discoteques, cal fer el de les parròquies, que és relament molt. Coneix les discoteques i està d'acord amb Monsenyor Tonini: tot i no considerant-los llocs de mala vida, hi té algunes reserves a fer. Entre els capellans joves no hi falta entusiasme; una entesa millor, fraterna, i una més forta comunió poden donar resultats importants.

Mn. Tommaso manifesta dubtes sobre l'oportunitat d'anunciar el Crist celebrant la Missa en les discoteques; prefereix altres tipus de pastoral ja coneguts, que permeten arribar a uns joves compromesos en la caritat, que no malgasten temps i diners en les discoteques.

Mn. Celestino, de Trento, fa una *lectura personal* –són paraules seves– de l'experiència de Mn. Benzi: quan s'escull Déu i l'home amb tanta intensitat, quan es demana el discerniment, quan s'ha conquerit la llibertat amb esforç, compromís i patiment, és possible *llançar-se* a qualsevol ambient. Sigui a la parròquia, als bars o a les discoteques, els joves sempre busquen Déu. Cal trobar-los adoptant un mètode preventiu que posi a recer del risc dels perills. És més difícil recuperar el Crist per als que viuen una falsa religiositat o es fan predicadors d'un Déu fals, que portar cap a Ell els joves de les discoteques.

El *Pare Massimiliano*, periodista, de Milà, que escriu sobre música, entrevista cantants i freqüenta l'ambient discogràfic, dóna les gràcies a Mn. Benzi perquè li ha aclarit que el capellà ha d'estar allí on viu la gent: arreu hi ha una gran necessitat de Déu. Convida tots a no demonitzar a priori la música de les discoteques: llegida amb atenció, s'hi descobreixen missatges positius.

El *Pare Giovanni*, capellà de presó a Benevento, es demana per què quan un exèrcit va a la guerra sempre troba un capellà que beneeixi les armes, o quan s'inaugura un camp de futbol, hi ha un capellà a punt per beneir-lo, o quan es fa un funeral d'un mafiós cada vegada hi ha un capellà a punt de celebrar-lo, però per a un jove que va a la discoteca, quants minuts se li dediquen per a una confessió?

Mn. Dino, de Forlí, fa notar que les perspectives que s'obren poden amagar el risc d'un reflux en l'Església: profecia i carisme poden garantir de to-

tes totes una veritable comunió? Anar a buscar l'ovella perduda no serà causa de la desbandada de les altres 99? Mn. Benzi se sent encoratjat per la seva Església, però les seves iniciatives creen veritable comunió? Com poden portar comunió entre els qui tendeixen, més aviat, a marcar distàncies d'aquesta experiència seva?

Mn. Carlo observa que no tothom ho pot fer tot, i està convençut que cada tipus de pastoral té la seva utilitat. Parant-se una mica en el tema central de la reunió, demana si és possible crear un bon ambient en les discoteques: no són pas pocs els catòlics que les gestionen i cap d'ells no sembla patir per problemes de consciència, i no són pas pocs els pares catòlics que envien tranquil·lament els seus fills i filles a les discoteques.

Tanca la sèrie d'intervencions un rector de l'illa d'Elba, que presenta algunes experiències seves en el món dels joves, en l'escola on ensenya des de fa 20 anys, a les discoteques on ha anat quan feien sortides escolars, trobant-hi realment una forta demanda de Déu, a la parròquia on amb alts i baixos ha treballat amb molt joves. Una part d'ells ja no ve més, però l'amistat que s'ha creat ha quedat intacta.

A tall de conclusions...

"A poc a poc –torna a intervenir Mn. Benzi– apartant-vos del tema concret de les discoteques, heu començat a parlar de problemes més amplis. Calia que fos així: la pastoral de joves forma part d'una pastoral més global, i per això cal afrontar-la en un discurs de conjunt. Nosaltres hem de donar respostes concretes als joves: normalment acostumem a donar-los idees, sense possibilitat de concretar. Pitjor encara: molts cops donem missatges contradictoris. Dels 12 anys en amunt, la vida del jove té el perill de la droga: en aquest moment, els missatges contradictoris són mortals, destructors. Això passa en la societat i també en l'Església. Els nostres joves no saben què és bo i què dolent, i tot és fruit d'una destrucció interior causada per missatges contradictoris.

La pastoral de joves ha de preveure també la revitalització de les famílies, en aquesta època en què assistim a l'eclipsi de la funció paterna, quan no, fins i tot, a la seva desaparició. La família, doncs, queda compromesa per l'augment –inevitable i obligatori– de l'àrea materna, en el temps, en l'espai i en el seu valor intrínsec. Si no afrontem aquest problema fent que els pares tornin a omplir el concepte patern, patirem sempre una greu crisi juvenil. Un altre problema el trobem en la família mononuclear: ja no existeix l'experiència d'un creixement junts, amb el germà i la germana, i sobretot es perd l'experiència de la socialització primària feta a través dels oncles i els avis. Per a l'Església, doncs, ha arribat el moment de canviar

de perspectiva per dedicar-se a realitzar una societat que manifesti el Crist. Els vells en els asils són un dels missatges més contradictoris de la nostra època (té raó Jovanotti en el seu rap: <assaltem, doncs, els vells en els asils assignant a cada avi una família>). Els nens en les escoles són un altre missatge contradictori, que fa tremolar de por: donem a cada nen una mare; els fills no són de qui els ha fet nèixer, sinó de qui els fa créixer. Encara més: els nens malalts de sida no han d'estar en les leproseries modernes, sinó en les nostres famílies; és el Crist qui ho exigeix, és el Cos Místic del Crist. I a més a més: és absurd que els malalts mentals encara estiguin en els manicomis (es tracta d'almenys 5.000 persones). Així, es podrà passar de la lluita actual a base de crits, a la lluita viscuda, una lluita que tots poden fer.

A Rímini, tots els vespres anem a l'estació. No perquè els pobres que hi trobem necessitin pa, sinó perquè necessiten que algú els saludi, els somrigui, els digui que els estima. Hem de parar de llançar missatges contradictoris: no podem mantenir, en les nostres parròquies, locals buits, mentre les comunitats terapèutiques no saben on posar els drogaaddictes. Hi ha parròquies on no hi viu ni una ànima, però Déu nos en guard de tocar cap casa! Són missatges contradictoris i igualment contradictòries són les imatges de grans monestirs, amplíssims i amb prou feines 3 o 4 frares. Quina força tindrem d'anunciar que tots som germans?

El problema dels joves se situa, així, amb un caire diferent. Tots aquests nois i noies han estat batejats, tots estan units al Crist pel sagrament del baptisme, tots han estat omplerts per l'Esperit Sant en la Confirmació: tenen nostàlgia i jo he de creure en ells encara que ells facin el possible perquè no hi cregui. Aleshores, el fet d'anar a les discoteques no és res comparat amb tot el camí. Caldrà que la gent arribi a Déu. Aleshores caldrà també que en les Càrites diocesanes no hi hagi simple treball burocràtic, perquè elles són el cor de les diòcesis: fem que tot sigui Càritas...

Germà meu, rector d'Elba, dius bé: els teus joves tenen necessitat de Déu, però no es troben en ambient en anar a l'església, ja a partir dels 12 anys; es fa per als adults. S'ha de trencar aquesta mentalitat i per fer-ho, nosaltres capellans ens hem d'unir, explicar-nos el que l'Esperit ofereix a través nostre, nosaltres que som <uns sabatots>. L'Esperit Sant és sempre el motor de totes les revolucions, però cadascú amb el seu do.

A Mn. Carlo, de Faenza: crec que el gran problema, per a nosaltres els capellans, és el d'<agenollar-nos>. Si no m'ompló del Crist en els espais privilegiats -l'adoració, la pregària- què vaig a dir? Les frases que repeteixo, o aquelles que em turmenten? Crist té, de veritat, la cultura de la radicalitat i la primera <revista> de la radicalitat és l'evangeli: el Crist no diu <et dono la veritat>, sinó <jo sóc la veritat>, si la vols, has d'arribar fins al final amb mi; Crist no diu <et dono la vida>, sinó <he vingut a donar-te la vida, jo sóc la vida>, si la vols, relaciona't amb mi. Això és el que

dic contínuament als joves. El Crist diu <vés a vendre-ho tot i segueix-me> i, per tant, si tenim encara alguna cosa per vendre l'hem de vendre. Fes de conillet d'índies tu mateix, sigues tu l'evangeli: els joves notem immediatament si la medicina és bona. La medicina és el Crist, però hem de parar de ser adoctrinadors. La doctrina ja vindrà. Els joves diuen <jo no crec en el Crist...> Responc: >ningú no et diu que creguis en el Crist. Primer viu...després ja no diràs més que no creus en el Crist>.

A Mn. Tommasò: la por és una dada, de fet, incontestable, però crec que és molt més greu quan més sols estem. La por és la mesura del coratge i el coratge no és no tenir, sinó vèncer la por amb un amor més gran. Seguint aquesta direcció, no és difícil entendre que tots som cridats a realitzar la societat definitiva, la societat del gratuït. El meu problema, per tant, no és tant com he de viure l'ecumenisme amb els altres, sinó com he de realitzar aquella societat nova en la qual el Crist és el cor de l'Església, una societat destinada a tots. Encara que es tracti d'una societat de poques persones, he de tenir-ne cura, fer-la nova. El Crist ha dit <faig noves totes les coses>. Per tant, no he de pensar en el pecat, sinó posar la mirada en Crist Jesús, realitzar aquesta societat i després afrontar la realitat social.

Al Pare Massimiliano: el capellà ha d'anar allí on és i viu la gent. Però reflexionem: encara creiem que la societat és una cristianitat, i ja no ho és. Heus aquí el problema de <l'enganxament>, l'acte que els joves esperen de nosaltres. Mantinguem fer el compromís en l'escola, però busquem també de fer que els joves tinguin experiències de vida. Després, els portarem a la reflexió sobre la vida i la resta: l'encarnació, el misteri de la Trinitat. En el fons, la presència en les discoteques no és quelcom de miraculós, de nou. Potser és un moment de gràcia enmig de problemes terriblement grans. Les discoteques no són llocs de perdició. El veritable problema està en el fet que els joves van a les discoteques per cobrir un sense sentit de l'existència. Llegiu les cartes que escriuen en les revistes més difoses: estan sols, desolats i demanen una resposta. La discoteca els dona vida, els fa oblidar aquest buit, però no és un lloc de vida. Hi he d'anar, doncs, amb una paraula de vida, per llançar una possibilitat. Per això, hem d'unir-nos, germans i germanes: hi ha monges que tenen una potencialitat enorme. Per què, juntament amb elles, no hem d'entendre els camins de la vida real i junts demanar-nos quina resposta aportar-hi? Hi ha molts formalismes que cal dessacralitzar, fins a implicar-hi els nostres bisbes. Ells ens garanteixen l'ortodòxia; la resta és una gran llibertat de l'Esperit.

Amics, germans: intenteu llegir tot el rap de Jovanotti. El firmariéu fins i tot vosaltres (...ell s'omple les butxaques de diners...) perquè ningú davant els pobres no té les mans netes...

Per concloure, permeteu-me una anècdota. Em trobava a Roma, el novembre passat. Amb alguns amics havíem estat en una reunió de Càritas. En sortir entràrem en un bar i hi trobàrem dos nois, un d'ells ple d'anells (una crisi afectiva, potser) i l'altre, fet un autèntic desastre. Em dirigí a aquest i el vaig convidar a venir amb mi. L'altre, el carregat d'anells, el demanà, i ell s'aixecà i acceptà un entrepà. Parlàrem i em vaig assabentar que tenia per teulada els estels. Em vingué al cap la meva habitació amb l'aigua i la calefacció. Li vaig repetir la invitació a venir a Rímini. No hi havia res a fer. Quan em vaig acomiadar li vaig demanar: <tu vas a l'església?, aprecies el Senyor?> I aquesta fou la seva resposta: <no, jo no aprecio el Senyor, l'estimo!>".

ANTOLOGIA

EL PERFIL CRISTIÀ DE CARLES RIBA

JAUME MEDINA, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona

Quaderns de pastoral ha dedicat, en anteriors ocasions, algunes pàgines a la memòria dels nostres escriptors i poetes que han inspirat les seves obres en la font preuada de l'evangeli. Així ho feia, per exemple, el desembre del 1973, en el número 27, en recordança de Josep Carner, precisament *el príncep dels poetes* del noucentisme, el qual en un primer moment va influir sobre Carles Riba. També el número 123 (1990) es dedicà a Joaquim Ruyra.

En aquesta ocasió ho volem fer en l'escaiença del centenari del naixement de Carles Riba (1893-1993).

Hem demanat la valuosa col·laboració del doctor Jaume Medina, també poeta i estudiós de la nostra literatura, nat a Vic el 1949. Ell és sobretot un gran coneixedor de Riba, com ho demostren els seus estudis: *Carles Riba i Friedrich Hölderlin (1987)*, *Carles Riba 1893-1993 (1989)* i *L'obra de Carles Riba (1990)*.

Vida i obra de Carles Riba

Nascut el 23 de setembre de 1893, Carles Riba passà una infantesa sense gaire res d'especial a remarcar. Li plaïen els llibres, i llegia *Lo trobador català*, de Bori i Fontestà, i les obres de Juli Verne. Ja durant l'època dels estudis de batxillerat manifestà una gran inclinació per les llengües, fet que deixava admirats els seus companys. Estudià Dret i Lletres a la Universitat, on conegué Lluís Valeri i, a través d'ell, Josep M. de Sagarra; també aviat tingué tractes amb Josep M. López Picó i amb el que en un principi féu com de mestre de tots ells: Josep Carner.

El 1911, a despeses del seu pare, l'escultor Antoni Riba i García, col·laborador de Gaudí, publicà el seu primer llibre: una traducció de les *Bucòliques* de Virgili. Un any després, en el transcurs d'uns Jocs Florals en què actuà com a membre del jurat, coneixia Clementina Arderiu (que hi havia presentat el poema guanyador de la Flor Natural), amb la qual, després d'un festeig força llarg, es casà el 1916. Ja llavors s'havia donat a conèixer com a poeta i començava a publicar articles de crítica literària a les pàgines de la premsa. Era així com es guanyava la vida, i també traduint llibres per a l'Editorial Catalana o escrivint contes per encàrrec d'algun editor.

La primera feina més o menys estable que tingué fou a l'Escola de Bibliotecàries de la Mancomunitat de Catalunya, en la qual havia començat substituint ocasionalment Eugeni d'Ors i es mantingué, després d'una desposseïció temporal del seu càrrec (1924-1930), fins al 1939.

El 1920, ja publicada la magistral versió de *l'Odissea* i el *Primer llibre d'estances*, s'obrí una etapa engrescadora per al matrimoni Riba: la dels viatges. Aquell mateix any passaren uns quants mesos a Itàlia (on van visitar Florència, Pisa i Siena), i el 1922 se n'anaren a Alemanya, amb una pensió de la Mancomunitat, per estudiar a Munic sota la guia del professor Karl Vossler. En aquesta ocasió visitaren Colònia, Heidelberg, Hamburg... i viatjaren també a Àustria. Més endavant, en marxa ja la Fundació Bernat Met-

ge, de la qual Riba esdevenia catedràtic de grec, Cambó oferí a aquest d'anar a perfeccionar els seus estudis de la llengua clàssica a París, on es desplaçava el 1924 i 1925. Però el viatge més atractiu per a Riba fou el que realitzà durant l'estiu del 1927 a Grècia: juntament amb la seva muller, visità Atenes, Súnion, Delfos, Tebes, Corint, Micenes, Esparta, l'illa de Santorini... Un any després, pel juny del 1928, anà amb J. M. Millàs-Raurell a representar el PEN Club català a Oslo.

Llavors Riba començava a trobar-se al punt madur i era reconegut com a un dels més importants homes de lletres del país. Una mostra d'aquest reconeixement fou la seva elecció, el 1932, com a membre de l'Institut d'Estudis Catalans, a les oficines lexicogràfiques del qual treballava juntament amb Pompeu Fabra des de ja feia molts anys. El 1927, així mateix, havia estat nomenat professor auxiliar de llengües clàssiques a la Facultat de Lletres, en la qual es mantingué fins al 1939. El 1938, en plena guerra, hi llegí la tesi doctoral: un treball sobre la *Nausica* maragalliana.

Durant el tràgic període 1936-1939 es comprometé fortament amb les institucions del país: diverses vegades viatjà a l'estranger en representació dels intel·lectuals catalans, on feia propaganda de les activitats d'aquests i demanava alhora ajut per a tots ells. Hom li oferí en alguna ocasió de restar a l'estranger fins que s'acabés la guerra, però ell tornà a Catalunya, on sabia que era el seu deure. Tanmateix, el que més el comprometé fou l'acceptació del nomenament per part de la Generalitat de Comissari d'apropiació de la Fundació Bernat Metge, empresa que tants esforços havia costat fins aleshores i que tan útil era per al país.

Per tot això, a començaments dels 1939, Riba hagué d'exiliar-se, amb la seva família a França. Bierville, un poblet proper a París, fou el lloc on tingué el primer sojorn estable i on començà a escriure la seva gran obra poètica, les *Elegies de Bierville*, que foren continuades a l'Isle-Adam, Bordeus i Montpeller, el darrer lloc de l'exili, que abandonà l'abril del 1943 per tornar a Catalunya.

Després del retorn, Riba dugué una vida de semienclausament: a casa seva donava algunes classes i, gràcies a l'ajut d'algun mecenes traduí els tràgics grecs i l'*Odissea*, la qual, treballada de cap i de nou, veié una altra vegada la llum el 1948. Engegada novament la Fundació Bernat Metge, el seu nom hi continuà tan vinculat com abans de la guerra. Durant aquesta etapa, Riba es convertí en un dels homes més representatius del país. Els anys 1952, 1952 i 1954 tingueren lloc a Segòvia, Salamanca i Santiago de Compostel·la els Congressos de Poesia: Riba hi va ser convidat no tan sols com a primera figura al costat d'altres ben significatives d'àmbit

internacional, sinó i sobretot com a representant d'una cultura vehiculada per una llengua perseguida per l'Estat; així es començava a obtenir un cert grau de reconeixement de la realitat catalana. Els contactes amb els intel·lectuals espanyols possibilitaren així mateix l'edició, a Madrid, d'una antologia poètica de Riba (que pràcticament recollia tota la seva producció), amb l'original català i una traducció castellana en prosa a peu de pàgina.

Entrat tot just a la vellesa, el poeta reflexionava sobre certs passatges evangèlics i escrivia un *Esbós de tres oratoris*, amb els temes dels Reis, la resurrecció de Llätzer i el fill pròdig. Llavors podia veure que una joventut amb fe estava disposada a continuar aquella tradició que tan abnegadament ell havia servit i que havia sofert una interrupció tan brusca. El 1955 viatjava novament a Alemanya i Anglaterra i, el 1957, visitava Tortosa (d'on procedia el seu pare) per reconèixer la terra dels seus avantpassats. El 1959 anà a Formentor, on Camilo José Cela havia organitzat unes *Conversaciones poéticas*, i on s'assabentà de la mort del poeta i amic Josep M. López-Picó. Carles Riba moria el 12 de juliol del 1959 a Barcelona.

La trajectòria cristiana de Carles Riba

Carles Riba nasqué en el sí d'una família cristiana: només quatre dies després d'haver nascut ja fou batejat, i, just quan tenia dos anys, rebé el sagrament de la Confirmació. Com tots els infants d'aleshores i gairebé tots els d'ara, cregué també en els Reis d'Orient, segons comenta ell mateix en un escrit de la maduresa (*"diria que vaig iniciar-me en el moviment espiritual de Catalunya per Lo trobador català d'A. Bori i Fontestà, en un dolç temps pueril en que encara creia en els Reis"*), afirma en un escrit del 1933) i sosté així mateix en el seu poema *Els tres Reis d'Orient* (1954):

*Tots els infants en cercle immens hi són,
com infantats de nou per la Mare infantina,
tots voltant el tresor
per compartir-lo amb el Fill, que s'inclina
sobre els perfums i les pedres i l'or.
I l'infant d'ulls bonics que vaig ser, també hi era;
i em recordo de tot:
com vaig tastar, com tots, curiós pres pel mot,
la mirra, amarga amb aroma estrangera.
I tinc, ben enfonyada, però he perdut la clau,
una turquesa dura, única pel seu blau;
i un robí, talment una espurna*

*de sang divina; i ara que em faig vell,
mai no me 'l miro, roig sobre el desat anell,
que no hi vessi una lenta llàgrima taciturna.*

La família de Carles Riba es relacionava també amb capellans. El poeta, des de la seva maduresa (1952), recordava: *"l'únic home amb sotana entrant de casa meva, el sant baró que fou Mossèn Vicenç M. Triadó, rector dels Àngels..."* I recordava així mateix la data de l'enterrament de Jacint Verdaguer: *"en 1902, la festa onomàstica del meu pare (13 de juny) fou intervinguda per una sorda commoció: aquella tarda duien a enterrar Mn. Cinto", el qual "era, per la pura gràcia de Déu, l'autor d'uns determinats versos del meu mes de Maria..."*

Altrament, segons consta en el carnet de notes d'Antoni Riba i García, pare del poeta, *"el día 30 de mayo de 1905 hizo la primera Comunió el niño Carlos Riba, en la iglesia de los P. P. de Barcelona"*.

Ja he indicat en una altra banda l'amistat que unia Antoni Riba amb Sebastià Carner, el pare de Josep Carner, que regentava la coneguda llibreria catòlica *La Hormiga de oro*. Però voldria encara al·ludir a les primeres amistats que el poeta Riba tingué en el món de les lletres: el ja esmentat Josep Carner, per mitjà del qual, el 1911, conegué Jaume Bofill i Mates i també Lluís Nocolau d'Olwer. Doncs bé: tots tres eren admiradors del bisbe de Vic Josep Torras i Bages, amb el qual es cartejaven.

Carles Riba contragué matrimoni amb Clementina Arderiu el 6 de maig de 1916 en la capella de Nostra Dona del Remei, de l'església parroquial de Sant Jaume, de Barcelona. I beneí llur unió el sacerdot-poeta mallorquí Mossèn Llorenç Riber. Al seu torn, donaren també una educació cristiana als fills: així ho demostren les cartes que es creuaren arran de l'exili. Diu Clementina (1941): *"ja compliu amb els vostres deures de cristians? Ja sovintegueu els sagraments? No ho descuideu, fillets meus, ens cal fortalesa i pietat per a ajudar-nos a superar els mals moments"*. I encara: *"ja compliu amb les vostres obligacions de cristians? Ja freqüenteu els sagraments? No us oblideu, fillets meus. Pregueu a Déu sovint, com jo ho faig, perquè ens permeti reunir-nos aviat..."* I també el poeta els féu més d'una reflexió en diverses ocasions (per exemple: *"recorda -deia al seu fill Oriol- allò de St. Agustí: que Déu ens demana més que no pas ens dóna forces per a fer; el sentit és que, en tot, en virtut o en saber o en acció, l'home s'ha de proposar l'impossible si vol reeixir només que sigui en el que li és possible, que al capdavall és tot, fins allò que semblava sobrehumà, perquè la Gràcia que completa les forces únicament al qui es fa aquell propòsit és donada"*).

Però aquests darrers mots pertanyen ja al Riba *convertit*, al Riba ja retornat a Barcelona. El seu biògraf Albert Manent conta com abans d'entrar a l'operació quirúrgica de la qual no havia ja de refer-se, "*ordenà els papers, s'acomiadà i es preparà com a cristià*".

Dins l'ordre de la seva fe, Riba complí sempre els manaments de la llei de Déu, honorà pare (figura que tingué especialment present en els poemes de la seva culminació poètica) i mare; professà un amor immens (com prova tota la seva obra) al proïsme; respectà sempre el nom de Déu (en un escrit del 1953 deia: "*si, els poetes pateixen del vici d'usar el nom de Déu en va. És preferible que siguin humils...*"), l'adorà com a inefable en les *Elegies de Bierville* i el sentí com a Pare vers al qual tendir ja des de *Salvatge cor*. "*Creia en Déu*", digué, sintèticament, de Riba el poeta Joan Oliver en el dibuix que féu d'aquell al darrer número de la revista *Germinal*. Riba cregué, en efecte, en Déu. Però la seva condició d'intel·lectual el dugué per uns camins que segurament ell no hauria sospitat mai. Riba cregué (i des de ben jove analitzà en què consistia la fe) en definitiva en el Déu cristià. De primer, segons el coneixement que li semblava haver-ne rebut del seu entorn familiar i social; més endavant, segons l'experiència que pogué sentir realitzada dintre seu mateix d'un Déu que salva l'home des del seu interior. I no va ser fins aleshores que sentí el seu gran cor satisfet.

Com a hel·lenista que era, Riba fou un privilegiat per poder conèixer els textos cristians en la seva llengua original. I els llegí amb passió i en profunditat (algunes cartes seves de l'època de l'exili al·ludeixen d'una manera especial a sant Joan), fins al punt de voler per a la seva tomba "*les paraules de Sant Pau que ella (la seva muller) i jo hem tingut per divisa, guia i conhort en tot allò que hem fet, dit i escrit en els nostres goigs, dolors i combats <"l'amor no cau mai">*"; i això en la seva forma original grega: "*he agápe oudépoie píptei*".

Com a cristià, com a filòleg també, Riba tingué una especial veneració per la Mare de Déu, que "*ensenyà llengua de poble al Verb diví*", a la qual, com a Verge de Montserrat, dedicà un poema el 1956. I, d'entre els sants, sentí una fervent devoció per sant Francesc d'Assís (localitat que visità durant el seu viatge a Itàlia el 1920), a qui dedicà també un poema el 1947, i el nom del qual posà al més petit dels seus quatre fills.

El franciscanisme ribià devia venir, en bona part, de les relacions que mantenia de jove —ell, com tota la plèiade dels noucentistes: Manent, Foix, Sagarra, Garcés, Carner, Guerau de Liost, etc.— amb els caputxins de Sarrià, que professaven un cristianisme renovador i que orientaven una mica aquell magnífic esplet, i sobretot amb el Pare Miquel d'Esplugues.

Però Riba establí, al llarg de la seva vida, relacions amb molts altres sacerdots: un dels seus primers escrits (1915) va dedicat a *El Gènesi*, traduït per Mn. Frederic Clascar. Ara: un dels capellans amb qui tingué una més íntima, profunda i fructífera relació va ser Carles Cardó, col·laborador de la Fundació Bernat Metge, que devia haver conegut per mitjà de Ventura Gassol (amb qui estudià al seminari). La correspondència entre ells dos arran de les *Elegies de Bierville*, publicada el 1973 per Albert Manent, reflecteix l'abast exacte de l'apreci que es professaven l'un a l'altre. Després de la guerra, un cop retornat a Barcelona, Riba es relacionà amb la comunitat benedictina de Montserrat, sobretot gràcies als monjos Maur M. Boix i Selva i Jordi Pinell. I, ja una mica més endavant, quan començava a entrar en la vellesa, amb els joves estudiants de capellà –i també principiants en l'ofici de poeta– del seminari de Vic: “quan parlava amb ells –em comentà un dia Joan Triadú– es transfigurava, li donava la sensació de trobar-se més a prop del sagrat”. Per això assistí a les primeres misses de més d'un d'ells (almenys les d'Antoni Pous i Segimon Serralonga).

Un cas a part, el constitueix Jacint Verdaguer, el qual Riba no conegué personalment. Però no hi ha cap mena de dubte que fou gràcies a ell –per l'estudi que féu des de ben aviat (1922) de la seva vida i obra– que el poeta conegué a fons en què consistia no tan sols l'ofici de sacerdot, sinó també la santedat, la mística i la humanitat.

És al llarg dels escrits de Riba, que podem resseguir la seva evolució espiritual. Si fem un repàs al que és la seva obra crítica anterior a la guerra, difícilment trobarem un sol article on l'autor no parli d'algun aspecte relacionat amb la fe cristiana. Així, tal com hem remarcat abans, un dels seus primers articles (1915) girava entorn d'una traducció catalana del *Gènesi*, i, posteriorment (però encara durant aquesta seva primera etapa) en dedicava dos més a estudis sobre temàtica religiosa: *Les comparacions del Càntic dels càntics* (1918), en què es plantejava la qüestió de la sinceritat (una qüestió tan important per al posterior desenrotllament de la seva pròpia obra) i *El jovencell de la síndone* (1918), comentant el pasatge evangèlic de Marc 14, 51-52, en que reflexionava sobre l'home en la seva nuesa davant de Déu i s'acarava amb el misteri, la memòria, la paraula, la gràcia... L'any següent, dedicava un altre article a examinar *Els salms penitencials*, on veia en el salmista un “home entre els homes” (tal com s'havia de veure ell mateix al cap dels anys en l'obra de la seva culminació poètica), i tornava a parlar de la Gràcia (així, en majúscula) tot al·ludint també a la crucifixió de Crist. Reflexionava sobre el cel i l'infern en *La pena del comte Arnau* (1921), i el 1922 es preguntava en el *Pròleg a una antologia de Verdaguer* si el poeta de Folgueroles era o no un autèntic místic.

Però un dels primers estudis en què Riba es trobava davant del Déu dels evangelis, és el que dedicà el 1926 a examinar un dels paradigmàtics *mes- tres de la veritat*, Sòcrates, que era inevitable de contrastar amb Jesús. Eren els anys que des de la Fundació Bernat Metge es dedicava a anar incorporant al món català les obres dels autors clàssics de l'antiguitat. I també consta que durant aquella època s'interessava pel grec del Nou Testament.

Pel costat de la poesia, les reflexions sobre el do de la fe i sobre la divinitat són força freqüents, segons han exposat el P. Jordi Pinell (*L'esfera del diví en la poesia de Carles Riba*), Joan Gomis (*La temàtica religiosa a la poesia de Riba*) i Manuel Balasch (*Carles Riba, poeta i humanista cristià*). Pel que fa a la narrativa, en els moralitzants *Sis Joans* apareix la figura d'un anomenat *Algú* que posteriorment (en les *Elegies de Bierville*) el poeta identifica amb el Déu que salva l'home de dins estant d'ell mateix. Pel costat de la traducció, en fi, ja durant els mateixos anys que estudiava la carrera de lletres (1910-1913), i mentre anava a classes d'hebreu, traduí el *Càntic dels càntics* i el *Llibre de Rut* (que aparegueren a la llum pública el 1918, i el segon dels quals figura encara avui en l'edició de la Bíblia de l'Editorial Alpha), en prologar els quals feia constar "*la seva submissió a la doctrina constantment i unànimement sostinguda per l'Església romana, dipositària legítima dels llibres canònics, i entre ells del Càntic de Salomó*".

Aquesta, però, era una primera època, baldament reflexiva i profunda. Riba no havia rebut encara el sotrac de la guerra i de l'exili. No és, doncs, fins a l'època de la seva culminació com a poeta – una època marcada per una profunda crisi social i personal – que descobreix l'autèntic Déu cristià: a les *Elegies de Bierville*, en efecte, descriu aquesta descoberta en el seu interior d'Algú que s'hi estima. Això és el que ha estat anomenat la *conversió* de Riba. I, realment, ho és en el sentit precís que ho demanen els evangelis (Cf. Mt 3,8; Lc 3, 8): "*féu, doncs, un fruit propi de la conversió*". Ell la sentí i la presentà com a sobtada, però també ell sabia que era fruit de llargs anys de silenciós treball seu (esmerçats en la seva part més profunda a estudiar l'essència del llenguatge i de la tradició de què ell formava part) en col·laboració amb una gràcia "*tenaç i discreta*" que mai no abandona l'home. Així, els poemes d'exili ribians són també l'obra on resta descrita la seva salvació, amb la qual es realitza ensems la salvació de la pàtria. Riba pogué veure's, aleshores, a si mateix, transfigurat, en el cel de la seva pròpia paraula (i, en què consisteix la santedat, sinó precisament en això?), lliure i com integrat ja per sempre dintre la llum d'un mirall, en la visió que descriu sant Pau a 1 Cor. 13, 12. I des d'aquesta certesa, es disposava a un doble retorn: a les arrels del cristianisme per una banda, a l'àmbit geogràfic de la pàtria per una altra; amb una sola finalitat: la de portar a la pràctica l'amor immens que havia descobert a dintre seu.

A partir d'aquest moment, no tan sols apareix en la poesia de Riba el nom de Crist, sinó que ella esdevé d'un to marcadament confessional. Els poemes de *Salvatge cor* són tots ells un cant a la fe cristiana, fonamentada en una bona part en les sovintejades lectures que el poeta féu de sant Agustí; i així mateix, l'*Esbós de tres oratoris* se centra en tres passatges evangèlics: el dels Reis d'Orient, el de Llätzer el ressuscitat i el del fill pròdig.

En resum, i tal com remarcava ja el 1959 Albert Manent arran del traspàs del poeta, la preocupació de Riba pel fet religiós fou una constant al llarg de tota la seva vida. Ara: cal també deixar ben palès que el nostre gran humanista no fou mai un *catòlic convencional* (per dir-ho amb mots seus, fou "*tan cristià que a molts no devia semblar catòlic*"), i menys durant aquells anys en què el nacionalcatolicisme espanyol atemptava contra l'ànima de Catalunya. Però Riba fou realment, i sobretot des de l'època del seu exili, un autèntic cristià, un autèntic adorador de la Paraula. Per això tornà tan aviat com pogué al lloc geogràfic natural de la seva pròpia paraula, disposat a col·laborar en la feina del seu restabliment públic.

Selecció de textos

El jovecell de la síndone (27-III-1918, La Veu de Catalunya)

"Quan tots els deixebles abandonaren Jesús pres a l'hort de Getsemaní, <un jovecell el seguia, vestit amb una síndone sobre el cos nu, i l'aferraren; i ell amollà la síndone i fugí d'ells, tot nu>.

Res no en digué abans; res no hi afegí després l'evangelista. El jovecell, fidel o curiós, és mostrat tot just i torna tot seguit al misteri. I la narració continua: <i dugueren Jesús a casa del gran sacerdot...>

Poques narracions trobaríem, com els evangelis en general, tan plenes i ràpides alhora. De mítiques, cap, ni de molt, sens dubte. Pensem només aquella inlassable lentitud d'Homer.

Aquí, en canvi, tot és pressa. Una pressa amb no sé quin punt de neguit, com el de qui creu que <en el món mateix no hi cabrien tots els llibres que se n'escriurien>. Segura d'ella mateixa, però, com el testimoni que tot ho veu vivent i conjunt igual que si ho tingués encara davant dels seus ulls. I conta. A la meravella succeeix la predicació; a la predicació el paisatge o l'escena. I més meravelles encara, i més bones paraules. Cal reportar-ho tot, perquè els homes creguin. No hi ha lleure d'aturar-se en la invectiva o en l'èxtasi; tan sols adesiara és feta notar, de pas, la coincidència del fet amb aquella paraula ja dita segles enrera, en l'avior.

La memòria parla, abrivada per la seva mateixa càrrega. Mentrestant la

imaginació, respectuosa, calla i es vela. No intervé ni per estructurar el relat. Ni tan sols per arrodonir-ne l'ordre.

Què hi fa si el jovencell de la síndone hom no diu ni d'on surt, ni qui és? És que el mateix evangelista ho sabia, qui sap? El detall colpí els ulls, i basta per ser dit. Pel sacre historiador la unitat la fa la divina persona de Jesús omplint-li la memòria: tot surt d'Ell i tot torna a Ell, el seu interès tot ho unifica.

Si, en canvi, la fantasia volgués produir aquests mateixos efectes de verossimilitud, els bastiria d'antuvi un quadre a posta, tot per ells, perquè hi lluïssin. És massa vanitosa per deixar-los anar tots sols i llisquívol, com admesos dins el relat per gràcia. Li cal esplaiar-se en el seu engany. Va creant; i res no se li pot esmunyir del que encara ha de crear.

Però de la seva sobreabundor de records, propis o directament dictats, un record se li esmunyí, i potser no ho reparà, a aquest sant testimoni del bon anunci, Marc, <el més diví dels resumidors>, en els versets 51 i 52 del capítol XIV del seu llibre”.

Prefaci a la segona edició de *Les elegies de Bierville* (gener del 1949)

“(…) Fou la paradoxal solitud, amb tot els significatius objectes vivents dins ella, que em submergí de ple dins el sentiment de l'exili. Hi vaig entrar com a la mort; com a la mort, tal com per la figura de l'exili justament jo aprenia a conèixer-la. Les cuites i les enyorances es revelaven increïblement a la superfície de tot; la lleugeresa del bagatge material assegurava la lleugeresa del suprem moviment. En aparença jo ho havia deixat tot, és a dir, béns i hàbituds, esdeveniments i activitats, i fins m'acompanyava del éssers dels meus afectes elementals en una mena de possessió pura, sense vincles de vida. En l'íntima realitat, m'acarava amb mi mateix, ple de mi mateix no finit i del que de mi mateix hagués donat; m'acarava amb mi mateix, recollit en les meves pròpies forces, per tal que per elles em conegués i m'acabés i m'expandís cap a l'encontre d'una idea divina. Això era tornar, sí, <a la meua ànima com a una pàtria antiga>; la frase del gran romàntic alemany se'm repetia fins a l'obsessió. Però hi tornava amb el meu cos, que, essencialment constituït amb ella en persona humana, i amb ella participant de totes les dignitats, amb ella es volia alliberar i salvar. Mai no vaig trobar que la profunda natura que em voltava em prengués com un refugi ni em seduís amb una anihilació; però no podia dubtar que estimulava en el meu ésser carnal un impuls primer, anterior a tota consciència i a tota coneixença, pel qual em sentia creat i existent. Per aquesta presència del cos i la seva vivent resonància, jo em recordava i em repreneia en tants actes de joia, en tants perills d'aventura, en tants combats de dolor, en tantes servituds fosques i en

tantes llibertats impensables, que no podia témer que tot plegat hagués de tornar a la indeterminació i al no-res, com havent estat tot sense una Gràcia i sense un fi de salut. Creia, simplement; cristianament creia en la meva persona <tu a Tu> amb Déu, en la meva redempció i en el meu perfeccionament últim; veia el sentit de la vida i de sobte, per l'exili, com per un assaig providencialment ofert, se m'anticipava el sentit de la mort.

Se m'anticipava: no hi podia restar. El que havia calgut era que la mort em fos negada per aquella brusca revelació gairebé sensible, perquè jo tingués el coratge de recobrar-me i de viure encara. El coratge d'acceptar la meva concretesa en el món i en el temps, que seria, transcendida, la meva concretesa en l'eternitat. Com si fos precisa una reconeixença formal, en una data computable i en un lloc singular. <Morim sols>, s'ha dit en frase d'esfereïdora economia; sí, sols, però plens de tot allò que hàgim reeixit a convertir, de fora a dins, en possessió espiritual i en substància de valor. És així sols i plens que també vivim. I que també ens hem de salvar: el punt de maduresa vingut, desprendre's; més justament, ésser collit: com un fruit, que fa la seva final aquiescència al Qui n'ha preparat, des de la primera llavor, el complex i generós creixement.

Els antics ja ho sabien. <Esdevé el que ets>. <Coneix-te en el que ets>; els dos preceptes, en dos plans distints, es relacionen i es completen. Tota l'essència de l'humanisme en tant que principi de vida moral i d'activitat de consciència hi és continguda; l'un i l'altre impliquen una afirmació de llibertat, una invitació a la recerca de si mateix i a la virtut: tot allò, en suma, que fa <l'eminent dignitat> de l'home. Ara bé: aquell retorn a la realitat profunda de mi mateix, a la meva ànima i al meu pensament, a les raons per les quals sóc l'home que sóc i que vull ésser, al dedins de la meva vida personal, nominativa, al cor de la meva durada i al centre on convergeixen els lligams amb tantes coses terrestres que col·laboren en el meu esdevenir, aquell divinament forçat retorn a les bases, valgui l'expressió, per on sóc sostingut i nodrit i d'on sempre em caldrà de nou partir cap a noves conquestes, aquella rara experiència vivificadora, en suma, que potser no ens és atorgat de fer si en certa manera no l'hem merescuda, ¿com podria ésser absurd que la qualifiqués d'humanística, si el seu caràcter de religiosa, que no he vacil·lat a atribuir-li, cobreix ja en principi més amplament?

¿Ni com em podria estranyar que de tal experiència sorgís la creació poètica? Era destinat així, no precisament necessari; fou una vegada així, ni hi ha garantia per a cap altra vegada. És cert; però la Poesia, cal cercar-la on se sap que és, havia jo mateix escrit anteriorment; espera, com la veritat, a la qual és unida; com la font més amagada i més pura, cap a la qual obre camí la set; com l'Amor, al qual hom s'acosta estimant; com Déu, que s'estima en qui aprèn d'estimar-se. I per exercici, ascèticament —els dos mots es valen— vaig fer l'esforç cap a trobar la Poesia, cap a trobar la inefable coneixença concreta, singular, íntima, de mi mateix: en un donat moment del temps, en

un donat lloc de la terra i sobre una fe i una esperança donades. En tant que, vingut d'un altre moment i d'un altre cantó, jo era *aleshores allí*, i perquè hi era per haver lliurement dit que *sí* a unes determinades coses que considerava en acord amb la meua condició i dit que *no* a unes altres que jutjava contràries a ella. I en tant que volia per a aquella coneixença preciosa una expressió en la llengua, de la qual, meua, entre les existents i possibles, per la *meua* encarnació personal i des del meu primer dia, jo havia anat rebent formes per als meus sentiments i per als meus pensaments, i amb els mitjans de la qual jo havia après a refer per a mi l'univers que em té i a construir la Ciutat que, militant i triomfant alhora, posseeixo en idea. (...)"

Elegies de Bierville XI (1941)

Era en la llibertat i en el cel de la meua paraula,
transfigurat pel déu que en els meus anys ha sofert;
sota els meus ulls, la terra vivia per mi, com un rostre
dins la diversitat de l'amorós pensament;
entre la serra, que porta, mirada enllà, a la distància
pura, camins ocults, serpentejants com desigs,
i la ciutat del Feliços que no conec ni em coneixen,
alta en llur èter natal, més que les albes del risc,
imcomparable reia, fill gran de la meua puixança,
el meu efimer vol. Ah! no temptat per l'engany
esplendorós del foc que ens barra la vostra ventura,
ni per l'atzur, oh divins indiferents! que no pot
sostenir de nosaltres sinó el que en va se us assembla:
no: ans perquè Algú, dintre de mi, on la nit
brusca de vagues pors em combatia, s'havia
tot de sobte estimat; amb el meu cor estremit
violentament i virginal va estimar-se,
com si em necessités per a conèixer-se en mi,
per a plaure's en mi i en la meua joia expandir-se
i vessar-se en el vent, amb abundància de flor
que dilapida el seu maig. Oh gran cor satisfet, oh més plena
possessió de mi des de la idea d'un déu!
Pur en el meu enigma, he cantat, segur que la flama
que parlava per mi no tocava el meu cos;
i que l'ull absolut que a través del meu somni mirava
no deixaria el cristall humiliat sobre el món.
Sols l'inefable abús i acreixement l'un per l'altre
dels perfectes amants fóra una imatge adient;

com en cad´un es compensen i mútuament s´ultrapassen
l´ànima i el subtil dolç instrument corporal.
Jo amb el fast he pogut que el meu déu de mi desplegava;
del que de mi mateix ell em donava, he donat.
Foren uns instants que jo comptaria per vida
i per avenç d´això: ésse´integrat en el fi;
ja en mi mateix no pertànye´a l´obscur destí de les coses
ni al precari pols de la memòria en la sang.
Dolça, ells esvaitis, la transparència me´n dura;
que no en sabia dir seguretat ni record:
tant m´és present la meva secreta figura salvada!
com si des d´ara em veiés dintre la llum d´un mirall.
Com l´apassionat, que entre dues tanques fa via
per la vall vesprejant, deixa endarrera el seu pas
i omple els seus ulls asservits en el pensament de l´encontre
i s´acompanya ja de l´abraçada i la veu,
ara, jo, tornat a l´exili on callen les coses,
on es mesura el temps pel que s´espera tan sols,
pujo per retrobar el qui és jo mateix i madura,
únic, de mi mateix i del meu déu salvador,
i en l´impuls consentit cap a l´harmonia fixada,
dins la posta que em venç creo l´aurora brillant.
Res no pot ser com abans. Comprenc, més enllà del silenci
i ah! més enllà del meu cor, que l´invisible Vivent
que es coronà de mi i del meu crit gloriós, no em va prendre
com un alberg de pas per al seu goig foraster;
ans havia en mi nascut del seu cel, amb el germen
més preservat del meu cast fantasieig pueril,
i en els meus anys de fruit, profund, completava el meu compte
de sofriment terrenal amb el seu propi diví;
fins que tot fos amor. I de sobte em mostrà què seria.
El que, però, ja és, basta al meu cant i al meu do.
És la certesa. Aquesta: saber, sense pes, en la vetlla
dura del pensament i en la llangor l´oblit,
què ha de ser pels orígens. Saber-nos, jo i Qui no em deixa,
fills tots dos de la pau, en la discòrdia engendrats
contra la Indiferència, absent atzur, oh immutables!
home entre els homes jo, déu contra els déus el meu Déu!

AVE HUMILIS ET POTENS (1956)

Tu, et bastà una pregunta
per a ja dir que sí,
pura acceptant per sempre
l'obra de l'Esperit:
mira'ns, Filla de l'home,
amb ulls de Mare humil,
que els qui sabem per sempre
encara fem preguntes
i encara diferim.

Tu, va escollir-te el Pare
i vas callar en el Fill,
tu que ensenyares llengua
de poble al Verb diví;
acull-nos al silenci
amb què El miraves fit,
plena de gràcia i una
entre els qui obscurs seguien
els passos del Camí.
Eternament ets reina,
com en la clara nit
que fou per tu infantada
la Pau al regne trist:
monstra'ns-La pia; força,
si cal, el nostre pit,
gira amb dolçor invencible
els moviments que minven
el nostre ple en el Crist.

QUATRE VENTS

GIRONA

JAUME REXACH, corresponsal

Quan enceto aquesta crònica, les roses de Sant Jordi encara fan olor.

Un any més, segons subratllava el Full Parroquial, Sant Jordi ha arribar cavalcant. Ni la COPE, ni les moltes insidies contra la normalització lingüística no han aconseguit restar-li gallardia. La diada de Sant Jordi d'enguany ha estat de les més boniques que recordo, amb una riuada de gent omplint la Rambla de la Llibertat i les parades de llibres plenes a vessar. Roses i llibres. I al cor, la coneguda estrofa d'Espriu: *"ens mantindrem fidels per sempre més al servei d'aquest poble..."*

La Pasqua jove

La celebració de la Pasqua jove ha estat –si se'm permet de parlar així– un èxit. És una manera de significar que el balanç ha estat positiu.

Tot el que es fa de cara als joves demana una revisió constant. No saps

mai si allò que ahir va anar bé, avui resultarà adient: els joves canvien; els d'avui ja no són els mateixos que un bon dia varen posar en marxa la celebració de la Pasqua. Per tant, que la Pasqua jove gironina continuï celebrant-se i que, a més, gaudeixi de bona salut, ja és per si sol una bona notícia. Però hi ha més: va ser una vetlla pasqual viscuda. Una celebració austera i digna, sense ostentació de res. Al gust dels joves *d'ara* que, de fet, són els protagonistes.

Enguany s'ha celebrat a Sant Feliu de Guíxols. En començar la vetlla, el pavelló esportiu es transformà en catedral. Els adults ocupaven les grades, i eren uns 500. La pista, en canvi, era dels joves, uns 1.200. En d'altres ocasions anteriors potser havien estat més, però ja se sap: a menys capellans joves, menys autocars de joves.

La pluja de la tarda va deslluir el passeig pel camí de Ronda, de Sant Feliu a S'Agaró, que és una meravella. Camí de vora mar, sota els pins i a ran de l'aigua, amb el rumoreig constant de les onades...

Es varen fer *racons* per a tots els gustos i en grups de 25 persones. Temes? Ecologia, consumisme, reinserció, Bòsnia... A la llum de l'evangeli, cada grup va cercar les noves actituds que en cada cas ens exigeix la Pasqua.

Amb la benedicció del bisbe Jaume, la Pasqua jove es va donar per acabada. Banyoles acollirà la nova celebració l'any vinent. Amb un *equip motor* renovat i ampliat.

Taula de consiliaris

Ha tingut lloc, al Monestir de Sant Daniel de Girona, la segona trobada de consiliaris diocesans. Aquesta notícia pot semblar – a primera vista– irrelevant, però no ho és gens, al contrari. I la raó és senzilla: cada vegada són més nombroses les especialitzacions en el camp de l'apostolat seglar. Per a cada edat i quasi que pèr a cada estament. Per tant, cada vegada són també més nombrosos els capellans que fan de consiliaris d'una o altra especialitat.

La Delegació Pastoral d'Apostolat Seglar, que comanda Mn.Enric Sala, es caracteritza –segons es va veient– per una voluntat de coordinació seriosa, únic camí –potser– per no caure en el perill del *puzzle*: moltes peces, però barrejades; moltes peces, però cap dibuix...

A tot això, cal afegir-hi que –avui per avui– els consiliaris no solen ser –no ens ho podem permetre– persones alliberades. Tots tenen parròquia. La pluriocupació augmenta el risc de la dispersió, igual que la sequera augmenta el risc d'incendis forestals. A la pràctica, el perill del consiliari pluriocupat és el de tot buròcrata: ser-hi sense ser-hi mai del tot. Sense aprofundir en la seva tasca.

L'objectiu de l'Enric Sala és evitar aquests mals. De moment, no sols ha aconseguit reunir tots els moviments d'apostolat seglar en un mateix espai de treball (l'ala nord del Seminari), sinó que intenta que treballin conjuntament. Es tracta d'anar veient quin és el tronc comú dels diversos moviments d'apostolat (les seves coincidències) i quines són de debò les especialitzacions (les diferències reals entre aquests moviments). A la llarga, és possible que aquesta confrontació canviï la visió que tenim de l'apostolat seglar, que s'ha anat convertint – si més no – a ulls del profà, en un autèntic trenca-closques de sigles.

Ben mirat, no deixa de ser contradictori que, d'una banda, ens tinguem per pobres i que, d'altra banda, no ens plantejem mai un estalvi seriós de persones i mitjans. O, si es vol, que no ens plantejem una major rendibilitat dels mitjans que posseïm, que ve a ser el mateix.

Pastoral de turisme

Els dies 25 i 26 d'abril, va tenir lloc a Calella de la Costa la primera Trobada de Pastoral de Turisme. La premsa se'n va fer ampli ressò. Jo voldria deixar-ne constància aquí, ja que em sembla que l'interès d'aquesta trobada (i els seus plantejaments) és innegable.

En efecte, tal como diu Salvador Batalla, delegat interdiocesà, la mobilitat social a Catalunya s'està convertint en una de les variants socials més importants de la nostra societat. A més dels corrents migratoris –i dels problemes de marginació que se'n deriven–, existeixen altres mobilitats socials que afecten el treball pastoral: hi ha mobilitat interior –comarcal– per raons d'estudis, d'esplai o de feina. Les estadístiques són prou eloqüents al respecte. L'any 1992, per exemple, l'oferta turística a Catalunya va ser de més de tres milions de places, el 84 per cent de les quals correspon a segones residències. El nombre de visitants que varen entrar a Catalunya va ratllar els 15 milions. Tot això sense comptar les massives sortides de cap de setmana, un fet que també afecta de ple les parròquies.

“Jo no sé –escriu Salvador Batalla– si la parròquia tradicional, autàrquica, i els moviments i serveis pastorals, estan prou atents a la complexitat del problema de la mobilitat social, que és un veritable signe dels temps”.

En tot cas, la primera Trobada de Pastoral de Turisme va servir per posar el problema damunt la taula. S'hi va parlar de la situació del turisme avui a Catalunya: els diversos delegats diocesans hi varen explicar què ha fet i què hi fa l'Església; s'hi va posar de manifest que el sector anomenat de serveis abasta més del 25 per cent de la població activa. Amb tot, una realitat complexa que reclama la nostra atenció pastoral.

Varen intervenir-hi, a part dels delegats diocesans, Josep Cervero (director general de Turisme) Joan Triadó (alcalde de Calafell), Joan Gaspar (ho-

teler), Josep Valls (professional d'hostaleria), Gaspar Espuña (director del CETT), el rector de Roses, Joan Riu, i el de Platja d'Aro, Pere Vila, en qualitat de testimonis, com també Joan Mollerussa, rector de Calella, que va fer una ponència, i Joan Costa, de la Fundació Jaume Bofill, que va conferenciar sobre les *Implicacions sociològiques i pastorals dels caps de setmana a Catalunya*. En el segon dia de la trobada, la conferència central va anar a càrrec de Mn. Joan Busquets, rector del Seminari interdiocesà, qua va parlar sobre *Com evangelitzar les persones de cap de setmana*.

Comunions

No hi dubte que les parròquies són la unitat bàsica de la pastoral, l'arrel i el fonament de l'expressió cristiana, centre de culte i plataforma d'evangelització. És possible que el futur del cristianisme es jugui a les parròquies, en la seva capacitat d'engendrar comunitats fecundes.

Tot això és veritat. I tot això és molt bonic. Però quan arriben els dies destinats –parroquialment– a les Comunions, més d'un rector optaria, si pogués, per demanar excedència... És sabut que la crisi pastoral d'alguns rectors va lligada a les Comunions. Per què?

És en aquests dies que el rector no aconsegueix d'oblidar la distància que sol existir entre la teoria (tal com voldríem que fos la vida sacramental dels fidels) i la pràctica (tan condicionada per la manera com els fidels entenen la sacramentalitat).

No és qüestió, únicament, de normativa. És qüestió de formació. Formació del propi pastor, que en aquests dies pren consciència –més que mai– de la pròpia soledat. El seu nivell és un, els dels feligresos un altre. Potser escau, aquí, el pensament de Michel Tournier, que aquests dies no haurà estat dels autors més venuts, però que al llibre autobiogràfic *El Vent Paraclet*, diu: “*quan el teu cor plora de soledat, el teu esperit riu de llibertat. És aleshores que el teu cervell pot donar a llum els invents més sorprenents*”.

Algun dia hauríem de posar sobre la taula les sorprenents solucions que alguns rectors, des de la seva soledat –o la seva responsabilitat no del tot compartida pels feligresos– aconsegueixen de posar en marxa amb èxit.

Diuen que els qui, paral·lelament a la catequesi dels fills, fan catequesi als pares, no acostumen a tenir problemes.

El recurs a l'excedència, ja es veu que és inviable...

Concili català

Amb els ulls posats en el Concili català, s'han dut a terme trobades de pes. Com ara aquestes: la Jornada diocesana de l'Esperit, adreçada a laics,

religiosos i preveres; i la Setena Jornada Social diocesana: *Construir l'Església diocesana avui*, adreçada als mateixos destinataris.

La primera va tenir lloc a la Casa d'espiritualitat de Banyoles, el diumenge 13 de març. I la segona està a punt de celebrar-se quan escric aquesta crònica, al col·legi dels Maristes de Girona, el dia 1 de maig.

Tant en l'una com en l'altra, l'objectiu prioritari és el treball en equip. La progressiva presa de consciència de cadascun dels problemes que surten al pas dels quatre grans temes oferts. Aquest treball està calant a les parròquies. I això és bo.

No puc deixar passar per alt que la Delegació de Catequesi també va convocar una trobada de reflexió dirigida, especialment, als catequistes que han treballat els temes del Congrés. Potser és bo recordar, per fer-vos una idea, que el 15 de novembre del 1992, més de 300 catequistes reunits al Seminari de Girona posaven en marxa, a la nostra diòcesi, el Congrés de Catequesi de Catalunya i les Illes. Han estat més de 600 els catequistes que han estudiat els tres blocs de treball. Els treballs s'han dut a terme en l'àmbit de la parròquia.

La moda del cant gregorià

No voldria acabar la meua crònica sense fer al·lusió a la moda més recent: el cant gregorià.

No sóc amic de fer valoracions sòcio-religioses. Hi ha qui pensa que assistim a un retorn de tot, de totes les velles fórmules, de la fe d'abans, per entendre'ns. No ho sé.

Una cosa, en canvi, sembla força certa: la postmodernitat ha reivindicat –qui ho havia de dir?– el gust per la mística.

Però no me'n fio massa. La mística que ens volen vendre recorda massa l'Edat Mitjana. L'esoterisme a la manera d'Umberto Eco, no crec que doni altres fruits que els literaris. Així mateix, les evocacions mil·lenaristes, tan vaporosament galàctiques i futuristes, no veig que portin enlloc. Posats a no ser fidels, preferia l'estil *hippy*, de reminiscències orientals i perfum de sàndal. Però, en canvi, és ben possible que tota aquesta moda sigui aprofitable per donar a conèixer els místics moderns. Em refereixo a homes de la talla de Thomas Merton, que el nostre vell continent té una mica oblidat i que als Estats Unit, en canvi, és una de les persones més admirades per creients i no creients.

Hauríem de fer sentir la seva veu, reeditar els seus llibres, alguns dels quals (*Llavors de contemplació*, *El signe de Jonàs*, *La muntanya dels set cercles*) són una meravella. En va escriure una setantena, i existeixen un munt d'estudis sobre el seu pensament, com també una mitja dotzena de bones biografies.

Em pregunto què diria Merton si aixequés el cap i sabés que –just a l'ho-

ra que els monjos es disposen a resar maitines— el cant gregorià és utilitzat a les discoteques del *bakalao* per anunciar a la parròquia de noctàmbuls que comença a clarejar un nou dia...

TORTOSA

JOAN A. MARTÍNEZ GARCÍA, corresponsal

Un dimecres sant especial

Cada dimecres sant es fa la missa crismal i acudeix la majoria del presbiteri diocesà per tal de concelebrar en la consagració dels sants olis i de renovar la promesa de fidelitat a la vocació ministerial i l'obediència al bisbe. La majoria dels arxiprestos s'emporten els sants olis que després repartiran a les diverses parròquies de la seva demarcació.

Acabada la cerimònia, es fa un dinar de germanor on el bisbe repassa els problemes dels preveres malalts i diu el seu estat de salut. S'acostuma lliurar un exemplar de la carta que el Papa sol enviar als sacerdots amb motiu de cada dijous sant.

A cap de taula del dinar de germanor, hi sol posar els preveres que compleixen les noces d'or i d'argent i que ens han estat enclercant l'altar en la celebració religiosa.

Enguany van cridar l'atenció dues coses que fan d'aquest dimecres sant diferent dels demés. Sols hi havia un sacerdot que feia les noces d'argent, M. Frederic Allara, mentre que eren cinc els que feien les noces d'or: Mn. Vicent Pasqual, Mn. Manuel Carceller, Mn. Joaquim Amorós, Mn. Xavier Torres i Mn. Santiago Ortells. La segona particularitat era que de tots ells només n'hi havia un del nostre bisbat de Tortosa, Mn. Santiago Ortells; els altres, encara que tots condeixebles, eren tres del bisbat de Castellò i un de València. Els forasters van estar magníficament acollits pel presbiteri diocesà i van recordar quan el nostre bisbat era un amb la part de Castellò que ara ens separa. Va ser un dia de retrobament i d'enyorament del passat. Van repartir una estampa molt original de Jesús partint el pa i al revers els noms de tots els condeixebles d'aquella promoció, nou en total, dels quals quatre són ja morts i per ells es va fer pregària en el *memento* dels difunts de la missa crismal.

Aquesta gran diferència numèrica entre els de les noces d'or i les noces d'argent indica la davallada vocacional que començà a conèixer-se fa 25 anys al nostre bisbat.

Els forasters no es van sentir forasters, eren sacerdots de l'antic bisbat de Tortosa i com a germans estimats van ser acollits. La vinculació afectiva, si més no, entre els dos bisbats germans, ens uneix, separats ara per interessos no tan pastorals.

Aquesta promoció dels nou sacerdots ordenats el 2 de juliol de 1944 era la primera formada de preveres que ordenava, al bisbat de Tortosa, el bisbe Manuel Moll i Salord després de la presa de possessió de la nostra diòcesi.

Mor el degà dels canonges

El passat 15 d'abril, als 76 anys, va morir Monsenyor Aureli Querol Lor, degà del Capítol de canonges de la catedral de Tortosa, després de llarga i penosa malaltia que va suportar amb enteresa inusitada.

Don Aurelio, com familiarment se l'anomenava, era una de les figures cabdals del clergat tortosí. Nat a Calig, en el Baix Mestrat, va començar els estudis eclesiàstics al Seminari diocesà de Tortosa i va acabar a la Universitat Gregoriana de Roma on es va llicenciar en Teologia. Tornat a Tortosa, simultanejant petits càrrecs pastorals a la perifèria de la ciutat de Tortosa, va ser nomenat professor de Teologia del Seminari diocesà quan encara era en mans dels Operaris diocesans, congregació d'origen tortosí a què pertanyia el nou bisbe d'aleshores, D. Manuel Moll i Salord. *Don Aurelio* va ser, no tan sols l'home de confiança del nou bisbe, sinó, durant tot el seu llarg govern, el conseller i l'ideòleg de les línies de pastoral, més enllà de les estructures de govern d'aquell temps.

Molt jove, va ser nomenat canonge lectoral de la Catedral i, tan bon punt foren acomiadats els sacerdots Operaris diocesans en estrenar l'edifici del nou Seminari, fou nomenat rector, càrrec que va portar endavant durant 20 anys. Es pot dir que la majoria del sacerdots del presbiteri diocesà han passat per les seves mans, ja sigui de professor o de rector, i és per això que, al seu enterrament, hi van acudir quasi tots els sacerdots del presbiteri tortosí, tot i sent un dissabte a la tarda.

Acabat el mandat de rector del Seminari fou nomenat degà del Capítol catedralici que ha ostentat fins a la seva mort. Coneixia la història de la Catedral com ningú i en feia objecte de la seva estima apassionada amb els nombrosos articles publicats a la premsa local. Era prior de l'Arxiconfradia de la Mare de Déu de la Cinta, càrrec que el vinculava als prohoms de la ciutat que sempre han estat confreres de la Cinta. La Catedral, que va aconseguir polir i arranjar amb obres importants de restauració, i l'Arxiconfradia de la Cinta, eren el seu món on es va refugiar des que el bisbe Carles, que succeí el bisbe Moll, va prescindir d'ell com a home de govern per les diferències ideològiques de concepció pastoral. Des d'aleshores va considerar la Catedral com un feu personal on s'hi sentia com a casa seva.

Don Aurelio sabia de tot i era tingut com un dels homes més cultes de la ciutat. Gran lector de llibres i premsa, posseïa una considerable biblioteca personal i era un home que estava al dia del moment cultural. Dissortadament no va arribar a publicar cap llibre, encara que en els seus arxius personals ha acumulat carpetes i carpetes d'apunts, no tan sols sobre temes de la ciutat, sinó de moltes altres matèries que potser alguna mà sintetitzadora podria posar a la llum i faria un bon servei a la ciutat i al bisbat. Ell no va tenir temps i la vida el va enganyar, pensant que tot allò que va arrebregar un dia ho podia ordenar i publicar. L'últim article que va publicar va ser al programa de setmana santa d'enguany sobre els dos calls jueus de Tortosa.

El dia 16 d'abril, a les 5 de la tarda, es va fer l'enterrament presidit pel canonge García Sancho i la missa funeral, presidida pel bisbe Lluís, que va tindre paraules molt afectuoses per la figura de *Don Aurelio*, recordant la seva trajectòria sacerdotal, tot invitant la gent jove a prendre la torxa de servei a l'Església que amb la seva mort s'apagava. La Catedral estava plena de gom a gom i les dues celebracions van ser en castellà, respectant la manera de pensar i els principis de *Don Aurelio*. Descansi en pau.

Cloenda de la visita pastoral de l'arxiprestat de Tortosa

El 17 d'abril, a les 5 de la tarda, al Seminari diocesà, el senyor bisbe va convocar les 11 parròquies que componen l'arxiprestat de Tortosa per fer una cloenda comunitària de la visita pastoral que durant el primer trimestre s'ha anat realitzant una setmana a cada parròquia. A la sala Tarancón del Seminari presidien la reunió, amb el senyor bisbe, Mn. Isaïes Riba, arxiprest i secretari de la visita per a l'arxiprestat de Tortosa, i Mn. Josep Maria Tomàs, vicari general del bisbat.

El senyor bisbe va comentar el que havia estat la visita pastoral de forma molt general, i recomanà la participació laïcal en la pastoral parroquial i sobretot en la col·laboració d'alguns petits ministeris, com portar la comunió als malalts, etc. Posteriorment, Mn. Isaïes Riba va proposar la creació d'un consell arxiprestal i va presentar-lo ja integrat per un representant de cada parròquia al costat del rector, per estudiar en el futur els problemes comuns de la pastoral de l'arxiprestat.

Després, es varen crear 6 comissions d'entre els 150 assistents a l'acte de cloenda, que, presidides per un prevere, van estudiar els cinc punts pastorals més urgents. Després de mitja hora de comissions es va passar a la capella central del Seminari on es va concelebrar una Eucaristia amb tots els rectors de les parròquies i presidida pel senyor bisbe.

Acabada l'Eucaristia, es va anar al refectori on es va compartir una tassa de cafè i unes pastes amb to de festa i de solidaritat arxiprestal entre els membres de les diverses parròquies.

La relació entre les diverses parròquies de l'arxiprestat sempre ha estat freda i minsa, i la celebració de la cloenda no ha estat una excepció. Es notava que no hi havia una passió per fer, sinó una necessitat de complir, i per part del nostre bisbe, un donar per acabada una tasca d'obligació pastoral. Potser no era el moment de fer una valoració realista i crítica d'un fet pastoral important que com a resultat tenia la presència només de 150 cristians entre els 35.000 que formen les 11 parròquies de l'arxiprestat. Una capella del Seminari, no massa gran i a mig omplir, donava la sensació, no d'un *pussillus grex* entusiasmats en la seva tasca evangelitzadora, sinó el reducte d'una desfeta que no es té coratge d'abordar amb tot el seu realisme i que es consola en saber que, malgrat que la realitat és poca i anciana, existeix. El fruit que en les diverses parròquies hagi pogut tenir la visita pastoral, el temps ho dirà, però, a jutjar per la cloenda, per l'arxiprestat de Tortosa, que sempre ha estat dels més ensopits de la diòcesi, tot i tenint la capitalitat del bisbat, la visita pastoral sembla ser que no ha estat el punt de partença per un nou impuls pastoral.

Una pastoral popular ben portada

Les imatges, a cavall de l'art i de la religió, són signe i símbol de l'anomenada religiositat popular. A Benicarló, en el Baix Mestrat, la imatge del Crist del Mar és el símbol de la religiositat popular des de 1650 en què, segons es conta, un mariner captiu dels sarraïns va arribar a les costes de Benicarló des de Tunis, portant la imatge del Sant Crist amb la seva nau, i a ella es van aclamar els afectats de la pesta bubònica. I segons es conta, Benicarló fou alliberat de la terrorífica pesta que aplanà la costa mediterrània. Cada any, la gent de Benicarló fa la novena al Crist del Mar que finalitza el diumenge de rams, a la parròquia principal. D'allí es torna amb massiva processó a la seva ermita la imatge, i tant d'anada com de tornada, el Crist del Mar convoca a mariners i terrassans.

De fa temps, Mn. Josep Canelles Insa, rector de la Parròquia de Sant Pere, dintre la qual parròquia de pescadors es troba el santuari del Sant Crist del Mar de Benicarló, aprofita per mobilitzar totes les demés parròquies de la ciutat. Connecta la celebració quaresmal en funció de la Setmana Santa i de la Pasqua. Refermats en la tradició miraculosa de la imatge, en fa una celebració cristocèntrica per evangelitzar amb una predicació adient a la celebració. Ell ha entès que en un temps de laïcisme combatiu no valen sols les reflexions personals i cal ambientar la celebració religiosa per tal que des de la massivitat s'arribi a la profunditat personal. I en això Mn. Canelles n'és un mestre. La seva parròquia és la que més vocacions sacerdotals ha donat en tot el nostre bisbat en els últims anys i són aquests nous sacerdots que serveixen de portaveus d'un poble i d'una generació a qui no és fàcil parlar.

Com el mariner Cèsar Cataldo portà la imatge al bon port de Benicarló, ara Mn. Canelles fa que el nauixer de la seva parròquia sigui Jesucrist, que cada any ressuscita en la memòria del seus feligresos. És clar que cal tenir encert i imaginació per donar cada cop d'arjau a punt i saber quina pastoral de masses cal fer en el moment que vivim.

TARRAGONA

RICARD CABRÉ

Reunió de religiosos i religioses en barris

Per analitzar el seu treball i les seves actituds de cara a l'evangelització del medi en què estan immersos, es va celebrar, el passat 13 de març, al barri de Camp Clar de Tarragona, una reunió de 16 religiosos (8 religioses i 8 religiosos) que desenvolupen la seva tasca en barris.

La primera pregunta que es va fer a la reunió pretenia furgar en l'especificitat del seu carisma: *què és allò que considerem essencial i definitiu del nostre carisma?* Sortiren diferents coses:

- contemplació en l'acció
- pobresa evangèlica
- amor sense fronteres
- descoberta de Crist en els més petits
- algú parlava de la mística del treball i es feia ressaltar la importància del treball o de l'absència de treball en la configuració de la persona
- els religiosos que treballen en col·legis manifestaven la preocupació de ser presència de Crist enmig dels joves. Els joves tenen al davant un futur no massa falaguer, es veuen terriblement pressionats per la societat de consum i amb molt poc bagatge d'ideals perquè lluitar: d'ací la importància d'una educació en profunditat que els faci crítics i esperançats
- altres manifesten la força transformadora dels Moviments especialitzats i el paper important del consiliari com a animador de la fe
- té molta importància per a nosaltres saber comunicar la joia de la fe: només es poden transmetre els valors que es viuen joiosament
- es considerava molt important el fet de viure en comunitat: allò que nosaltres vivim, ho vivim perquè ho experimentem en la comunitat. Als joves els falta aquest sentit comunitari. Moltes vegades els manquen punts de referència.

—volem ser testimonis de gratuïtat en un món en què tot es pesa i es mesura pel diner. Aquest hauria de ser un dels nostres carismes fonamentals: donar-ho tot i no esperar res a canvi.

Els veieren, en segon lloc, els aspectes positius de la reforma de la vida religiosa a partir del Concili Vaticà. Sens dubte que alguna cosa es mou en aquest sentit, no pas tant com seria de desitjar, però és ben cert que a partir del Vaticà II hem avançat en molts aspectes:

—hi ha un desig manifestat de moltes maneres en algunes ordes religioses de tornar a les fonts; d'encarnar-se en el móns més pobres i marginals, d'estar al costat dels que més sofreixen i compartir les seves angoixes, frustracions i esperances

—s'està recuperant un sentit d'Església que agermana i solidaritza amb altres grups que estan treballant en el mateix camp. Hi ha menys competències entre els diferents ordes i molt més sentit de comunió

—un altre aspecte important és que avui es viu molt més l'esperit missioner: tenim al davant un món per evangelitzar i no podem perdre temps en foteses que no condueixen enlloc. Deu ser positiu haver pres consciència que també el nostre país és un país de missió. Això no sols ens solidaritza amb els altres ordes religiosos, sinó amb tota l'Església militant, i d'una manera especial amb els laics que senten una mateixa inquietud que nosaltres

—també considerem que s'ha avençat en la concepció de l'obediència, que no es considera tant una subjecció a la llei del superior o superiora, com una corresponsabilitat fruit d'un discerniment comunitari.

A l'hora de preguntar quines coses creiem que haurien de canviar, es va dir:

—s'accentuà la necessitat de viure fermament arrelats en Crist, saber-nos portadors d'un missatge transformador i esdevenir testimonis del seu amor. Crist ha de ser sempre el pal de paller que sosté la nostra existència: només si estem plenament enamorats d'Ell, sabrem transmetre amb fidelitat el seu esperit. Què faria Crist si estés en el nostre lloc? Es demanava més coratge i audàcia a l'hora de proclamar la bona nova i una adhesió més forta al codi de les benaurances

—algú insistí en la importància de les virtuts passives: senzillesa, humilitat, obediència, esperit de servei...Altres demanaven una encarnació més viva en el món que ens envolta i un compromís més seriós amb la justícia. Jesucrist continua el seu *via-crucis* en la vida dels pobres, en el món dels desposseïts, i nosaltres on som? Moltes veus es van aixecar contra Jesucrist en el pretori, i els seus amics on eren? I avui on són? Hi ha silencis culpables: nosaltres no ens hi voldríem pas apuntar

—cal que accentuem el nostre sentit de llibertat enfront de les coses, per

esdevenir testimonis de despreniment en un món en què els interessos creats juguen un paper tan important. Algú deia que tots els vots religiosos es podrien resumir en un: el vot del desarrelament, Cal que ens desempalleguem de tot allò que podria enfarfegar el nostre esperit... Però, per altra banda, ens cal arrelar fortament allà on som i ser-hi de ple amb totes les conseqüències. Per això creiem que no és bona una excessiva mobilitat de les persones: *vosaltres veniu i marxeu*, diuen els pobres, *els que ens quedem som nosaltres...*

—ens cal accentuar molt més un sentit d'Església viva i universal, units en la diversitat, col·laboradors tots d'una mateixa empresa: l'extensió del Regne de Déu. Sembla que la tendència de l'Església actual va en direcció de reforçar l'estructura, i això sempre és perillós perquè hi ha coses que no encaixen. Per damunt de tot hi ha d'haver la fidelitat a l'Esperit i aquest bufa allà on vol, la qual cosa vol dir que cal estar sempre molt atents a les seves inspiracions i evitar tota mena d'instal·lació i d'encarcament.

Sens dubte que es van dir moltes més coses en la reunió, però considero que aquestes són suficients per veure el clima en què es va moure i també l'esperit que anima un bon grup de religiosos i religioses immersos en un món de pobres i moltes vegades fins i tot de marginació.

SOLSONA

PEP VILA, corresponsal

Alguna cosa es mou

Aquestes paraules de l'enunciat encapcelaven una d'aquelles converses setmanals amb què ens té acostumats el bisbe Ton, i que es publiquen al Full diocesà. En aquesta ocasió, es referia a la gran moguda que suposa per a l'església catalana el Congrés de Catequesi i la preparació del Concili.

Reduint la moguda a unes dimensions diocesanes, podem assenyalar unes quantes coses que ens diuen que, en efecte, a Solsona, *alguna cosa es mou...*

La missa crismal

Aquest aconteixement tan comú a totes les diòcesis, cada vegada té un color diferent.

Enguany hi vàrem trobar quasi la totalitat dels capellans del bisbat. El presbiteri de la Catedral estava atapeït per una multitud de preveres, i des d'un punt de vista estètic, era un espectacle ben singular.

Una gran majoria, que podríem qualificar d'afortunats, encara gaudeix d'un tou de cabells que, pel color, són com els ametllers florits. Malauradament, aquests no anuncien la primavera. La resta només llueix la closca amb il·lusió que, com es diu popularment, sigui el símbol de la maduresa i la intel·ligència.

Aquesta descripció, que pot semblar irreverent, superficial i fins i tot ofensiva, és per destacar el gran pòsit de generositat que conté aquesta reunió

El nostre presbiteri, ja més aviat en fase tardoral (no terminal), ha renovat, amb fe, confiança i entusiasme, el compromís de servir l'Església al costat del bisbe, mentre li quedi una engruna de vida.

Cal assenyalar, també, que la missa crismal ens dona l'oportunitat de retrobar-nos i refermar-nos com a vells companys. El dinar, al menjador del Seminari, és el marc adequat per fruit del retrobament.

Aquest any, ens hi va acompanyar el bisbe auxiliar de Barcelona, Monsenyor Joan Carrera. Després de la missa crismal, Mons. Carrera ens féu una xerrada desenvolupant la idea de *amb quin esperit hem d'assumir la tasca del Concili de la Tarraconense*. Cal dir que fou escoltada amb molt interès i merescudament aplaudida.

Consell del presbiteri

En el Butlletí oficial de l'Església de Solsona del mes de març, va sortir publicada l'acta de la tretzena reunió dels membres del Consell, per haver-ne exhaurit el temps reglamentari de tres anys.

Un dels temes a tractar dintre de l'ordre del dia, consistia en respondre la pregunta: *Com valoren el treball fet en aquests tres anys?* I la pregunta es va contestar segons aquest esquema: a) temes; b) metodologia; c) connexió amb la base; d) estat d'ànim; e) acords; f) altres...

Com a mostra, ens fixarem en el que es va dir en l'apartat estat d'ànim:

-hem fet poc pel que hauríem de fer. Hem fet molt si tenim en compte les possibilitats reals

-potser n'esperem massa i no hi aportem prou. Fallem en l'estudi i en la preparació de les reunions

-es valora l'actitud de sinceritat i de llibertat amb què es pot parlar

-quan es proposen canvis en el plantejament de la pastoral, es té por

-es constata que es va començar amb més il·lusió i que darrerament s'ha afeblit.

Consell de pastoral diocesà

El Consell de pastoral diocesà es reuní per novena vegada amb el tema de fons sobre *El laic en l'Església*.

Entre el munt de consideracions i reflexions que es feren entorn del tema, n'assenyalarem també una mostra. En el punt que deia *Com fomentar la participació i com equiparar-los degudament*, es va fer aquesta reflexió:

—es veu com a tres tipus de parròquies:

a)parròquies que donen responsabilitat...

b)parròquies que donen feina...

c)parròquies que no deixen treballar...

El que nosaltres programem seria per a les primeres

També es va dir:

—Caldrien més oportunitats de contacte directe entre els responsables parroquials i el poble (torronades, ambient en sortir de missa, etc.)

—El laic ha de sentir-se acompanyat (no controlat) i útil (no tapaforsats); acollit, valorat i escoltat: ha de tenir la sensació de feina ben feta.

—La Confirmació és una plataforma d'actuació cap el servei parroquial

Visita pastoral

S'ha acabat la visita pastoral al Pla d'Urgell.

El 30 d'abril, el bisbe Ton feia el darrer acte de la visita dirigint un recés espiritual al grup de vídues de la parròquia de Mollerussa.

Ha sigut una visita pastoral original per la seva mobilitat. Podem assegurar que tots els grups i grupets han pogut fruir de bisbe... Si parlem en termes esportius, podem dir que el bisbe es troba en bon estat de forma.

La gent agraeix l'actitud del bisbe, de posar-se a un nivell de disponibilitat i de proximitat tan populars. Tohom sent el bisbe com a seu; des de l'escolanet, el malalt, la vídua, el polític, l'estudiant, l'esportista, l'intel·lectual, el religiós... Tothom creu que el bisbe està al seu costat.

Als rectors els ha dit que ja els faria una carta on expressaria les seves impressions, però que només diria les coses bones...

En aquests dies del mes de maig, fa la visita pastoral a l'arxiprestat de Tàrraga. Preguem perquè tingui sort i encert en el seu pastoratge.

URGELL

ANTONI MIRABET, corresponsal

Els bisbats de Catalunya fem camí junts

Carles Soler i Perdigó, secretari general del Concili Provincial Tarraconense, presentà, al presbiteri d'Urgell, l'assemblea de les esglésies de Catalunya com un fet que afermarà la comunió eclesial dels bisbats de Catalunya.

El Concili Provincial Tarraconense, font d'unitat eclesial va ser el tema de la conferència que, el dilluns sant, el bisbe Carles Soler pronuncià al presbiteri d'Urgell. "*Fem camí junts*", manifestà, i això és un fet del qual n'hem de prendre consciència. Aquesta consciència d'estreta comunió eclesial constitueix "*un anhel dels bisbats de Catalunya*". No és una improvisació, sinó "*una llarga tradició nostra*". I recordà que l'Església de Catalunya ha celebrat més de cent seixanta concilis provincials. Conseqüentment, "*el nostre anhel ens ve de lluny*".

El conferenciant enumerà i aprofundí en tots els fets i organismes interdiocesans que refermen la comunió entre les diòcesis catalanes. Ja fa vint-i-cinc anys que funciona la Conferència Episcopal Tarraconense. La coordinació pastoral troba també un exponent en els divuit organismes interdiocesans que, en diferents camps específics, promouen i coordinen el treball pastoral en els bisbats de Catalunya. El treball s'ha vist enriquit per la publicació conjunta de documents doctrinals sobre la temàtica que interessa a les vuit diòcesis. El Concili Provincial confirmarà i consolidarà la unitat de les esglésies de Catalunya.

Després de la conferència del bisbe Carles, els preveres d'Urgell es concentraren a la catedral per celebrar l'Eucaristia, renovar les promeses sacerdotals i participar en la consagració dels sants olis. "*No us convertiu en funcionaris de l'Eucaristia*", advertí el bisbe Joan als seus preveres, que sovint han de multiplicar les celebracions per atendre les petites parròquies rurals. Ells no han de ser mai "*funcionaris a comanda*".

Un dinar de germanor, amb un homenatge als preveres que celebren les noces d'or i d'argent de la seva ordenació sacerdotal, clou la diada que en tot moment ofereix un to festiu per celebrar el do de la vocació i retrobar-se amb els companys que comparteixen uns mateixos ideals. Gairebé la totalitat del presbiteri diocesà acudeix a la diada sacerdotal del dilluns sant.

Andorra ja no és un paradís laboral...

Andorra ja no és un paradís laboral i l'atur ja esquitxa el país. Davant d'això, Càritas andorrana intenta donar una resposta eficient a la situació, sobretot mitjançant programes concrets.

Càritas andorrana, el 1993, distribuï ajudes a 4.080 persones necessitades. Les ajudes més voluminoses van cobrir carències en el vestir, allotjament, suport escolar i laboral.

Entre altres persones ateses per Càritas andorrana hi havia un grups d'escolars als quals se'ls oferí beques d'estudi i ajudes per a les colònies de vacances. Càritas també possibilità el retorn a casa de 63 persones que no van trobar feina a Andorra, fet que palesa la crisi que inicialment també esquitxa el món laboral del petit país. Segons Càritas, des de començament del 1994, les Càritas parroquials reben persones que han perdut la feina i no han trobat un nou lloc de treball: hi ha un corrent de persones que entren i surten d'Andorra a la recerca de feina.

Els fets anteriors confirmen la inicial crisi de treball al país. En els darrers anys Andorra era un petit paradís laboral. Les condicions laborals i socials no eren òptimes, almenys en tots els casos, però milers d'estrangers, entre ells 25.000 espanyols, van trobar pa i feina al Principat.

Càritas andorrana ha endegat tres programes d'atenció especialitzada:

–*SUPPORT* vol atendre les persones separades, principalment dones, que precisen assessorament jurídic, ajuda psicològica i atenció en diferents camps, sobretot amb relació als fills i a l'habitatge. Un psicòleg, un advocat i una assistenta social s'han responsabilitzat del projecte.

–*MOU-TE* és un projecte concebut per a persones marginades per problemes psicològics o bé per l'alcohol, i intentarà reinserir-les a la família i a la societat. Un gabinet de psicòlegs i una assistenta social n'han assumit aquesta responsabilitat.

–*CLAROR* és el programa que Càritas ha pensat per ajudar els infants afectats per problemes familiars o bé per l'idioma, en el reeiximent personal i en els estudis. S'impulsarà el suport a les mateixes aules escolars mitjançant un equip especialitzat.

Set mil persones han visitat el Museu Janer

El Museu Janer, dedicat a la fundadora de l'Institut de la Sagrada Família d'Urgell, ha complert deu anys. Durant aquesta dècada, set mil persones han visitat el museu monogràfic dedicat a Anna Maria Janer, fundadora de l'Institut religiós, i als orígens de la seva obra.

L'antic noviciat de la Sagrada Família d'Urgell i el Sant Hospital de la Seu d'Urgell són el bressol de l'obra d'Anna Maria Janer. Ambdues institucions custodiaven documents i peces que immortalitzen la crònica d'una família religiosa estretament vinculada a la diòcesi d'Urgell.

"Cada peça té el seu valor, hom hi llegeix el petit evangeli de les obres grans", manifestava una religiosa. La col·lecció de coses grans i més petites va créixer fins que les filles d'Anna Maria Janer van creure necessari presentar la seva arqueta de tresors històrics al públic i particularment a les noves generacions de religioses janerianes. I, en l'actual Residència de la Sagrada Família, van muntar el Museu Janer.

La col·lecció, delicadament muntada, ha atret l'interès de les persones vinculades a l'Institut de la Sagrada Família, religioses i alumnes. Unes set mil persones han visitat el Museu durant els deu anys des de la seva fundació. Entre el seu patrimoni hom pot veure els documents relacionats amb la fundació: algunes publicacions sobre la Mare Janer, entre les quals cal destacar la de Miquel Melendres *Una monja y un siglo* i *Humaníssima* de Joan Gabernet. Dos cartells il·luminats mostren les deu superiores generals que han governat l'Institut, i dos mapes assenyalen els països on actualment treballen les religioses de la Mare Janer. Un mapa diocesà recorda les dinou poblacions en les quals havien ensenyat les religioses d'Urgell, fet que manifesta la idea que tenia el seu co-fundador i bisbe d'Urgell, Josep Caixal: garantir una delicada atenció als malalts i promoure l'ensenyament cristià en les principals poblacions de la diòcesi. Volia mestresses profundament cristianes i amb una sòlida formació cultural.

MALLORCA

PERE LLABRÉS, corresponsal

Els bisbes de les Illes, constructors de solidaritat

Signat el dia de Pasqua pels tres bisbes de les Balears, ha estat publicat el document *Constructors de solidaritat. Orientacions i pautes d'actuació cristiana en temps de crisi econòmica*".

És el segon document col·lectiu que publiquen. El primer va ser també per Pasqua de 1990. Ambdós documents són fruit de les trobades periòdiques dels tres bisbes amb els seus vicaris generals. El de 1990 tractà d'ecologia i turisme, un tema ben *nostre*, és a dir, que afecta de ple la vida de les

nostres Illes en gairebé tots els seus vessants. Certament ha estat comentat, ordinàriament amb uns judicis ben positius, i ha estat una veu que s'ha sentit en el concert de tots els qui clamem i ens preocupem per una vida i una natura més digna i de més qualitat en el nostre ambient, en l'hàbitat on hem nascut o que molts han triat per tenir-hi la seva casa, una casa que voldríem cada dia més acollidora i més alliberada d'exploracions que malauradament ens tuden vida i paisatge.

El document publicat suara connecta amb la crisi actual per què travessa l'economia en el nostre país, a Europa i a bona part del món. És una crida a la solidaritat, com diu el mateix títol, en un moment que la crisi afeixuga i escanya els més pobres, en què encega els horitzons d'una societat consumista com si no hi hagués res a fer. Davant de tot això, els bisbes assenyalen l'evangeli de Crist com a generador de solidaritat enfront de l'egoisme, d'austeritat per compartir preocupacions i béns amb els aturats i amb tots els qui més pateixen el pes de la crisi.

La declaració dels nostres bisbes, publicada en un fullet bilingüe, ha tingut ampli ressò en la premsa de les Illes; de seguida ja en va tenir en un debat parlamentari. Esperem que les 21 pautes concretes d'actuació que proposen els nostres bisbes siguin acollides per molts de cristians i pels qui en el nostre país estan compromesos per construir justícia i agermanament en una societat on la distància entre rics i pobres, pel fet de la crisi que patim, cada dia es fa més grossa i punyent.

La carta col·lectiva dels nostres bisbes ha de fer pensar una vegada més en la conveniència de la creació de la Província eclesiàstica balear. Aquests documents són passes endavant, demostren la voluntat que tenen els nostres bisbes de caminar plegats; és cert que encara resta molt a fer, però una estructura de comunió com seria la província eclesiàstica podria potenciar més una realitat humana i cristiana que de veres estem compartint. Però es veu que ni la Nunciatura ni el Vaticà tenen cap pressa.

Aquesta anomalia —em refereixo a la no-existència de la dita província i a restar inclosos en la inoperant província valenciana on hi cap fins i tot Albacete— bloqueja el camí decidit cap a una organització eclesial que englobés els qui parlem la mateixa llengua i ja duem a terme tasques comunes en molts d'ordres, també en el de la pastoral. D'aquí, em vénen aquests dies algunes preguntes: *quina actitud cal que tinguem des d'aquí enfront del Concili català? Només informar-nos i resar? És bo, correcte i útil que signem aquests fulls que comencen a córrer per aquí, i que porten la firma de dos laics mallorquins, demanant la Conferència Episcopal Catalana? Si aquesta es creés, què hi faríem nosaltres?...* La qüestió nacional la tenim de fet ben complicada i sovint molt mal plantejada; i encara pitjor, no es veuen gaires indicis d'una sortida pròxima ni se senten veus prou aclaridores d'aquesta situació de manca d'identitat, que patim tots, però que a les Illes i al País valencià encara és més confusa i més aclaparadora.

Ruanda-Burundi: un altre cop l'ai al cor

La setmana de Pasqua, amb la mort en accident aeri provocat dels dos presidents d'aquestes repúbliques al cor de l'Àfrica, tornarem a sentir la greu preocupació pels nostres missioners mallorquins que des de fa bastants anys hi són presents amb la seva tasca de promoció humana i d'evangelització. Aquelll atemptat desencadenà una guerra tribal que encara –a començaments de maig– dura a Ruanda i que ha esdevingut un caos i una mar de sang. No cal repetir la crònica de les atrocitats comeses perquè són prou conegudes pels mitjans de comunicació.

Ruanda, un país amb el 44 per cent de catòlics, havia fruit des del 1973 d'una pau relativa; els hutus són la raça majoritària i que dominaven la situació sense violències aparents; mentre que en la veïna Burundi, eren els minoritaris tutsis els qui per la força ostentaven el poder en una situació força més inestable.

A Ruanda hi havien arribat els missioners mallorquins dels Sagrats Cors, congregació mallorquina també. La nostra diòcesi, doncs, ha estat pendent de la tasca i de les vicissituds dels nostres missioners. Tots ells han hagut de retornar a Mallorca o a Espanya, alliberant, tots ells, d'unes possibles atrocitats el seus germans de professió nadius que no han volgut deixar a l'aventura d'unes venjances tribals tan acarnissades.

Una altra vegada, com ja escrivia a la crònica de *Quaderns* número 139, pàgina 70, la intrepidesa dels nostres missioners ha quedat ben palesa. La seva gesta d'evangelització i de pacificació serà ben present a la jornada del 8 de maig, dia de Mallorca missionera.

La Bíblia Catalana Interconfessional per a les Balears

Prou és coneguda ja dels lectors de *Quaderns*, la BCI i la bona acollida que ha merescut entre els cristians del Principat. Doncs bé, des de la gestació de la BCI tinguérem interès que se'n pogués fer una edició adaptada per a les Balears, tal com del Nou Testament Interconfessional ja se'n havien fet dues edicions (1987 i 1989) per a les nostres diòcesis. De part de l'Associació Bíblica de Catalunya i de l'editorial Claret, tot han estat facilitats i, des d'aquí, cal agrair-los-les de bon cor. El bisbat de Mallorca va fer ben seva la idea de l'edició de la Bíblia, va cercar el suport econòmic de la Conselleria de Cultura del govern balear, del Consell de Mallorca, de Sa nostra (Caixa d'estalvis de les Balears) i de la Caixa. Els bisbats de Menorca i d'Eivissa també s'uniren a l'edició conjunta. Cal esmentar també aquí, el suport dels bisbes de la Tarraconense i de les Societats Bíbliques Unides.

Així, hem pogut tenir per aquesta Pasqua de 1994 el do primer per al nostre poble de la Bíblia en la nostra llengua. Com diuen els nostres bisbes a la

carta de presentació, és la primera vegada que s'ha estampat la Bíblia en edició especial per als fidels cristians i per als homes de bona voluntat que formen el poble de les nostres Illes.

Els primers exemplars ens arribaren, a les tres diòcesis, per la missa crismal, en la qual els preveres i molts de fidels ja les pogueren tenir a les mans. Després de Pasqua, se n'ha fet la presentació oficial a cada ciutat episcopal. Primerament a Eivissa, el 14 d'abril, en un acte solemne a la Catedral, convocat i presidit pel bisbe Salinas que féu un magnífic parlament per encoratjar l'ús de la llengua pròpia en la celebració, en la pregària, en la lectura de la Paraula de Déu. Intervingué també el conseller de Cultura del Consell insular d'Eivissa i cantà el cor del Conservatori eivissenc amb un repertori molt ben seleccionat de peces clàssiques i cançons de Catalunya, Mallorca, Menorca, Formentera i Eivissa. El dia 20 es féu la presentació oficial a Palma, al saló d'actes de sant Francesc, organitzada pel CETEM —ja que la BCI balear consta com a publicació del nostre Centre teològic— i presidida pel bisbe Teodor. Intervingueren el director del CETEM, Mn. Teodor Suau, Mn. Armand Puig, coordinador de la BCI, Aina Moll, assessora lingüística de l'edició balear i jo mateix. La capella oratoriana féu un bell concert de polifonia clàssica i el bisbe cloqué l'acte amb unes paraules d'agraïment i de mostra del goig vivíssim que tots tenim de tenir la Bíblia per a les Illes. Finalment, el dia 22, a Ciutadella, Mn. Miquel Anglada, Mn. Joan Magí, jo mateix i el bisbe Ciuraneta, férem la presentació a l'antiga església dels Socors. El *Chor reduit* interpretà cant gregorià i polifonia clàssica.

Aquesta edició de la Bíblia ve a culminar les edicions litúrgiques adaptades que feiem a les diòcesis balears des del 1966. Que ningú es cregui que trenquen per res la unitat de la nostra llengua catalana. L'adaptació es redueix essencialment a les terminacions verbals, ben acceptades, per altra banda, per l'Institut d'Estudis Catalans, i a la substitució d'alguns mots que no són d'ús corrent o que són de significat distint a les Balears, per altres que igualment pertanyen al patrimoni comú de la llengua catalana. Sempre empen el nivell formal i no el col·loquial o dialectal. Podríem dir que la BCI balear és ben nostra i ben catalana. Aina Moll, en la presentació, digué que als catalans continentals els convindria llegir també la nostra Bíblia per entrar en contacte amb expressions i modalitats que foren i són peces valuoses del nostre comú tresor lingüístic i literari. Per altra banda, pensem que, en l'actual situació de la nostra llengua, aquestes edicions adaptades possibiliten que a les Illes tinguem una Bíblia que ens soni ben nostra, que sigui catalana en tota la seva puresa i que no contengui cap mot o expressió estranya al llenguatge comú de les Illes.

Vull remarcar finalment que l'edició s'ha fet conjuntament per a les tres diòcesis i hi hem treballat Mn. Joan Marí, d'Eivissa, Mn. Miquel Anglada, de Menorca, i jo de part de Mallorca, comptant amb l'assessorament d'Aina Moll, i també, en les consultes de caràcter més bíblic, de Mn. Armand Puig.

Se n'ha fet una edició de sis mil exemplars que, gràcies a les subvencions rebudes i a la generositat dels propietaris de l'edició catalana, es poden vendre al preu de dues mil pessetes.

Breument, altres notícies

—L'any començà, per a la diòcesi, amb la bona nova d'una ordenació presbiteral, la de Mn. Juli Vivern, el 9 de gener; però el mateix dia rebíem la trista notícia de la mort del P. Antoni Oliver, teatí, que ens deixà sobtadament.

La desaparició del P. Antoni Oliver ha estat molt sentida per amplis sectors del poble mallorquí i d'altres indrets. S'havia dedicat a la història i a la divulgació de la teologia i de la filosofia cristiana. Abans del Concili, s'havia manifestat com un precursor, i en el postconcili va ser uns del qui, a Mallorca, més feren perquè la renovació de l'Església, en la mentalitat i en els plantejaments evangelitzadors i culturals, anessin endavant. La conjunció entre humanisme i cristianisme era una de les seves curolles que exposava amb convenciment i brillantor. Feia cursos sobre aquesta matèria a la Universitat Autònoma de Madrid i en dirigia, amb gran èxit, molts a Mallorca i a altres diòcesis. El seu pensament obert ha alliberat molts d'esperits encorsetats per estretors preconconcliaris.

—El 13 de gener la reunió del Consell presbiteral es dedicà a estudiar el problema de la vocació. La qüestió fou plantejada en un sentit ampli: la vocació al presbiterat, al diaconat permanent, a la vida consagrada, a la tasca missionera seglar, al compromís de l'apostolat laical. Es va veure la necessitat d'inserir aquesta crida vocacional en la pastoral juvenil.

—El dia 11 de febrer, la Universitat de les Illes Balears honorà el P. Miquel Batllori amb el títol de *Doctor honoris causa*. El P. Miquel va dur a terme una bona labor formadora als seus anys de residència a Mont Sion, que aquí sempre han estat recordats. Aquells anys l'acostaren més a la nostra història i a la nostra cultura, que ell també ha honorat amb la seva investigació. És un títol i un homenatge ben merescut.

—Cal esmentar, també, que al 1993 es compliren 25 anys de publicació en català de la revista *Lluc*, la publicació que els Missioners dels Sagrats Cors, l'any 1968, obriren definitivament a la promoció de la nostra identitat cultural, tot conservant el caire i l'espai religiós. Per aquest motiu, l'Obra Cultural Balear li atorgà un dels premis *31 de desembre*, el que duu el nom de *Francesc de Borja Moll*. Que sigui per molts anys.

MENORCA

J. BOSCO JANER, corresponçal

El que vivim i reflexionem

—El Consell presbiteral ha estudiat monogràficament el moment actual de la Pastoral de Joventut a la nostra diòcesi. Els seus membres s'han reunit en dues ocasions. En les dues hi ha participat el delegat diocesà de Joventut, Mn. Antoni Fullana, que va presentar el diagnòstic de la situació actual.

La reflexió va partir de les dades recollides per les Delegacions d'Ensenyament, Catequesi i Litúrgia amb relació a la participació a la classe de religió, a la catequesi i a les celebracions de la fe. Es van assenyalar reptes: l'activisme, la manca de coordinació entre els distints col·lectius juvenils, la desorientació provocada pel consum, la influència dels mitjans de comunicació... S'acordaren propostes: l'elaboració del projecte diocesà de Pastoral juvenil, l'organització d'una formació sistemàtica per a tots els agents de pastoral des de l'escola d'animadors de joves dins l'Institut diocesà de Teologia, la coordinació dels moviments de joves i, també, la posada en pràctica de les resolucions ja preses a la trobada de consiliaris i a les VIII Jornades de Pastoral Juvenil celebrades recentment.

—Els membres del Consell de Pastoral diocesà també reflexionaren sobre la situació actual i opinaren que estem sota els efectes del nacional-catolicisme, de la crisi de valors que tenim actualment i, sobretot, de la recerca d'allò que és més fàcil, defugint de les exigències evangèliques a què obliga la pràctica de la religió cristiana. Però també s'hi trobaren altres causes: els prejudicis anticlericals d'alguns pares, postures estancades en el passat, la proliferació de *religions* que crea desconcert, parròquies que no són prou acollidores, recerca d'una religiositat que en diem *folklorica*, el missatge i el testimoni de l'Església que moltes vegades no aconsegueix entusiasmar, la manca de preparació doctrinal de molts cristians, la secularització de la societat que s'organitza amb total independència del fet religiós...

Malgrat que encara no s'ha pogut aprofundir en les propostes presentades, es va entreveure la necessitat de fomentar la formació dels adults, d'impulsar les escoles de pares, de formar convenientment el professorat de religió, de cuidar les celebracions on sol venir gent allunyada, de demostrar comprensió i bona voluntat amb els que vénen només de tant en tant, de no potenciar aquelles manifestacions folkloriques que provoquen desorientació a l'ànim de molts cristians, de mantenir actituds positives i d'esperança... Es va dir que era necessari arribar a l'acord sobre el tipus d'Església que volem viure perquè l'estimem.

Una realitat que ens porta conflictes

L'editorial del Full dominical número 608 diu: *"els actes de Setmana Santa han plantejat novament la qüestió: massa o comunitat? Les cròniques periodístiques dels actes massius en ressalten el nombre: centenars, milers..."* I és ben ver, ens és necessari trobar acords per poder construir entre nosaltres l'Església de Jesús: massiva? petit grup?

Remenant el *Diari de Menorca*, ens trobem sobretot davant d'allò que és notícia per a la gran majoria:

—Un prevere pronuncià el pregó de les festes de Setmana Santa davant un nombrós públic. Seguint en el seu pregó una línia que vol trobar el seu lloc entre nosaltres, destacà la importància de les cofradies com element renovador de la religiositat popular i va dir: *"una de les millors maneres de donar participació als fidels a l'església és mitjançant les cofradies"* (dia 25 de març). Aquesta expressió va ser comentada en algunes trobades on uns altres cristians i preveres opinaren que hi altres maneres incomparablement millors de participar en la vida de l'Església: l'Eucaristia, Càritas, el compromís social, el moviment de joves cristians, els escoltes, la catequesi... Sense infra-valorar el respecte que ha de tenir la religiositat popular manifestada en les cofradies, en tot hi ha d'haver una escala de valors, un ordre de preferència que s'ha de manifestar en les declaracions públiques dels preveres.

El pas de la Cofradia dels Sant Sepulcre de l'església de Santa Maria de Maó té un relleu molt tradicional a la ciutat de llevant de l'illa, on participa a la processó del divendres sant... La talla del pas de dita cofradia ha estat restaurada per na *Joana Casanovas*, ja que s'havia deteriorat després de la seva reconstrucció posterior a la guerra civil (dia 27 de març)

El *Diari de Menorca* del dia 28 de març insisteix que foren centenars de persones les que van contemplar la primera processó de Setmana Santa de Maó. I el del dia 30, destaca la reconstrucció de la Creu Processional que durant més de 300 anys ha representat l'església de Santa Maria de Maó, i que des de la guerra civil no era usada. Aquesta creu, es diu, serà novament utilitzada per a les festes de Setmana Santa del pròxim any.

La col·lecció *Quaderns de Folklore* dedicà un volum a les festes de la Setmana Santa. En *Josep Portella Coll*, autor d'aquesta obra que comença amb les manifestacions religioses hagudes al començament del segle XVII conclou significativament parlant de la processó de l'Encontre: *"a la resta de pobles de l'illa, la processó de l'Encontre es va mantenir ferma en els actes del diumenge. Va ser fa uns 30 anys, en la dècada dels seixanta, quan moltes d'aquestes processons van desaparèixer. Encara que les cròniques no ens parlen de les causes, podria ser degut a la manca de participació. Només al Migjorn es va mantenir la manera inalterable, i s'hi manté enca-*

ra avui. El 1993, la processó es va tornar a fer a Maó, ja a una hora més avançada. La cerimònia va obtenir un gran èxit de participació (almenys d'espectadors) i ocasionà alguna polèmica al si de l'Església sobre la conveniència o no de la recuperació d'aquestes pràctiques tradicionals. Al Castell, des de fa uns anys, també es vol reinstaurar la processó. La divisió d'opinions que la iniciativa ha ocasionat ho ha impedit fins al 1993, però ja s'ha fet enguany”.

Na Magda Bisbal reflexiona la manera de viure els dies sants entre nosaltres i escriu en el *Full dominical*: “...quina imatge donam als altres de les nostres creences com a cristians, a través de les nostres celebracions, incloent-hi les processons, avui tan de moda? Aquestes paraules no volen ser una crítica per ningú, perquè tan sols Déu ens pot jutjar. El que volen, és fer-nos pensar a tots, sobre quina és la imatge que la nostra Església hauria de dar, per donar-nos a conèixer el vertader missatge que Jesús deixà al món?...”

Unes altres realitats que ens aporten esperança

–Seminaristes, diaques i vocacions consagrades.

En aquests moments, els seminaristes que té la nostra diòcesi són cinc. A més a més, estan a l'etapa de pastoral en *Miquel Cortès*, que ja exerceix com a diaca a la parròquia de Sant Bartomeu de Ferreries, i en *Jesús Llompart* que, des de fa pocs dies, ajuda a la parròquia de Santa Eulàlia d'Alaior i prest serà ordenat de diaca. El més jove és en *Francesc Gomila*, que té 19 anys, i el més respectable és en *Jesús Llompart*, que passa lleugerament la barrera dels 50 . Actualment, tenim altres sis crides (de 20 a 40 anys) a la vida consagrada: una germana de la Consolació a Mèxic; una missionera dels Sagrats Cors a Barcelona; una germana franciscana a Palma de Mallorca; un germà franciscà a Vitòria, un jove salesià a Barcelona –al maig serà ordenat prevere– i un jesuïta que des del 22 d'abril ja és prevere i que, fins al mes de febrer passat, feia entre els refugiats de Camboja.

–En *Xavier Castells*, un metge amb vocació missionera, ha viscut un any amb la misèria, en contacte amb el món subdesenvolupat, en una cultura desconeguda, i, a vegades, adversa. Objector de consciència per convicció, va tenir la sort, segons diu ell mateix, d'aconseguir prestar el servei social substitutori en una petita missió del Zaire. El projecte que ha dut endavant ha estat un petit dispensari-maternitat a la missió de Lucotola. Ell ens ha dit que en plena selva no hi ha cultura sanitària. Estar malalt és assumpte del *bruixot* i no del metge. Els seus plans actuals és tornar a l'Àfrica, a Burundi concretament, i formar un grup sanitari.

-700 escoltes de totes les agrupacions de l'illa celebraren la Diada de Sant Jordi.

Els passats dies 23 i 24 d'abril, els escoltes de Menorca celebraren la diada de sant Jordi. Els responsables d'organitzar la diada d'enguany han estat els escoltes ferrerriencs que, sota el lema *Ei, escolta...! Tot ho feim entre tots*" han marcat els objectius i han coordinat les activitats que les diverses branques han assumit i desenvolupat al llarg de l'acampada.

Les vocacions al Seminari, les crides a un servei missioner, l'animació de l'escoltisme i la presència entre nosaltres del caputxí de Sarrià el P. *Frederic Raurell* que ens ha parlat de *Clara, un nou estil de ser a l'Església*, i el jesuïta P. *Francesc Abel*, metge prou conegut, que ens ha dirigit una sessió de formació permanent per al clergat, fa que l'Església de Menorca tingui motius per seguir caminant confiada.

Nova Bíblia

El bisbat de Menorca va presentar oficialment, el passat 22 d'abril, di-vendres, l'edició balear de la Bíblia Interconfessional, que han elaborat un grup d'especialistes en litúrgia i filologia, entre ells el nostre delegat de Litúrgia Mn. *Miquel Anglada*. En *Miquel Anglada* ha escrit al *Full dominical* i a un dels seus pessics: "*fins ara em sembla que no hi havia altres textos de la Bíblia en el català parlat a les Balears que els que trobàvem en els llibres litúrgics i en el Nou Testament que les diòcesis de Mallorca, Menorca i Eivissa van posar a les nostres mans els desembre del 1987. Una Bíblia sencera no la teníem. Finalment la tenim. S'ha pogut dur a terme aquesta edició gràcies a la publicació de la Bíblia Interconfessional feta a Catalunya i ha resultat relativament fàcil gràcies a les noves tècniques informàtiques que han permès no picar de bell nou el text. N'hi ha hagut prou modificant els disquets de l'edició catalana. Les modificacions no han estat moltes, només les necessàries per fer el text més assequible, sobretot en les formes verbals, per exemple estimam per estimem...*"

Entre nosaltres, i tenint present la quantitat i la qualitat dels canvis obtinguts, més d'un creu que no hi havia raó de fer una edició diferent a l'edició de la Bíblia feta a Catalunya.

Constructors de solidaritat

Els nostres bisbes de les Balears i les Pitiüses, conscients, segons ens remarquen, de la seva responsabilitat, ens han escrit una *Carta pastoral* que vol ésser il·luminadora i encoratjadora en aquests moments de greus dificul-

tats econòmiques a les nostres illes, a Espanya, a Europa i a gran part del món. Els bisbes *“que es recolzen en la fe cristiana sembrada en el moment del baptisme en la immensa majoria dels conciutadans de les Illes”* no pretenen donar solucions tècniques concretes als problemes econòmics que són a l’arrel de l’actual situació. El que volen és oferir *“una proposta ètica i cristiana que orienti el comportament dels qui formen l’Església de Jesucrist, i també fer-la extensiva a tants i tants amb qui compartim uns mateixos anhels de justícia i solidaritat”*. I tot això ho fan des de l’amor i el compromís que mereixen els més pobres, pobres a qui l’Església es fa propera. I així manifesten els bisbes: *“els cristians junts amb tant d’altres, volem fomentar tot allò que sigui objecció de consciència enfront d’aquelles lleis que són en detriment dels més pobres i marginats”*.

La carta està estructurada sobre l’esquema de la revisió de vida –veure, jutjat i actuar–: *I Patim una crisi profunda. II La Paraula de Déu i la doctrina social de l’Església ens il·luminen en aquesta situació de crisi econòmica. III Què fa l’església per construir la solidaritat. i IV L’actuació cristiana.*

Segons els bisbes, aquesta crida afecta sobretot els més pobres. No tothom qui diu que pateix la crisi, la pateix igualment. Això significa, ens diuen, que el punt de referència de la crisi no ha de ser mai la riquesa o l’abundància, sinó la pobresa real que molts pateixen. Aquesta problemàtica amaga el drama humà de cada persona major o jove que hi ha darrere. Els bisbes manifesten no estar d’acord amb la corrupció, amb el consumisme entès com a filosofia de la vida, amb la manca de mecanismes de solidaritat social, amb les drogues socials dels joc d’atzar, amb l’exaltació de la violència.

En aquest document ens trobem amb preguntes directes com aquesta: *“qui de nosaltres s’ha demanat, enmig de la situació que vivim, com pot ajudar aquell o aquella que pateix –encara que també pateixi un mateix– i que està tan a prop? Els nostres bisbes, que afirmen clarament no creure en la postura desesperançada i fatalista del no hi ha res a fer, manifesten tot recordant les paraules del Vaticà II: “tot allò que l’home fa per assolir major justícia, més àmplia fraternitat, regulació més humana de les relacions socials, val més que els progressos tècnics”*.

La carta que porta com a data *Pasqua de 1994*, és una proclamació ben forta que *“la fe autèntica en Jesús ressuscitat serà sempre el valor humanitzant i, en definitiva, salvador per excel·lència”*. La signen els bisbes *Teodor Úbeda, Francesc X. Ciuraneta i Xavier Salinas*. Un qüestionari annex apunta l’objectiu que la carta no romangui en el paper sinó que passi a la consciència i la vida de les comunitats cristianes.

Nomenaments

Amb data 10 de febrer, el bisbe va nomenar *Mn. Cristòfol Vidal* delegat de Pastoral de la Salut, i el matrimoni *Santiago Serra i Carmen Almagro*, delegats de Pastoral Familiar.

Més recentment, el passat dia 15 d'abril, va nomenar *Mn. Joan Bosco Martí Marqués*, rector de St. Martí des Mercadal i capellà del Toro, mentre que l'anterior rector des Mercadal, *Mn. Llorenç Vidal*, és adscrit a la parròquia del Carme de Maó, i en *Jesús Llompart Díaz*, vicari de la parròquia de Santa Eulàlia d'Alaior.

Hi ha més coses, però ja està bé per avui. A més, no sempre s'ha de dir ni es pot dir tot. Una abraçada a tots des de Menorca.

NOTÍCIES DEL CEP

Al cel sia la Margarita

El propassat 26 d'abril moria la Margarita Mestre i Llugany. Tenia 52 anys. En feia tres que venia al Centre d'Estudis Pastorals als vespres per fer-se càrrec de la recepció.

La majoria dels subscriptors de *Quaderns de pastoral* no la coneixien, però es beneficiaven dels seus serveis: moltes trameses de la revista havien passat per les seves mans.

La Margarita –bé prou ho sabem els que l'hem coneguda– era tota ella delicadesa i es feia estimar. Sempre discreta, amb un somriure net que feia endevinar que era una persona d'esperança i que confiava, ens ha deixat un rostre d'estimació, de senzillesa, de bondat.

Els qui l'hem tractada aquests anys l'enyorarem i la trobarem a faltar. Tinguem un record per a ella en la nostra pregària. I deixem-la confiadament en mans de Déu, en qui havia cregut i confiat.

El dia 28 l'acomiadàvem a la parròquia de la Bonanova i al cementiri de Les Corts. La celebració de l'Eucaristia, presidida per Mn. Totosaus i concelebrada pels Mns. Batlles, Francesc Pardo, Manuel Simó, Genís Samper i Carles Sauró, tenia gust d'autenticitat i de veritat. La Margarita se n'havia fiat de Jesús i s'havia posat en mans de Déu. Que reposi en pau.

Teresa Biayna

Felicitació a Mn. Batlles

Amb ocasió de la concessió a Mn. Joan Batlles, de la creu de Sant Jordi, per part de la Generalitat de Catalunya, el Comitè executiu del CEP, que ell va dirigir des de la seva fundació i durant 25 anys, li ha adreçat la següent carta de felicitació:

Benvolgut,

En nom propi i del Comitè executiu del Centre d'Estudis Pastorals, segons acord unànime expressat a la darrera reunió, volem donar-li la més cordial enhorabona per la concessió de la creu de Sant Jordi.

Aquest gest de la Generalitat de Catalunya creiem que interpreta molt justament els sentiments d'agraïment que molts cristians i cristianes, i també preveres – nosaltres entre ells –, manifesten envers la seva persona.

La creu de Sant Jordi –pensem– és el signe de reconeixement a la seva tasca pastoral pel bé de l'Església i de Catalunya des de totes les responsabilitats que li han estat encomanades.

Moltes felicitats, Mn. Batlles.

Cordialment

Francesc Pardo, director del CEP.

El nou curs

Voldríem comunicar-vos, finalment, que ens trobem ja preparant les activitats del proper curs, on volem introduir algunes novetats en l'àmbit de la formació. Dues propostes significatives seran un *Curs de comunicació aplicada a la pastoral*, i un conjunt de tallers d'*Eines per a l'acció pastoral*. Al mes de juliol farem una àmplia difusió de les activitats programades.

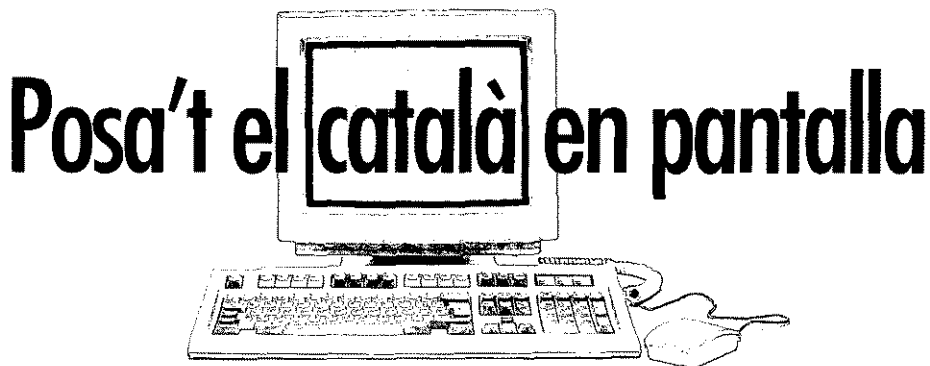
Així mateix, us anunciem que el proper número de *Quaderns*, en complir-se els 25 anys de la seva publicació, apareixerà amb una important remodelació.

Gràcies, des d'aquí, a tots els col·laboradors i amics del Centre, que ens ajudeu a continuar aquesta tasca de servei a les diòcesis de Catalunya.

Generalitat de Catalunya

Perquè tu i el teu ordinador sigueu compatibles

La Generalitat de Catalunya ha impulsat acords amb les primeres empreses informàtiques perquè puguís treballar amb el teu ordinador en la teva llengua.

Ara, et facilita l'intercanvi gratuït dels teus disquets originals del MICROSOFT® WINDOWS™ 3.1 i del SISTEMA 7.1™ d'APPLE®, en qualsevol llengua, per la versió en català

Per fer l'intercanvi adreçat a:

Direcció General de Política Lingüística, Mallorca, 272-274, 9è, 08037 BARCELONA
Servei d'Informació i Organització de Barcelona, passeig de Gràcia, 94, 08008 BARCELONA
Servei Territorial d'Indústria i Energia, gran via de Jaume I, 41, 5è, 17001 GIRONA
Servei Territorial d'Indústria i Energia, av. del Segre, 7, 25007 LLEIDA
Servei Territorial d'Indústria i Energia, Castellarnau, 14, 43004 TARRAGONA

Si en tens una versió anterior en qualsevol idioma o no tens MICROSOFT® WINDOWS™ 3.1 o SISTEMA 7.1™ d'APPLE®, pots adquirir-los en qualsevol distribuïdor autoritzat Microsoft o Apple a un preu avantatjós.

Per a més informació: tel. 484 36 36

ANIREM
"ENDAVANT"

centre d'estudis pastorals